

ladislav

klíma

český román

Josef Z u m r

K l í m ů v Č e s k ý r o m á n

(Orientace, 1967/č.3)

Český román vznikl jako většina Klímových beletristických prací v letech 1906-1909. Jde ovšem spíše o "antiromán", o speciŕicky klímovský literární útvar, programově porušující klasickou románovou stavbu i syŕetové zvyklosti. O některých zásadách Klímovy poetiky se čtenář může ostatně poučít v ukázce z textu románu, kde Irena a Olga román hodnotí. Od jiných Klímových proz se však Český román přece poněkud liší, můžeme-li soudit z fragmentů, jeŕž unikly autorovým ničivým zásahům. Je méně fantastický, nekupí hrůzné depresivní situace a ne-užívá tolik obvyklého napětí mezi snem a skutečností, mezi iluzí a realitou, jeŕž jsou podle Klímovy filosofie ekvivalentní. Je to zřejmě dáno původním aktuálně politickým námětem románu, který je také v Klímově beletrii výjimkou, i když dílčí politické exkurzy a narážky jsou naopak v jeho textech poměrně časté. Původně zamýšlená konfrontace ideálního souboru římských ctností, doplněných Klímovými postuláty vznešenosti a suverenity, s maloměšťáckými nectnostmi a přizemností malých českých človičků poznamenala stavbu románu natolik, ŕe "zevně ovšem hraje v ní politika první roli" (dopis Chalupnému, 4.9.1910). Součástí tohoto plánu jsou proto také časté groteskně satirické scény přecházející až v buffonády a situační komiku. Touto vrstvou prolíná ovšem jiná, podstatnější, která je společná všem Klímovým prozám, a tak "čím dál tím víc vystupují v popředí ŕeny a filosofické otázky". O několik let později charakterizuje Klíma román takto: "...Stále víc pozvedá se z bahna 'konvenčnosti', stále bláznivější a divočejší se stává; z Volného v ohromné kapitole ... stává se embryo Dia. Kapitola ta ... je plivnutím na vše, co se zvalo literaturou; upřílišněno namnoze, příliš široké a ne zcela zdařené, ale všude zajímavé." (Dopis A.Fidlerovi, 16.11.1918.)

Z původního rozsáhlého textu se uchovala jen malá část čítající asi 150 rukopisných stran (120 - pozn. pořadatele tohoto svazku, který texty opsal z autentických rukopisů pozůstalosti L.K., všechny ostatní poznámky dále jen - pozn.p.). Z toho souvislou pasáž (60 str.) tvoří fragment kapitoly, o níž se Klíma zmiňuje, zbytek jsou několikastránkové úryvky z různých částí románu, jejichž chronologii lze jen v hrubých rysech odhadnout. Rovněž děj románu je prakticky nemožné rekonstruovat. O hlavním hrdinovi dr. Volném víme asi tolik, že byl úspěšným politikem a poslancem za národní stranu do té doby, než začal uplatňovat své "výstřední" názory o vyšším poslání svého národa a o nutnosti upevnit jeho rozbředlý charakter. V tom okamžiku ztratil důvěru své strany a potom se i veřejné mínění nenávistně obrátilo proti němu a jeho rodině. Rozhodl se tedy, že půjde za svým cílem sám, zúštoval totálně s ideologií i morálkou své společnosti a své rozhodnutí stvrzuje absolutně suverénním jednáním. Touto cestou ho následují jen jeho dvě dcery Olga a Irena, jež se dobrovolně stanou také jeho milenkami, kdežto manželka Marie se jeví jako pokrytecká ochránkyně tradičních hodnot. V četných diskusích a monologích těchto postav se řeší, jak je to u Klímy obvyklé, nejružnější problémy a nemilosrdně se rozdávají políčky obecnému vkusu.

Poslední řeč Volného vzbudila velké pohoršení. Lid demonstroval. Političtí jeho nepřátelé vypátrali i že Olga je nemanželskou jeho dcerou. Dívka pro svoji hrdost, nepřístupnost nebyla oblíbená; nějaký výrostek složil na ni písničku. Lůza se jí uchočila a zpívajíc ji, táhla ulicemi..

Olga, sršíc vztekem, vyběhla na ulici. Marně snažila se Ina rozčilenou sestru zadržet. Dohonila ji na náměstí. Slzy kanuly jí s očí.

"Měla jsi pravdu," promluvila ztěžlí. "Je to horší, než jsem si to představovala.. Bastard! co hrozného je v slově tom!"

"Ale vždyť jím vlastně nejsi!" chlácholila ji Ina.

"Je to ještě horší, - špinavější, více potupující.. Ó ten mravný lid! Ale budu silna!"

V tom ji dav shlédli: "Támhle stojí ten parchant!" řval. "Parchante, parchante, máš být na co pyšná!"

"Sem, drahoušku, - opři se o zeď! Vlastně pojď už domů, víc nezvíš, - hleď ty lidi! není zde pro nás bezpečno."

"Vyslechnu - to - do konce.. Ať - ať!" A krátce zaštkala. Ale ovládla se.

Po sedmé však strofě vypravila: "Pojď - pojď! to přesahuje síly ženy.. Bastard: to znamená narodit se proklet, být vyvržencem lidské společnosti, být předem v opovržení u kde kterého hovada, být každému vydán ve psí, žít v depresi, mít život napolo zkažený, - ó ta propast, v níž jsem se, nevinná, náhle octla!.."

"Olginko, vše co pravíš, doma ti vyvrátím, - padáš z extrému v extrém, stále zaslepena, - vidíš, jak měla jsem pravdu?"

"A on mne miloval jako své dítě, - a já, ach! teď - jaká nová propast!.. On živil vtělení své hanby, parazita v rodině, há! co se to se mnou stalo? co jsem, - já tak hrdá - vždyť to není možno - co se to se mnou děje, - omdlím!"

"Přemoz se, pro boha! myslí chvíli na něco jiného! Díváš se na vše strašně zvětšujícím sklem, - doma vše se zjasní! Pojďme! ale domů bychom se teď ztěžlí prodraly, půjdeme opačným směrem a počkáme třeba někde v hostinci, až se lid rozejde!"

Jaly se prodírat. Ale jako planeta táhne s sebou stále atmosféru, tak sunul se zástup je obkličující ustavičně s nimi, že byly stále v jeho středu; hluk rostl. K tomu dozpívána byla právě písnička, a teď vše, co jí naslouchalo z blízka, hrnulo se k chumáči, odkud kynula nová atrakce. Ve chvíli byly sestry sevřeny skoro pultisícovým davem. "Co tu mají dělat?" znělo z pozadí. "To je drzost, to je provokace! eště sem přídou, svině nestydatý! Zfackujte im držky, sou to cery vlastizrádce! nasekejte im, kurvám bezbožným!"

"Tady to máš!" řekla pobledlá Ina. "Je to povážlivé s námi, chátka je rozjitřena.. Kdyby byl vedle hostinec nebo kdyby aspon domovní vrata nebyla na blízku zamčena! Nyní je nejmoudřejší jít zas přímo domů, - ale je to aspon osmdesát kroků.. Doufám však, že to půjde, jen, pro boha, nech jednat jen mne! Otevřeš-li ústa, vím už předem, že bude s námi zle! Chytni mne za ruku a nespouštěj se mne!"

"S laskavým dovolením, pane!" tlačila něžně otrhance; "děkuju zdvořile! - Račte dovolit, pánové - no prosím uctivě, - díky! Jde to, sestřičko, - teď mezi ty dva dědečky tam, - děkuju, pánové! - Pánové, prosila bych! - sestřička je dnes povážlivě nemocna, - poshovíte, prosím? děkuju! - Hle, tam je zástup chlapců, - rychle mezi nimi, - ach! zas aspon deset kroků! Nedbej, že tě tahali za sukni, mně ji poplivali! to jinak nejde! - Odpusťte, pánové, že obtěžuju, sestřička v horečce vyběhla na ulici a já za ní, abych ji střežila, - vždyť přece uděláte dívčákům malé místečko, vzácní pánové? děkuju! - Nic si z toho nedělej, že tě vzadu ohmatávají, to teď jinak nejde! Tam dva gymnasté, - děkuju! Jde to, drahoušku! - Pánové, prosila bych! pánové, nesouhlasíme s otcem, ale přísahám, že není zaprodanec, on jest jen výstřední, my však milujeme horoucně národ, - já bych byla sociální demokratka, kdyby maminka dovolila, - zdvořilé díky! - štulcuji tě též a šlapou ti na nohy? jen když nic horšího! Páni, dopřejte nám místečka - "

"Já se sama nemůžu vrtnout, tak se necpou!" rozkřikla se řeznice.

"Ale jen malinké místečko bych prosila, milostivá

paní! - děkuju. - Sem, Olgo, zde je trochu volnějšího prostranství.. Ach! nevíš, jak mne těší každý krok, o který postoupím! Už máme jistě půl cesty za sebou - ale raději bych šla čtyřicet zeměpisných mil! Prosím, paní Manasková, - díky! Ale těchle mužských se bojím.. Ctění pánové, račte dovolit - "

"Co bysme se im vyhejbalí, vyhnou se voní nám, kramajdo!"

"Slechetní pánové, třeba bojujete proti otci, budete zajisté velkomyslní a slabým dívkám - "

"Nedávej mně klepeto na ruku, vochechule! Čekaj až vodejdem, šancajchu, třeba sou doktorovejch!"

"No vždyt můžeme počkat!" pravila a stanula. Trpký hněv a stud zalily ji duši. Oči Olgy planuly už zas. Počinání chátřů bylo stále hrozivější.

"Režte je, zabte je, bezbožnice!" hulákalo to stále silněji a blíže; nejhůře soptily ženské. Sliny a bláto hustě létaly sestrám na oděv a tváře, občas dostaly ze zadu štulec nebo kopanec. Za davem procházel se majestátně policajt a, patrně dvou zvědavě přihlížejících radních pánů, rozplašoval kluky, do postelí je posílaje a před klekáníčkem varuje.

"Ty s to vyvedla, ty hovado!" nemohla Ina, pláč dusící, odolat záchvatu spravedlivého hněvu. "Nepříje-li policie, budeme asi zbity, že se domů nedoplazíme!"

"Jsem tomu ráda. Osvěžilo mne to zas, a opovržení k tomuto - nemám pro to slova, - ale před lidem scvrká se hnusnost všeho v nic - , vlilo ve mne zas sebevědomí. Jsem pro rázný postup, Ino!"

"Mlč! Ó jaký to milounek hošík!" zvolala sladce. "Tu má pětník na fisule! Ó jak je hezounký!" A zdvihnuvši hnusného zmetka, matku za sukni držícího, políbila jej - a současně vklouzla v uličku tím vytvořenou, - a než se lidé před ní vzpamatovali, prodrala se, usměvavou hlavičku stále zdvořile na všechny strany kloníc, zas o kus dále. "Nepustte je, mažte je!" zařičelo to silněji, - jako na povel rozeřvala se celá ulice, hole kmitaly se nad hlavami. -

"Zase asi sedm kroků! Ale ach! teď to nejhorší, - ten řev! Nyní musíme se prodírat trochu násilně-" A pracujíc teď stejně horlivě rukama jako ústy,

klestila si cestu dále, s duchapřítomností obdivu-
hodnou vníkáje vždy tam, kde hnusná je obklopující
zeď měla nejslabší stránky. "Ach, sestro, nikdy na
to nezapomenu, - au!" vzkřikla, zatažena silně za
vlasy.. "Zázrak, že dosud, - ten řev! o sotva ujde-
me, - o sestřičko - nic si z té rány nedělej - krot
se, pro boha! drž se mne dobře - bože! ti chlapi,
co nás nepustili, nadcházejí nám, - rychle tímto
zástupem žen! pomáhej, ale ne přes příliš! Prosím
uctivě, prosím," křičela ustavičně, napínaje co
nejvíce svaly rukou a nohou. "Nic si z těch ran ne-
dělej, nutna teď rychlost, och! zas asi osm kroků,
- už jen tak patnáct nám schází, - ale ti otrhanci
zatarasili nám cestu zas - a dělají kol nás kruh, -
bože můj! Ctěný pane - "

"Nedotýkej se mne, nebo jim jednu us - - , kana-
lie!" zařval chlap a strčil Inu prudce nazpět na
jednoho ze svých kamarádů. "Co do mne vrážeš, vopi-
ce?" houkl tento a hodil ji zas na jiného.

"Mlatte je užkrťte je!" povzbuzovalo množství je-
jich odvahy.

Ale přes to nerozplamenilo ji k vážnějšímu činu.
Chvilí si otrhanci obě dívky 'podávali', a pak usta-
li, - a radili se o něčem. Řev rostl stále víc a
policajt uznal za moudré tázat se po příčinách jeho..

Oči Olgy příšerně planuly ze vztekem bílé tváře,
tělo její se lomcovalo. "O sestřičko, musí to už
vzít konec!" šeptala jí Ina, teď teprve bezednou
hanbou zmatená. "Nyní jest - jedině rozumné - ani
se nehýbat."

"Jen kdyby to bylo brzo! Nezdřím se už, - mně
je všechno jedno, - a ukážu ti, co s ještě neviděla!
Jaký hluboký filosof byl Nero, když přál lidstvu
jen jednu hlavu, - procítěnějšího slova nikdy ne-
vyřkl, och!"

"Tak co na nás furt čuměj?" zvolal tu jeden z
chlapů. "Hned im jednu uplivnu, voni žaludský esa,
nepřejou si mne! Dou svou cestou!"

"Ale milerády!" s krajním sebezapřením pravila
Ina.. "A - pánové! tomu, kdo nás pustí a domů do-
provodí, dám pět zlatých!"

"Tak mně je daj!" zvolali všichni.

"U sebe mám jen zlatník, - zde - " Jeden vyrval
jí jej. "Tak dou se mnou, to druhý daj mně doma!"

"Dou tadydlenc!" řekl jiný, děláje místo. "Ne, dou tady!" zvolal obdarovaný. Ale Ina vstoupila již tam, kam ukazoval onen, - a v zápětí uchopilo ji chlapisko za obě nadra a soused jeho obnažil ji až k trupu -

"Chátro prašivá!" zařvala tu Olga a vrazila do klečícího, že se svalil. "Policie! Stranou bagage mizerná, ukážu ti, Ino, že víc se docílí rázností než mírností -"

A měla pravdu: Docílila teď něčeho víc, než štulců. "Chátra? Pakáž? tu máš na držku, parchante psí! tu máš!" A spousta pohlavků snesla se nehorázně na Olginu hlavu.

Klesla na kolena. "Umlaťte ji, svini kurevskou jako její máma! My přej sme chátra, my!" - "Pro smilování boží, vždyť má dnes horečku, pánové! Olgo, prosím tě -"

Ale už se Olga zas vztýčila, silně se potácejíc a v pravici její zářila dyka. Chlapi instinktivně couvli. "Hmyze blbý, teď běda ti!" řvala šíleně a již byla by se rozehnala kolem, kdyby Ina ji nebyla uchopila za ruku. "Pánové, opakuju, že dnes v horečce blázní -"

"Ona vytáhla nůž!" neslo se zástupem. "Pobodala několik lidí - zabila člověka - zabila malé dítě, - roztrhejte svini raubířskou! ukamenujte ji!" A teprve teď hnul se policajt a majestátně pomalu dral se širokým davem.

Jeden z chlapů vyrval Olze krásnou zbraň a ztratil se, jiný smýkl jí o zem a těžké hole bušily prudce do štíhlého, útlého těla...

"Pomoc! stráž! vražda!" křičela Ina, hned ruce spínajíc, hned jimi a celým tělem rány odvracejíc. "Pro boha, smilujte se, pánové, je nemocná - nepřítel - je šílená - již celý týden šílí, snad nebudete bít choromyslnou? Pomoc! Přestante už - hle! jede kočár, ustupte, ať nepřijdete pod koně!" Vše bylo marno. Ulehla celým tělem na sestru, v blátě se zmítající, ale nekřičící: "Mlaťte do mne, zabte mne!"

Někteří jí vyhověli, jiní však hodili ji stranou a pokračovali. Tu teprve vynutila nesnesitelná bolest z Olgy nelidský řev. Stále majestátně pomalu blížil se strážník.

"Dám vám peněz, co budete chtít!" křičela Ina, chytajíc chlapy za ruce -

"Daj už pokoj, potvoro křiklavá, ať nedostanou ještě víc než ta!" mrštil Inou jistý dělník o zem a -

"Jen do ní taky!" zaječely ženské. "Je to také to ďáblově plemeno, prohnaná bezbožnice, sekejme do ní!" A pěsti a deštníky jejích dopadly..

"Tu nechte!" ozval se mužský hlas, "ta je hodná!" a už byly rozzuřené ženštiny domovníkem domu, kde Volný bydlel, a jeho třemi syny odstrčeny. "Ta nikomu neublíží, dou, slečinko, vodvedem jich domů!"

"Zachraňte Olgu! Pomoc! Pustte ji mne!"

"Dyk nic nezmůžou, voni ji nezabijou, sou ráda, že sama dostanou se vodtud! Nu dou, dou!" A strkali rychle vši silou se vzpírající dívku ke vratům..

"Pustte, chlapi! Pomoc! Pánové - kočár - pozor! Četníci jdou, utecte, ať vás nezatknu - "

Hlas jí dozněl. Současně přestaly dopadat na Olgu hole, neboť kdosi zvolal: "Nehýbe se.. Snad není mrtva?.."

Odnesli ji na strážnici a položili na kavalec. "Až se vyspí, bude jí zas dobře!" konstatoval strážník.

V noci prchla Olga do lesa. --

9 hodin dopoledne. U matčina lože v salonu sedí Sida a plete punčochu, následkem vypuknutí nakažlivé nemoci ve třídě má již prázdniny. Vešla Ina: "Za půl hodiny zde lékař bude," řekla slabě.

Sida odešla do jídelny. Na prahu strčila paleček do úst a upírajíc na sestru radostným rozčílením žhnoucí zrak ukazovala rychle na zem... Ina klesla na pohovku; chvěla se; pohledy jejích jindy tak pevných očí kroužily teď ustavičně jako z hnízda vyplašení ptáčci po stěnách a stropu, tak prosebně, bezmocně, jakby místečka hledaly, kde by mohly spočinout - tak vroucně, zbožně, žensky..; občas semkla se obočí velitelsky a držela duhovky v zajetí, ale vždy jen několik vteřin. Marie ležela na znaku a rychle a sténavě dýchala; Ině připomínalo to děsně poslední chrapot. Pokoj skvěl se svěží září dopoledního slunce, obloha nejčistší modří; jen několik bílých cářů, zbytky to včerejších zničených chmůr,

prochaly po ní před sluncem k východnímu obzoru, doufajíce, že najdou tam chladivou tmu; ale menšily se žalostně stále víc a nedošedše dvojnásob illusivního cíle zhynuly.

"Jak je ti, maminko?" přerušila konečně dívka mlčení.

"Špatně, ach! V údech mám olovo, to tlačí mne - do země.. A jak trpí zas duše má!"

"Tvůj včerejší stav?... Hleď jej zas vzkřísit!"

"To je hloupost... A - vždyť zdá se mně teď, že to byl jen lichý sen, šalba, šílenství.."

"Šílenstvím být zdá se normálnímu stavu vše vznešené."

"Vznešené to přece jen bylo! nesmírné!" pravila Marie živěji. "A víš-li pak, dcero, že pokračovalo to i ve spánku? Oh! nikdy neměla jsem podobného snu! - Co jsem v něm viděla? nevím! Zbyla mně sice představa čarovného modrého soumraku, ale ten jsem neviděla, ne! sdružila ji jen duše má tajemně s nepředstavitelným, a jen jí mohla si, slabá, odnésti do bdění. Ale slyšela jsem hudbu - či co to bylo: nekonečně velebnou, strašlivou, nezemskou - ne - nemožnou! tot' jediné pravé slovo! Zdálo se mi - ale zase jsem z toho nic nezřela - jakoby byla vyvěrala ze statisíců ohromných stříbrných polnic, na jaké troubí se v domě svatopetrském, když svatý otec slouží mši svatou; polnic skrytých za sněhovými, mocně se vlnícími oblaky, mezi nimiž vyhlédaly tvářičky andělů.. Hrál to chor cherubů, chválicích stvořitele? či snad vítajících mou zmučenou, vysvobozenou duši na prahu nebes? Byl to jen sen? vždyť bylo to víc, než bdění! Dcero má, slyš! já věřím, že strašným zázrakem octla jsem se vskutku v nebi! vždyť cítila jsem tak jasně, že jsem již v jiném světě, že jsem zde - zemřela... A pak, myslím, oblévalo mne jako moře jen slabounké, bledé světlo - ano! jen taková vzpomínka může duši zůstat na světlo světla! pak bylo mně, jako bych pila nápoj nevýslovné lahody; a pak zavalil mne zcela černý sen.. Ó kde jsem v něm byla?... A co to vše znamenalo? byla to předzvěst, že vysvobozena budu brzo z tohoto slzavého údolí?... Děj se vůle tvá, králi králů! - A když jsem ráno procitla, viděla jsem tak určitě, jako tebe teď,

nebetyčné, vznešené hradby, hradby andělského města! Strašně rychle vzdalovaly se ode mne, menšily se v šedé dálce, a duše má sevřela se smutkem, jaký asi cítil by ten, letě rychlostí světla od země ke vzdálenějším planetám, viděl slunce stále menší a matnější a mrazivější a mrtvolnější - posléze jen jako skelnou, studenou slzu uprostřed věčné noci... Ale hned po té vzplála vzpomínka na včerejší večer a duše má zaplesala: 'Ó vždyť přece jsem dnes, právě dnes zcela jiným člověkem, než až doposud! 'člověkem'? vždyť vzlétnuvši divem z pout, která všechny lidi váží, vznáším se nade vším, nedotknutelná, nepodmíněná!' A současně bleskla kouzelná krása Všeho, všechny včerejší nadlidské myšlenky slétaly se k ní - okamžik byla jsem zas ta včerejší! Žel! jen okamžik! jak byl by mohl nemocný mozek unést tu pyšnou, duchovou stavbu? Náhle ovanul mne odněkud zdola tajemný, trapný pocit - a bylo mně, jakoby jím podtata řítila se za chechtotu spodních mých pekel celá ta ohnivá budova do černých vod... Ó ten bolestný pocit, když to nejzářnější, nejvyšší, lidskému červu zakázané a přece zázrakem dosažené opouští jej navždy, nechává jej zas ve stokrát teď těžších okovech, stokrát dusivější tmě!.. Přes to bylo mi první hodinu tak vznešeně, tak statečně! a i později hrála mne dlouho ještě tajemná, lesklá radost; jak nezanechalo by to Mocné, jež se převálilo, dlouhou světelnou stopu? Konečně i zvítězila bolest hlavy, hrobová tíha v údech, pomýšlení na tu hroznou, odhalenou hanbu - a nyní jsem mnohem bídňější, než včera v tuto dobu.. Co mne dnes očekává, óči!"

"Včerejší večer samojediný činí nejstrašnější život žitíhodným," děla Ina roztržitě, vyhlízejíc oknem..

"Ach nevím, nevím.. Zdá se mně teď chvílemi, že bylo to vše jen pokušení dáblovo - že - "

"Řekla ti přece Barča, že Olga přišla o půlnoci domů - ?" odtrhla se 1) Ina prudce od okna.

"Olga!.. Ach - řekla. Co je s ní teď?"

"Je jí dobře. Nyní spí v tatínkově pokoji."

"A co říkala?"

"No z počátku trochu nadávala, jak přirozeno.."

"Nadávala! naposled mně?"

"Jen malinko. Řekla ppuze, že jsi - pěkná ženská..!"

"Cože? Pěkná ženská! Svatý Jene, ta ať se připraví, hanbářka, já ji zřackuju držku! Zhřešila jsem sice tím i na ní - ale dcera o matce! - a jistě nadávala hůř - vy táhnete obě za jeden provaz - a počkej! teď vzpomínám, ha! co to bylo hanebnice? 'Malinovi v lese líce lízá tato špinhausnice a s ním nochtlágruje u slepice' - u jaké slepice, nejsvětější trojice?"

"Že můžeš o pomluvách nepřátelské lůzy vůbec mluvit! Pravdou je tolik: jednou se k nám přitřel pod záminkou, že sdělí nám něco politického, co se týče tatínka, ale když jsme zpozorovaly, že má na naši čest záslusk, hnaly jsme jej svinským krokem, to si můžeš představit! A u 'Černé slepice' noclehovaly jsme nejen s ním, ale se čtrnácti tůristy!"

"Jen ať! Kriste, já bych tě zabila, kdybys se mi zkurvila! Není šprochu - ach pěkných radostí dočkávám sem na vás - "

Prosím tě, mlč! Raději: víš, že splácala cháttra Olze nahou zadnici?"

"Povídala Barča, povídala. To je dobře, velmi dobře! To vyléčí ji snad z její dábelské pýchy!"

"Mama!" vzkřikla Ina zoufale, "tak mluví matka? Víš, jak při její povaze -- víš, jak skončil její otec! tak málo znáš svou dceru?"

"Právě proto, že ji znám, vím, že bude jí to dělat jen dobře - co řveš? Ty myslíš, že mohla by se zabít...; nuv prchlosti je schopna každého bláznovství...; ale protože to dosud neudělala, neudělá to už; teď dokonce spí, žádné strachy! ta se má příliš ráda jako všichni sobci! A právě proto, že vyléčí ji to z jejího sobeckého bláznovství, bude jí to ku prospěchu. Neboť teď nejprve dozvěděla se důkladně, že mimo ní existují i jiní lidé, že neškodí někdy brát trochu zřetele k jejich vůli, t.j. k právu prchat před bolestí a hledati trochu toho slunečního svitu. Dosud, ač zní to neuvěřitelně, nevěděla to! Její sobectví je vlastně jen úžasná pomatenost, sobci jako ona měli by sedět v blázinci, protože jsou neméně popletení a více nebezpeční, než ubožáci, kteří tam

jsou. Ó prokoukla jsem ji výborně, tu princeznu blázincovou! vím, že zahrnázdilo se v zatemnělé duši její ne dost jasné snad, ale přece jen rozumové a ji ovládající přesvědčení, že jediným, co je vlastně skutečné, jest ona sama, že vše ostatní jest, nebo aspoň po přirozenosti má být jakousi nezbyt-nou 2) hračkou její svrchovanosti, a že, zaletí-li jí třeba některý z těchto míčů za plot, je příči-nou toho trestuhodná zlomyslnost nějaké neznámé, mizerné moci. Často pozorovála jsem ji na ulici: kráčely-li proti ní třeba staré, ctihodné dámy, za-mračila se jako ďábel, když musila udělat krok stranou, aby se s nimi nesrazila; nepochybuju, že cítila se být tímto krokem potupena, zneuctěna strašlivě; a pak metala na všechny strany raubíř-ské pohledy, z nichž vyčetla jsem: 'jaký to ohavný svět, v němž tihle červi odvažují se hledět mi přímo do tváře, v němž nerozestupují se už dvacet kroků přede mnou plaše a poddaně!' bože! jak byla bych se tomu vždy nasmála, kdyby nebylo tak smutno vidět, že vlastní dítě je zralé pro blázinec! Jed-nou, když vrhla nenávisti plný pohled na sudy před krámem nakupené, které nechtěly se jí vyhnout, ře-kla jsem: 'Proč nezvolila sobě Vaše Vznešenost ma-tkou aspoň nějakou císařovnu místo mne? ale i pak by se tyto sudy Vaší Pomatenosti nevyhnuly.' Zná-m ji: byla by schopna bodnout slunečníkem do písku, zvolat: 'poroučím, aby od této chvíle celý svět točil se kolem tohoto bodu' - a kdyby hvězdy neu-poslechly moudré této vůle, vzplála by v pessimis-mu pomstychtivostí k nim, snila by černě, jak vy-hodit vesmír do povětří; kdyby člověk, prochájející v smrtelné úzkosti před vrahy, vyrazil jí papirosku, láteřila by, do nejhlubší duše uražená, na zhovadi-lost, mizernost lidského plemene; ale hledá-li mi-zernost, ať hledá u sebe; kdo hledá, najde. Tak vypadá ta tvá sestřička; a ty - ty jsi na chlup taková, třeba ne tak hloupě okatě. Ale nechlubte se touto 'výstředností', vy ohromní, ješitní geni-ové s rozparky, kteří byli byste pyšní i na to, kdyby vám v očních koutečích vyměšovalo se lejno - jen když jim tam nekvete poctivej sejra jako ostat-ním řádným lidem! nechlubte se, sdílíte své sobecké

bláznovství s každým blbcem. Ale přece jen smutně vynikáte: kdežto jiní jsou takovými jen pudově, cítíte své bláznovství, stydíte se za ně, stavíte se mravnými, jste vy blázny vědomě, z přesvědčení, mazlíce se se svou neřestí, jako nosorožec vyvaluje se ve svých čerstvých výkalech. Ale tím vinen jest jen ten zlopověstný Nietzsche. Dříve byla ctnost ctností, neřest neřestí a skrývala se se špatným svědomím v podzemních děrách; teď však musil přijít ten špinhausník a učit: 'Altruismus je příznak slabosti, úpadku; sobectví je svaté'; 'spáše-li někdo na tobě křivdu, spáchej jich na něm rychle pět'; 'i ty, lotře, můžeš dosáhnout velikosti: jen vypěstuj dobře ďábla, který je v tobě!' Hoj! - Jak musí slova ta lahodit všem darebáckým uším! jak nabobtná po nich hřebínek každému lotříku! s jakou chutí musí se po nich chopit zloděj svého šperháku! jak rozsype se asi v budoucnu pytel se všemi zlosyny, a nivy rozzelenají se blázny, jako jste vy! jak vyleze každá neřest z podzemního brlohu a bude na slunci pyšně pít svůj vředovitý pupek! Neboť ten filosof syčáku bude nesmrtelný, protože darebáci nikdy nevyhynou. Bože můj! nikdy jsem toho člověka neviděla, nic zlého jsem mu neudělala, a přece učinil mne nešťastnou, rozvrátiv mou rodinu - věčně musíš se za to smažit, rošťáku mizerná! je možno, že plácaniny lecjakého pisálka mají takovou moc? ó proč není to nectné řemeslo spisovatelské, nejen rodiny, ale i státy a náboženství rozvracující, zákonem zakázáno? Zkazil, otrapa, původně andělské duše mých dcer - neboť nebýt jeho, jistě by byl Arthur zůstal věren mravnosti -"

"Bez starosti!" násilně vypravila Ina, zimničně pokojem přecházející; "dříve, než jméno Nietzsche slyšel, opovrhoval tatínek mravností nejen instinktivně, ale i vysloveně; Nietzsche byl immoralní polovíci své bytosti, tatínek celou!"

"Ať ti nedám pár přes hubu, símě lotrovské! Běda! ona jest už tak zkažena, že upřímně - strašno! věří, že otce svého velebí, pravíc o něm, že je nemravný skrz na skrz! A to jest ovoce mých dlouholecných výchovných snah! Ach! musím vlastně říci, že po výchově, jaké se vám ubohým dostalo, nemůžete být ani nejlepšími... Každé símě dobra, které jsem v

duše vaše vsadila, otec váš vyplel, co jsem zbudovala hned zas rozbořil... bože! co mohlo z vás být! hleďte na Zdeničku, z níž stalo se v každém ohledu vzorné dítě, jen proto, že se do výchovy její už nepletl. Ale vám, když jsem řekla: 'tohle je bílé', pravil hned tatínek: 'ne, holky, je to černé!' až ztratily jste, nebohé oběti, smysl pro světlo a stín. Kdyby dva vozkové na jednom kozlíku křičeli věčně na koně jeden hot! a druhý čehy! - co by se konečně stalo? zjankovatěli by, jako vy jste zjankovatěly!"

"Takový výsledek," zadrkotala zuby dcera, "měla by jistotně výchova, jaké nám se dostalo u obyčejných dětí. Ale od personalisty odráží se směšně každé paedagogické úsilí jako voda od husy, personalisty jsou stále tím, čím jsou."

"Tedy husami. - Nic platno; nyní nahlížím, že nezdar mých snah jest jedním z božích trestů za vinu mou. Niče mé dílo trestal mne Arthur nevědomky za to, čím jsem na něm zhřešila. Všim jsem to odpýkala a dnes konečně je mi souzeno dopít kalich hořkosti. - O dcéro, umru strachem při té strašné myšlence!" vzkřikla náhle s dětskou ustrašeností.

"Ručím, že neuslyšela bys od něho nejmenší výčitky i kdybys byla zdráva."

"O kdyby mne zákopal, jak bych byla ráda! Ale nesnesu pohledu jeho, tíha viny mé umačká mne; o vím, že až spatřím jej na prahu klesnu mrtva. Óh - ale což byl-li včera zabít - "

"Kdyby se mu bylo něco vážnějšího přihodilo, byl by zde jistě už telegram. Upokoj se, prosím tě!"

"Kdybych mohla, já nejbídnější! A právě dnes, když jsem na smrt nemocna - ó bože milostivý! dej, ať raději nedočkám se toho! Však ne! odpusť! já nechci ještě umřít, bojím se té černé propasti - smiluj se nad bídnou hříšnicí! dcero, modli se za mne! A počkej! teď mne napadá, že řekla jsem snad včera, že jsem - bohem - "

"Řekla jsi to."

"Ježíš Maria Josef! Takový hřích - ó běž pro velebného pána, ať přijde se svatým posledním pomazáním, nevíme dne ani hodiny - nestroj se, ať nepřijde matka tvá tam, kde je pláč a skřípot -- ó jak

ohavné bylo to všechno včera večer!"
Zaklepal lékař.

"Co ti říkal? že chcípne, chcípne, víd víd víd?"
burácivě šeptala v kuchyni Sida, visíc Ině na šíji
a vášnivě sebou trhající.

"Že to bude vážná nemoc."

"To znamená, že chcípne, víd? On přece nemůže
říci 'mrcha chcípne' víd? Sestřičko z diamantu,
nikdy jsem se nemodlila, ale včera večer v posteli
jsem šeptala: pane bože, jsi-li pro všechno snad
nějaký, skol ji, mrchu, skol! A protože jsem četla,
že chceme-li, aby nemocný dřív umřel, máme si cucat
palec a myslet při tom, že sajeme jeho krev, cucám
si ho ve dne v noci, abych ji už viděla ležet po-
kojnou, pitomou - ?"

"Sidečko, v tuto chvíli leží asi někde pokojná
- Olga..."

Sida spadla se sestry. Bledá tvář její zbělela.
Bez hlesu couvala bezděky ke stěně, kolena se jí
podlamovala. Oči byly očima strašidla.

Od dubna změnila se úžasně tajemností svou fra-
ppantní ~~její~~ tvář její. Tenkrát bylo v ní cosi ne-
příjemně sraženého, zamželeného; nyní však - jakby
průsvitná mázdra byla s ní spadla, zostřily se ve-
lice tahy její, utrpením vyspělé, skoro již erotic-
ké, sálaly živostí, nabyly příšerně vtíravé výmluv-
nosti, prorážející takoruka bytost pozorovatele. By-
la nápadně podobna Ině; ale kdežto ze sladkého ob-
ličej Inina linula se tajemnost pořád ještě "zem-
ská", vypadalo spanilé, nevolnost budící dítě jako
malý revenant. A kdo spatřil ji dokonce silně vzru-
šenou, neubránil se zachvění..., pocítil strach, že
ten lesklý vampír vyřítí se mu náhle proti obličej
a zardousí jej neodolatelně...

"Copak nespí v tatínkově pokoji?" pravila koneč-
ně hrobovým hlasem.

"Ne. V noci se vytratila ze strážnice, nikdo ne-
ví kam. Víc o ní nevím - ale čekám, že každou chví-
li přijde zpráva, že - ó Olgínko má nejdražší!"
Vybuchla v prudký pláč.

"Myslela jsem, že víš víc," oddechla si Sida.

"Neplač, na to je dost času, až budeš vědět víc.
Proč by se zabila? Protože je nemanželská? to přece

nebolí, to přece na sobě necítí, je člověk jako kdo je manželský. Ale já vždycky věděla, že mrcha vyvedla takovou nějakou mizernost, je jako čubka na ulici. Nebo proto, že ji ztřískali? To mohlo dlouho bolet, ale jistě ne tak moc, aby si proto musela zoufat - "

"Ale když - oni jí - splácali - "

"To je také zlé, když se hodně přitlačí, bolí to jako vařečkou - ale ty myslíš, že si bere k srdci tu hanbu, víd? - Ba ne! a ne! to neudělá, tak špatná Olginka není!"

"Tak špatná není!..." utírala si Ina prudce oči. "Špatná, - krásné antické slovo!"

"Není!" pokračovala dítě ohnivě. "Měla by malou cenu, kdyby si dávala tak malou cenu, že by se zabila k vůli těm smradlavcům. Udělala by smradlavcům radost a to Olginka neudělá. To je jako já: když mi mrcha našlehá, mám se proto vztekat, stydět a rmoutit? ty bys mně celá za to stála! Dost bolí to samo, mám se ještě k tomu sama trestat? Jen si vždycky pomyslím: dělalo by ti to, mrcho blbá, radost, kdybych si z toho něco dělala, a hned je mi do smíchu, sotva to přestává bolet. A co teprve Olginka! ta je ještě moudřejší než já! Vždyť je to jenom k smíchu, že ji splácali! A kdyby se přece/chtěla jenom zabít jistě by před tím hleděla pomordovat všechnu tu pakáž!"

"Kéž jí to brzo napadlo. Dýku ji ukradli, přišla by si aspon domů pro zbran! Tak špatná není - o jak jsi mne nakazila svou důvěrou, kočička moudrá! já dnes ztratila docela rozum a vůli, nevím, co se to jen mohlo se mnou stát! Pojd, ať tě zlíbám, dceruško má! Jak přímo umíš na všechno hledět!"

Líbala ji, plačtivě se smějíc. A Sida, mačkajíc sestře prsy a zadnici, vykládala dále, pochvalou povzbuzena, své názory:

"Kdyby se k vůli smradlavcům zabila, byla by zrovna tak hloupá jako ten, kdo vyzve na souboj toho, kdo ho urazil a protože neumí tak dobře střílet, je k tomu, že byl uražen, ještě doražen - dobře na něho, na vola, on myslí, že jedná jako čestný muž a zatím jedná jako blb. Já bych lumpa, který by mne urazil, v noci postřelila, potom bych mu vypíchala oči, propíchala bubínky, vyřízla jazyk, usekla ruce,

aby nemohl vyzradit, kdo to udělal, to by přece bylo rozumné jednání, víd? Já se vůbec divím, že ti lidé, kteří si umínili, že se zabijou, neudělají před tím vždycky něco pořádného; bát se přece nemusí už ničeho. Když se někdo chce zabít z bídy, tak má, střevo, koukat před tím něco pořádného ukradnout; náhodou by se mu to mohlo krásně poštěstit, třebaš by ve spořitelně nebo v berním úřadě elektrické zvonky zrovna ten den nezvonily, nebo pokladna byla by špatně zamknuta, všecko je přece možné, ale ztratit nemůže už takový člověk nic, jenom nabýt. Kdo se chce zabít z omrzelosti životem, má dřív někoho v lese zabít nebo zapálit vesnici; to by mu jistě rozproudilo krev, že by na tu omrzelost zapomněl. Kdo si zoufá, že je týrán, má dřív zabít toho, kdo ho týrá; kdybych se chtěla zabít, zařízla bych před tím v noci mrchu, já bych ji byla už tisíckrát zařízla, kdyby mně za to stála, aby mne zavřeli. Když je někdo nezhojitelně nemocný, má si, než jde k Abrahamu, dopřát něco krásného: člověk je celý život zrovna jako svázaný, nesmí nic dělat, co by chtěl, když nechce, aby to s ním vzalo konec, tak když chce, aby to ten konec vzalo, může si aspoň jednou vyhodit z kopejtky jak se sluší a patří, a být aspoň jednou svobodný. Kdybych já dostala součotiny, nakoupila bych si flinty a revolvery a pumy, schovala bych je na půdu, na boží tělo bych se tam zabeđnila a teď bych začla do toho pitomého procesu střílet, házet pumy, cihly, trámy, až by celá ulice byla krev, samá krev!... až by něbe od ní zčervenalo, jako se zem modrá od nebe - ooo!... Jo, ale když jsem to jednou Pepči Holých řekla, povídala, že by to neudělala, protože je to nemravné - pitomec! a už jí bude 15 let! Ta mravnost musí být velká blbost, protože, když mi někdo o ní mluví nebo když o ní čtu, furt nevím, co to má asi jednou znamenat: pořád o mravnosti všichni melou, a vždyť přece mravnost není nic, leda nějaká mizernost. Ale já myslím, že kdo chce být mravný, hledí udělat něco záslužného, né? Tak nebyla by to třeba zásluha, kdyby všichni vojáci, kteří si vezmou život pro týrání, postříleli před tím co možná nejvíce oficírů? jistě by si ti druzí dali potom sakramentský pozor,

aby netýrali a moc a moc vojáků nemuselo by se teda už zabíjet. Nebo kdyby každý, než se zabije, zamor-
doval nějakého toho utiskovatele lidu nebo národa;
jistě bylo by to víc platné, než všechno blekotání
těch poslanců! - "

"Všechno velmi krásné, dceruško má, ale už musím
běžet. - Ach! nezabila-li se dosud, nezabije se už,
ne? ale když ve velké vášni je člověk zcela bez ro-
zumu! - No - proč bych ti to neřekla, sestřičko:
zabije-li se, - půjdu asi za ní!"

Sida znovu zbělela. "Počkej ještě! řekni mi, co
bude - potom?"

"Sny, Sidičko, samé sny, ale živější, divnější,
než máš v noci."

"A uvidíš v těch snech Olgu, jako ji vídám ve
spaní?"

"Ano. Ne-li hned, tedy později."

"A co přijde po těch snech?"

"Zase sen, ale takový, jemuž se říká bdění. Ty
myslíš, že ~~hned~~ bdíš, a zatím je tvůj celý život jen
dlouhatánským snem. Ale tomu nemůžeme dost rozumět."

"Líp než ty! Už když jsem byla malá, napadlo mě
vždycky, když jsem ráno vstávala: nezdá se mně je-
nom, že jsem vstala? možná dost, že teď ještě ležím
a spím. A já nevím, proč mě vždycky napadá, že spím
pořád na nějaké jiné hvězdě - ale to není žádná z
těch, co jsou na naší obloze, ty jsou zrovna tak
opravdivé, jako ta zelená kráva, kterou jsem onehdy
viděla tancovat valčík na střeše kostela; tak spím
tam už dvanáct let a jsem mužský, velký jako věž a
zdá se mně, jako té královně se zdálo, že je dcerou
ševce a že dostává potěhem - že já jsem takové mrně
na hvězdičce, kterou jsem čert ví kdy před tím vi-
děla, možná, že také jenom v duchu. Jo! ten svět by
musel docela jinak vypadat, abych mohla říci, že je
opravdivý. Kampak se hrabe? na mne ať se nehrabe!
Já se musím smát, jak se všichni lidé nechají tím
svým snem vodit za nos, i ti vážní, hloupí učenci,
kteří říkají, že se drží jenom toho, co mohou doká-
zat, a přece věří, že je ta příroda opravdivá,
třebas musí každý vůl na to přijít, že to může být
zrovna tak dobře jenom pitomý sen, jenom takový vy-
fouknutý barevný prd. Oni myslí, že jim ta příroda

dává nějakou opravdickou skutečnost a zatím jsou jako ten, kdo našel drahý šperk a má radost, že ho teď má a mačká ho v hrsti - a tu máš! probudí se a vidí, že v ní mačká p - . Jo, jo, vy mně říkáte, že my tři jsme ty nejmoudřejší ženské na světě, dřív mně to bylo divné, proč zrovna my, ale teď vidím, že je to pravda. Ale poslouvej: když je všechno jenom můj sen, pak vy a tatínek byste vlastně tu nebyli - a to já nechci! Já vím, že musí ti to být směšné, když víš, že tu jsi - "

"Jen nejhlupejšímu dobytčeti může být egosolismus směšný. O tom jindy - musím už běžet - "

"Jen to mně ještě pověz: co přijde po tom snu, kterému se říká bdění?"

"No zas ty sny přece - a zas to bdění - a tak to půjde stále dále."

"Tak se z toho nikdy neprobudíme?"

"Ne! Že by mohlo existovat něco jiného, než klam, zdání, je rozumu nemyslitelno zrovna tak, jako že tento čtyřrohý stůl mohl by být současně kulatý."

"A budeme se v těch snech vidět pořád?"

"Dokud se neomrzíme - ba i potom ještě."

"Tak když je to všechno tak, Inečko, půjdu-li za Olgou, půjdeme spolu!"

"Nesmysl! Na to nemysli!"

"A ty zas nepleť se mi do mých věcí!" mluvila teď Sida pomalu, příšerným hlasem. "Já snad budu lépe vědět, jak by mně bylo, kdybych tu zůstala bez vás. Vy jste mé světlo, než být slepcem, raději umřu. Vy jste mým bohem, radostí a pýchou skáču, když si pomyslím, že vylíhla jsem se z té samé samice, jako vy. Když hledím na vaši krásu, často spadne na mne jakoby shora taková slast, taková vztekla touha, nevím po čem, že sráží mne k zemi a nemohu dýchat. Stokrát byla bych vás už zařízla a roztrhala kdybych věděla, že budu vás mít i potom. Den co den představuju si, jak vás jednou zaříznu až k páteři, že vám hlava padne na záda - a jak vstrčím hlavu do té rozšklebené, krásné rány a budu pít tu vřelou chrlící se, čpící krev hubou i nosem - oóó! Já se nic nebojím umřít, já jsem nedočkavá, co bude po smrti, nikdo mně nezabrání, mlč!"

Zaříznu mrchu, potom budeme střílet do lidu, potom se probodneme. A ty musíš mně dovolit, abych tě probodla, protože vždycky si představuju, jaký by to musel být krásný pocit v ruce, kdybych ti strkala pomalu dýku do tvé kůžečky, jak by to chrupalo a šuštělo, jako když se píchá do pajslu, a potom poletíme spolu nad černými krajinami takovým příšerným těžkým soumrakem, brzo dohoníme Olginku, vy vezmete mne do prostředka - a teď úplně šťastné budeme se řídit dál a dál, do věčnosti, svobodné, srdnaté, ať přijde co chce, na všechno budeme se jenom těšit."

"Dobře. Dřív nebo později - hahaa jak pitomý je strach před smrtí, jak lhostejno vše! Pá, dceruško, jdu pro kněze."

"Pro - kněze - ?" Zaznělo tlumené zařičení, podobné první polovici lvího zařvání. A vstrčivši paleček do úst vyběhlo spanilé děvčátko zběsile z kuchyně, aby zas opatrovalo svoji matku.

X

Dvě hodiny. Do salonu vpotácela se Ina, jehličí na oděvu, oči skoro zavřené. V koutě klečela neklidně Mariina opatrovatelka, pletouc jakž takž punčochu.

"Ani dnes nemohla bys se bez toho obejít?" zamumlala Ina a klesla na pohovku.

"Má-zas - nový nezpůsob," hekala matka; chvílemi trhala sebou a třestila oči. "Pořád - cucá si palec, jako naschvál. Já ji - co jsem to chtěla říci - já ji několikrát napomenula, konečně jsem se dožrala a povídám: 'vždyť z něho nic nevycucáš, dám ti něco lepšího'. A dostala pěknou porci sekaného masa a hrách. Tak už smíš vstát, ničemnice - a nehřeš na mou nemoc, viděla jsi, jaká je metla pořád ještě kumštýřka!"

"Jen se rozptyluj, až přijdou kluci ze školy, nařež jim, až budou smrdět!"

Sida pomalounku vstala, odloupala hrách od kolínek, shrabala jej do pytlíku, belhajíc odnesla jej do zásuvky klekátka, ukázala Marii kolena, líbajíc jí ruku, pravila vřelým hláskem "děkuju za tresty", na prahu jídelny, chráněna dveřmi, vystrčila na

matku třikrát nahou, červenou zadničku a vstrčivší palec do hubičky a nosem prozpěvujíc, odhopkovala do kuchyně. -

"Kde jsi pořád byla?"

"V kostele."

"To je dobře. To je dům páně. U mne byl zas pan kaplan Ocasatý a zaopatřil mne. Je to dobrý pastýř. Velice moudře mluvil; pravil: 'milá dcero, není to tvá vina, že napadla tě ta strašná myšlenka, že jsi bohem, neboť vnukl ti ji sám Belial; ale Bůh nezatratí tě proto do ohně věčného, jelikož viny té lituješ'. Ulehčilo se mi nesmírně, hosanna! on umyl jest duši mou, onť pomazán je bohem! Ale teď je mi zase špatně a divně. Zdá se mi chvílemi, jako bych měla dvě hlavy, a pak, že jsem zapadlá do nějaké těsné skuliny; mám strach z něčeho nestvůrného. Je to trápení, ten život!"

"Je! Není to už k vydržení! s Olgou - s tebou - tatínek také v jednu hodinu nepřijel, já jsem už nemocná, hlava mne bolí jako střep, já dnes nevím, co si mám počít, já se probodnu!"

"Zadrž jazyk zlolajný, řvoucí! Chval Sione spasitele, pastýře - zpívej se mnou, ať je to velebnější! a cinkej při tom lžičkou o sklenici, ať je to všechno jako o božím těle. Tak: chval - co nezpíváš?"

"Budu, - ale musím ti dříve říci, že strýc vskutku zemřel: je to již v novinách.."

"Ježíš Maria! konec všemu!"

"Ale vždyť: - och! je nám věc přízniva, posuzujeme-li ji strážlivě: jest úplně nemyslitelno, že by nás strýc, jsa při rozumu vyloučil z dědictví; buď tedy byl druhý testament napsán v nepřičetnosti nebo jej Němka padělala. V obolím případě máme velkou naději ve šťastný výsledek procesu. Ale tatíček je přesvědčen, že nám Spekvuřka raději dá dobrovolně aspon 20 - 30 tisíc.."

"Dobré by byly - spásná kotva... Ale já se toho nedočkám - tak zpívej!"

"A ještě chci ti říci, že - že Olga lituje té 'pěkné ženské' - pravila před chvílí, že dítě nemá o rodičích nikdy soudit."

"To je správná řeč, to mne na ni těší.. Ten strop - vlastně: nechtěla ke mně jít?"

"Chtěla, ale lékař zakázal."

"Dobře udělal, ať tam raději zůstane. Tak konečně: chval - nezdárnice - "

"Jen ještě to ti musím říci: chceš-li, i tatínek nepřijde k tobě dřív, dokud nebudeš zdráva."

"Co tatínek? Arthur - Kriste Ježíši! vždyť čeká na mne kalich utrpení! Je to hrůza, já na to skoro zapomněla, proč jsi mi to připomněla, ničemnice? Ach - kdy přijde?"

"Řekl, že nepřijede-li v jednu hodinu, tedy jistě po čtvrté."

"Ježíšmangot! Už to bude, ručička leze, pořád leze.. Nádobu vznešené pobožnosti - drrr... Ale - snad jej přece jen zabili - "

"Viš co? opij se trochu! Lékažští idioti berou právě nejmenší zřetel na to nejdůležitější: na duševní stav - "

"Každý jest u ní idiot, a sama je oberidiot. Dr.. Jsem jako kráva - na porážku. Ale já myslím, že jej zabili, co tomu říkáš?"

"Máš pravdu."

"Vid? No, není pochybnosti, že je mrtev, a že bůh odvrátil kalich ode mne! Ach to se mně ulehčilo! - Tak. - Vše se ošklivě točí. Vítr odnáší mé myšlenky a hučí... Šestkrát patnáct - co to pořád cítím? jako plíseň?... A teď něco zvoní, ospale, opile - to je umíráček. Zvoní už za mne - vlastně ne - to je za Arthura. Ano, pravda! Pomodleme se za jeho duši - jdi si kleknout na klekátko - za otce svého - "

"Vždyť nezvoní nic!"

"Cože? Ach, máš pravdu, mylila jsem se. Tedy ho dosud nezabili.. O dej, bože, ať ho ještě zabijou!"

"Mama! ani v deliriu nemluvila bys tak, kdybys za něco - ech!"

"Co se to opovažuješ?... Co jsem to řekla? Ach - bože - máš pravdu! hřích - Ježíš Maria! nový smrtelný hřích mám na svědomí - ó běž pro pana kaplana Ocasatého, onť dobrý pastýř - pomazaný - běž, až se přeraziš! každou chvíli mohu umřít - jé! a už vím, co to pořád cítím: je to plíseň hrobu už - jé - je! Já nechci ještě umřít, nechci! všichni svatí a světice boží, ustrňte se nade mnou!..."

Čtyři hodiny. Marie procitnuvší právě z krátkého spánku, je zas při jasném vědomí. Ina chvěje se silněji, než dříve. Vešel listonoš, podal jí odpoledník. -

"Nezabili ho, maminko, nezabili! Vše šťastně dopadlo! Ach bože! první dobrá zpráva, to je jistě dobré znamení, že i to ostatní dobře dopadne, sláva!" Náhle nadmíru oživila, smála se a plakala; přirozená její veselost, dlouho stlačená, musela na sebemenší popud excedentně se vymrštit. "A slyšíš? vlak vjíždí právě do nádraží!"

"Svatý Jene Nepomucký!" vzkřikla Marie a prudce usedla, jakoby chtěla prchnout. "Mašina už foukla!"

"Buď ráda, za čtvrt hodiny budeš konečně zbavena toho velkého břemene! Zatím budu ti číst, až se zasměješ!"

"Už foukla, už foukla," skučela Marie bez ustání se chvějně křížujíc.

- "Národe, plač! Mlh šerých závojem zastří tvář svou, sirá vlasti! Mesiáš tvůj odchází navždy od tebe!" tuto strašlivou zvěst přináší nám neblahý elektrický drát ze starost.král.města Prasečic.

Jen stručně sdělujeme dnes, že ve včerejší tamní schůzi český Jidáš, prohlásiv předem, že se vzdává vši další 'politické činnosti', promluvil svou poslední 'řeč'. Byla tak nesmyslná, prázdná, hnusná, že škoda o ní každého slova. Vybrané obecenstvo naslouchalo jí více než hodinu s důstojným klidem a pozorností. Teprve po jednom oplzlém výroku ('pravil' totiž tento 'politik', 'mysle', že je v nevěstinci, že ženské tělo leskne se jako hadí kůže) vmetlo, do nejhlubších útrob mravního svého citění zraněno, hanbousovi ve tvář necudné styky s dcerou jeho Olgou, o kteréžto dámičce vyšlo právě najevo, že je dcerou jistého Viléma Bystřiny - "

"Pro umučená hodino! on už to tedy ví, se mnou je amen!"

"Ale měj rozum! No tohle přeskočíme. 'Publikum projevovalo též mravní svou ošklivost házením shnilých jablek a vajec' - "

"Zase platit od pucování šatů, hvězdo jitřní!"

" - 'po celou tu dobu stál zde zvrhlík proměněn

v solný sloup, oči podivně vyvaluje. Co dělo se asi v jeho temné, nízké duši? Byl to strach? či snad ozvala se v ní jiskerka svědomí, jež doutná i v táni duše nejpodlejší? Snad ano, neboť náhle, tíhou svědomí drcen, zapotácel se, ale hned po té zbaběle prchl z rozhorleného sálu. Na chodbě však procitla v něm opět tygří jeho nátura, živěná průvodem četníků, zcela bez příčiny zasadil tlapou svou měšťanu zdejšímu, váženému p. Mizerovi, takovou ránu do břicha, že nebožákovi vyhrézla ihned střeva, a hned po té namířil ohromný revolver na hlouček občanů, nepřítelného občana absolutně ignorujících. Stiskl - strašlivý okamžik! - rána zůstala němá! Ještě pět - krát cvakl kohoutek - marně! Zajisté jen řízení Prozřetelnosti bylo příčinou, že následkem deštivého počasí byl prach zvlhlý.' - "

"Přestan už s těmi mordy! Ale to jistě ho zavřeli - "

"Od názvu každých novin až ke jménu zodpovědného redaktora je každé slovo lež. O zatčení zde nic nečtu - aby tak právě proto!"

"Už vchází jistě do města. Poslední hodinka.. Kam se schovám? Otče náš jenž jsi - kalich utrpení - chléb náš - drrrr.."

"Ale matinko! nepůjde k tobě - jen se vyslív!" 3)

"Ne, nemůže to být... Chci to vypít na dno.. Ať - zagloubený trest. Přes dvacet let jsem ho šidila - teď se hanba provalila - vše je jen hnus kolem, hnus - já jsem nejhorší osoba na světě. Tomu darebákovi dala jsem z Arthurových peněz dohromady 8100 zl., kdybych to byla dala na procenta, mohli jsme teď mít přes 12000 - do mne se vtělil sám Belial - pan kaplan Ocasatý dobře poznal, že mám s ním nečistý styky. Vidím ho teď, jak se žene už vedle pivovaru - pomocnice křesťanů, já umřu ještě dřív, než sem dojde - o modli se za bídnou matku svou, Ireno - klekni - sepni ruce!... Nahlas přec!"

Nešťastná dívka odříkala otčenáš se zdrávasem a pak přiskočila k oknu: "Pomalu mohla bych jej už vidět na konci ulice."

"Snad od včera - přece jen - " nesrozumitelně vypravila Marie a včas se pokřižovala.

"Tam - podle rychlé chůze a oděvu - ó ano! lidé

se za ním zastavují - tatínek! tatínku!"

Zmocnilo se jí blažené ulehčení a bezpečnost, jakou cítí všechny ženy, tento druh úponkovitých rostlin, v přítomnosti muže. Marie však dala se náhle do nepřetržitého, dětského ječení, tak děsivého u dospělého, že zbledlá dcera přiskočila k ní.

"Prosím tě, prosím tě! Za dvě minuty budeš šťastna! Zůstaň přece ležeti..."

"Musím se schovat! Kriste Ježíši! zavři mne do almary! Vždyť je to něco nemožného, všechno to, co se tu děje, nemůže ani být!"

"Tedy mu řeknu, aby k tobě nechodil!"

"Máš pravdu, řekni mu to - a zamkni dveře na zámek!..."

Zamkla, znova skočila k oknu: "Už míří k domovním vratům!... Vidí mne - usmívá se! matinko, slyšíš? A už zmizel v domě."

Poznovu dala se Marie do šíleného křiku: "Musím vyskočit oknem - on vyrazí dveře - přiraz k nim skřín -- a chytni flintu, bran matku svou - zastřel jej jako psa!..."

"Buď bez starosti - nepřijde sem - jdu s ním promluvit - jen, prosím tě, neskákej oknem - já ho raději zastřelím, slyšíš?" vyrazela dcera kvapně, bílá jako ~~skůx~~ sníh.

A s puškou v ruce běžela jídelnou do kuchyně. Současně s ní vešel tam z chodby Volný. -

Usmíval se. Geometricky nelišil se úsměv ten od jeho obvyklého, mohl se dokonce za těchto okolností zdát pošetilým - a v Ině vyšlehl náhle se zamrazením pocit, tak nezvyklý, svěží, bylo jí, jakoby už byla v tmavé dálce své duše objevit se tajemné světlo.. A bezděky vzdala se úmyslu prosit za matku.

"Marie?"

"Nebezpečné, aspoň dle lékaře; delírovala už."

Představil jí před obličej časopis s portraity. Kývla. Ukázal na Olgu a Viléma. Kývla zas. Rychle zamířil k jídelně. "Počkej, slíbila jsem jí, že k ní teď nepůjdeš - Byl by to ovšem nesmysl, ale první pohled na tebe -"

"Myslíš jsem na to." A otevířev dveře do jídelny, zvolal silným, veselým hlasem:

"Běž k mamince a řekni jí, že se na ní už pranic

nehněvám, že jsem jí docela odpustil!"

"Arthure! Ježíš Maria odpusť! do mne se vtělil sám Belial - "

"Všechno je už dobře, ženuško! Přijdu k tobě jen co se svléknu - sakramentské horko! Člověk je cítí teprve, když přijde domů..." -

Za dvě minuty vstoupil do salonu v košili, větraje ji. "Kdyby tu byla zima, Márinko, viděla bys, že se ze mne kouří jako z hnoje!"

"Smilování!" křičela Marie, s námahou na loži klekajíc, ruce spínajíc. "Sám Belial mne tenkrát vnuknul - já tě vždy milovala, přísahám, že jen jednou - Bůh viděl kalich utrpení, skopej mne, Ježíš Maria - "

Povalil ji na polštář: "Jeden čin nic neznamená, žes mne milovala, nemusíš říkat, a byl jsem já ti věrný?"

Mluvil dosti trhaně, opravoval se, oči jeho neviděly, v tváři střídalo se zlostné chmuření a záře neobyčejně rychle.

"Ale tys mne neporodil Olgu. Pro rány boží, ty nevíš, co jsem vytrpěla!" -

"No, tys musela zkusit, ženské stvořeníčko," zasmál se. "Tady na znamení, že je vše zas dobře -- a už dost o té věci!"

"Ne - nesmíš - on mne políbil!.. to nemůže být - proč mne raději neskopáš?"

"Tvá velkomyslnost je krutší a sprostší, než kdybys ji skopal!" zašeptala mu Ina, pohnutím nad velkomyslností ~~slzící~~ tou slzící.

"Jak něžně usmívá se zlatá řeka Všeho - vlastně - co jsi řekla?.. Pravda. Víš, ženo: žes mne přes dvacet let nechala dělat blázna, to je přece k vzteku, to uznáš. Za to možná až budeš zdráva, našlehám ti ještě důkladně metlou!"

"To přece bylo jednou moudré slovo od tebe!" šeptala Ina. "Budu se na to těšit jako dítě na Ježíška."

"O udělej to, zmrskej mne až budu samá krev, a tou krví smyju vinu svou! Ty nevíš, že dala jsem tomu lumpovi 8100 zl., do mne se vtělil - "

"Minulé není. Tedy minulého není - též jeden důkaz mého absolutního nihilismu, neboť - "

"Mlč! co je to s tebou - mluvíš ze sna..."

Náhle zahořely mu oči vztekem, pot vystoupil na čele; s námahou vypravil:

"Víš, Marie, co nového? zpráva z Bulharska: jsme boháči!"

"Svatý Jene, může být?"

"Je to. Víc ti neřeknu/teď, přílišná radost by ti škodila."

"Svatá panno, já se z toho všeho zblázním! Nový život se na mne usmívá - ale já umru na prahu jeho - o Arthure -"

"Ke všem čertům!" zapřeml na ni. "Co to za pitomé ženské strachy? Vždyť každý osel na tobě, ženská, vidí, že ti skoro nic není, doktor řekl mi právě, že za dva dny budeš jako jindy - ruku! nu ovšem! puls zcela pravidelný - a ona bude žvanit o smrti!"

"Prosím tě, nezlob se, nezlob se, mážičku drahý! Já vím, vždyť já vím, že to nic není, my ženské jsme už takové hloupé, je mně docela dobře..."

"Je to dost, že to nahlížíš! Ták teď musím jít a ty spi, ženské stvoření!"

Stiskl jí ruku, zahleděl se jí do ubohých, svíjejících se očí, vybuchl ve smích a odkvapil do svého pokoje. -

"Jsem snad již v nebi, dcero má?... Ó nevěděla jsem, že je ve světě takové štěstí, taková nekonečná volnost a/lehkost!.. Ale je děsivá, zeje prázdnotou - je nepřirozená, tížící - černé slunce... Přísluší andělům - lidem ne - ach! Člověk se rodí s břemenem na zádech, vchází do káznice tohoto života s pouty na nohách i rukách. Běda tomu, kdo se jich chce zbavit, nešťasten, když touží po štěstí... Ó bože, netreštěj mne za tu chvíli blaha, já za to nemohu - vždyť jsem si ji zasloužila, ne zásluhami, ale utrpením... Ach konečně, konečně jsem vše odpykala -"

"Ba ne, čeká tě ještě pomlázka, těš se!"

"Však já se také těším! Chci dopít kalich až na dno - z jeho ruky. On je sám anděl - ó běž a zlíbej nohy takovému otci, dcero nehodná! Avšak jsi také hodná, má dívkenko zlatá! Všichni lidé jsou hodní, všichni v hloubi duše dobrotiska - vždyť jsou všichni, všichni chudáčkové! A i když se podíváme

dobře na tygra, odkryjeme v tváři jeho výraz dojemné, prosící dobromyslnosti, neboť i tygr je chudák - . Olga je také chudinka - je dítě v každém ohledu vzorné. Ó bože, proč zasypal jsi nehodnou děvku ^{svou} takovou milostí, že dal jsi jí samé vzorné dítky? a i bohatství - peníze - zlaté - Kriste! a já neumru, kdepak! vždyť jsem vlastně zdravá, on měl pravdu, docela zdravá - ha-ha! Ale koukej: tam vysoko na nebi, pod tím bílým mráčkem, rozsvítil někdo za ním schovaný žluté, plynové světlo, to je nehospodárnost a - rouhání bohu... Divná tma hustě mží kolem mne.. A - tam - vidíš? pod skříní vykukuje rarášek! dnes už podruhé! bože! to je sám pan kaplan Ocasatý, totiž Belial - chce se mnou sdílet lože - vylézá ven! má ocas - ocasatý - pan - ~~kaplan~~ kaplial... Tam v koutě je prasečí koryto, je to pořádek! sotva přestanu dohlížet, máme ze salonu svinčik. Slepice jdou ke korytu - kš! kš! himl! - bože - já jsem klela - smrtelný hřích - o běž pro pana kaplana Ocasatého - onť pastýř - pomazaný bohem - to jest h -- m - vidíš, jak otírá si pastýřskou hůl o podšívku kabátu?" -

Ina vřítíla se k otci. Skoro běhal pokojem. Dal jí pohlaveček rukou, kterou mu chtěla políbit: "Fuj! má dcera neví, že zachováme-li se k lidem 'velkodušně' nebo ordinairně, je to věc stejného významu jako obujeme-li boty vyleštěné nebo zablácené? že ethika jest občasné, mrzuté vypořádání se jakž takž s haňry, aby nesebrali člověka pro vagonbondage?"

"Leda tobě, ty strašidlo! - Víš, co se zde stalo včera večer?"

"Ne. Rychle!" mávl pěstí.

"Lůza zpívala nám o té afaiře, Olga vyběhla na ulici, já za ní, byly jsme zfackovány, holemi zmláceny, ale Olga desetkrát víc než já - a byla jí zpleskána nahá zadnice. Prchla v noci ze strážnice, houbaři viděli ji ráno obcházet jezírko v Jedlovíně, další pátrání dosud bez výsledku. Když jsem se ve 2 hodiny z Jedloviny vracela, vyrozuměla jsem z pokřikování výrostků, že k dovršení zla přitrefil se jí při plácání - žlutý malheur... že právě jí, tak fenomenálně hrdé, nepřístupné, urážlivé, prudké, muselo se dostat pokoření, nad něž většího nedovedu

si představit - právě pro jeho směšnost a malichernost!... No - ?"

"Je zcela možno, že se zabila. Jinak je vlastností žen a bláznů chtít mermomocí poznat zřejmě nepoznatelné," vzkřikl, pobíhaje komnatou.

"Ty znáš ale člověka potěšit, jen co je pravda! Nejsem opilý? Dnes počínáš si ještě bláznivěji, než jsi-li v normální náladě... Ach, já jsem celá pryč! Dnes vyvalily se ze mne city, o nichž jsem myslela, že je neznám, o nichž jsem ani nevěděla, a odplavily mne dřívější. - Myslela jsem, že točím se nevybočitelně jen kol sebe - a teď, chci-li si představit život bez Olgy, mám jen dojem jakési díry, černé, nesnesitelné již pohledu; jsem s ní příšerně srostlá, zemře-li, stáhne mne strašidelně za sebou do hrobu." 4]

"Pěknou novou starost jsi mi přidělal," musila ještě zamlít hubičkou. "Dočká - se to -- co děláš? ... a - a - chchch - Smarjá - "

Násilím se vymkla, skočila ke dveřím, jež pootevřela. Volný usedl a zahleděl se v oblohu. Chvilí bylo ticho, jen funěním dívky rušené.

"Fuj, to byl ošklivý pocit! Vždycky právám si, abych byla jednou oběšena, ale už nechci..."

Mlčel a s úsměvem hleděl oknem stále v azur. Bylo nezbytno, aby potrestaná, po ženském mravu, povídáním dál se mstila: "Tak teď jdu pro Ocasatého, už potřetí, s náramnou radostí. A potom do Jedloviny - nebo kam - třeba jsem celou noc oko nezamhouřila, lépe řečeno, neusnula. Ale pověz mně ještě jen: Jak hledíš teď na Olgu?"

Neodpovídal, nehýbal se. Ina, kterou škrcení tak vzpružilo, že zapomněla na svůj žal, roztrhala vedle ležící noviny a házela na otce kuličky.. Tu pravil náhle zcela klidně:

"Dnes hledím na vše vším možným způsobem; příští dny na ni jen eroticky."

"Aj, ty ji tedy miluješ?"

"Áno, svým způsobem."

"Dříve?"

"Skoro ne."

"Tak rázem možno?"

"Jen filosofu." Povstal a pomalu šel k dceři. Vykřikla, vylétla na chodbu, přirazila dveře. Za chvíli však vešla klíčovou dírkou do pokoje protáhla slova:

"Je pravda, že jsme boháči?"

"Ne!"

X

Zase s nepořízenou vracela se se západem slunce z Jedloviny, nanejvýš unavena a netečna. Přes to zastavila se na policejním komisařství. Tam bylo jí sděleno, že ve dvě hodiny odpoledne zaslechla jistá žena, klestí poblíže jezírka v Jedlovině sbírající, silné žblunknutí, a že, když popošla blíže, viděla ještě velké kruhy pod skaliskem do jezera vybíhajícím, kde byla dosti hluboká... Byli již vysláni lidé, aby místo to důkladně prohledali.

X

Pocítila jen slabý úder. Když sestupovala po schodech, působilo jí hlazení hladkého, chladného zábradlí tak příjemný pocit, že cítila se tu chvíli šťastnou. A cestou domů na sestru ani nevzpomněla, myslíc jen sladce na spánek, polo již spíc. "Co se to se mnou stalo?" užasla konečně, "vždyť je mně teď Olga - lhostejná! Tak rázem! Všechna tíha ze mne tak lehce spadla, smrtelná únava přešla sama sebou v lehkost... Ó jak směšně nicotné je vše, co nás tíží a nejtěžší balvany na prsou našich jsou jen jako duha, nejsoucne jsoucí světelné obrazy, jimž jen iluze dává illusivní tíhu... Nejsem přec jen siamské dvojče. Jen náhlý, nezvyklý náraz tolika utrpení vyšinul mne, zraněnou a zesláblou, na chvílku z mé dráhy. Ztratím-li Olgu, budu se ještě den, dva dny svíjet - a pak zas klidně točit kol sebe, - jako tatínek."

Před domem střetla se s ním, vycházejícím na procházku. Jako prelud snu plynul mimo ni.. "Potkala jsem jej vskutku?" tázala se po chvílce; "ano - tam jeho záda - nezdá-li se mně i to. - Hle, spím, chodíc... Kde hranice? Už proto, že jich není, je nutně bdění snem... Sen bděním?... Ale bylo by v naprostém nesusuzvuku s illusivitou všeho ostatního, kdyby

zjevy snů vyvolávalo něco mimo mne - byla by to skutečnost... Lidstvo bylo dosud masem se stavší zbabělostí. Ze strachu před smíchem idiotů málo kdo našel odvahu k pyrrhonismu, ~~agorismu~~ nikdo vlastně k nihilismu, tím méně k egosolismu, egodeismu. O nejvznešenější, nejvábnější možnosti filosofové téměř nediskutovali - fuj! ale proč se rozčilovat? co možno čekat od těchto hodných dětí, dobrých občanů, tohoto lesklého průvodu lokajů, hrbících se s komickou úctou před svou paní: nadmutou, svrabovitou, našminkovanou, blbou Societou? Psi ~~sardutí~~!.. On má pravdu, on, jež stvořil si duch můj, aby si jím od raného mládí světlo ukazoval. A co vše může, musí s sebou přinést tento můj věčný, volný, souverainní sen! kdo troufal by si příšernou tu myšlenku domyslit? - že v něm uzmím zas to, po čem s láskou toužím, že vyžiju /využiju?/ všedny možné slasti lásky té, to plyne v tomto čistě mentálním světě prostě z psychologického zákona: čím více se jistými myšlenkami obíráme, tím více vracejí se pak samy sebou do našeho vědomí, stále více pokročilé, devoilované, rozvinuté... Jsem šťastna..."

Vešla do kuchyně, tiše, duchově rudnoucím červánkem, stále víc hrozivě se rozhořujícím. Postála chvíli uprostřed se zavřenými očima a otevřenými ústy, pak snala z provázku nad kamny utěrák nádobí, prohlédla z blízka několik mastných skvrn na něm, pověsila jej zas, padla oděná a obutá na postel a ihned usnula. -

Tu počalo cizí světlo plašit její sen. Otevřela oči - silná záře šlehla jí duši. Tajemně zděšena vzchopila se...

V okně skvěl se neobyčejně mocně úplněk, vymanivší se právě z husté koruny vysokého stromu. Bylo tiho. Zazněl lidský výkřik - a opět tiho. Udeřilo na věži čtvrt na jedenáct - a tiho zas... Irena přistoupila k oknu. Hrdlo její bylo sevřené, slyšela tlukot svého srdce... A bylo jí tak pohádkově divně: dlouhá echa snu doznívala jí v duši. Bylo jí, jakoby cosi sladce jako kvasící nápoj kol ní šumělo, jakoby všude černé proužky rychle se kmitaly, jakoby někde za obzorem viděla ospale, opojně, pomalu táhnout pluky vojáčeků.. Zdálo se jí divným, že nesvítlí již červánky; ale delší dobu trvalo, než

vzpomněla si na předchozí události.

"Jsem zde tedy sama... Strašné! nemožné! Ale vždyť to není dosud jisté!.. Ale vždyť nejde, pořád nejde!.. zbytečně se těším. Kola na jezírku - konec.. Odešla - tam. Kam? snad do těch ledových výší, kde mrzne ta děsná zář luny?... ubohá, co si tam počneš?... Je tam, je, cítím to tak divně. Snad chvěje se teď stříbrný stín její právě kolem toho zářícího kusu ledu - - bože - tam! - - přece ne! Ale jak děsivě silné to bylo fantasma!... Avšak - něco se děje - něco kol mne vane, nebyla to pouze zář měsíce, co mne probudila - příšerné, beztvárné duchové moci naléhají na mne ze všech stran - "

Skočila ke dveřím jídelny odkud zaznívalo chrápání bratrů.. Ale hned vrátila se zas k sobě.

"Já sketa bídná! utíkám před nejmilovanějším, nejvytouženějším - to propast duše!.. Ó zjev se, zjev se jen, stříbrný, ubohý stíne! Jak tě obejmu, třeba zemru sladce hladce tvým nezemským dotekem! 'Stíne' - strašné, k zešílení! Tedy nikomu již nebudu ssát svaté teplo tvého tajemného těla! nikdy již se sobectvím lásky hledět na tvář svou ve tvých divokých, dobrých, předrahaých očích! nikdy již nebude mne sladce omamovat tvůj černý, lesklý, vroucí hlas?... Ne, to nemůže být - sestřičko, slyš! půjdu, musím za tebou! buď bez starosti andítku můj, nenechá tě tam samotnou tvá drahá sestřička! Ó vždyť i ty dlouho hledívala jsi do mých denních, přímých, taškářských očí se slastnou pýchou, že mé srdce musí v sobě chovat tvou tvář! vždyť vím, že i do tvé duše vcházel v průvodu rozkoše můj jako křepelčí svištění svěží a pružný, jako hlahol polnice z rána světlý a veselý hlas! Sestřičko, slyš! přísahám, že půjdu za tebou, třeba stala bys s se mně opět lhostejnou! - Ale měla jsem to přísahat? Vždyť - bojím se přece jen strašně umřít... jak velká je malá Sida!.. Sestřičko, ty bys mně odpustila, kdybych přece jen - trochu počkala - - ale ne - - bože! aby tak teď odpověděla!... Zas to na mne kvačí - skříň praskla - - mám utéci? Ne! ale... ne!... Ta hrůza - jaká to černá perut mávla vedle?... Něco jde, ona se blíží - "

A v tu chvíli zazněly z chodby rychlé, divné

kroky - dvěře se otevřely, zjevila se Olga.

Zavřela za sebou, zůstala stát. Fosforová záře luny padala jí právě na tvář, ostatní tělo bylo skoro neviditelné.

"Přišla jsem," ozval se bezbarvý, jako z automatu nějakého znějící hlas. "Je tam chladno, přišla jsem se na chvíli zahřát."

"Bylo jí chladno v mrazivém moři aetheru," kmitlo Ině zježenou hlavou...

"Je tu dusno," mluvila Olga dále, "a vše je mně zde tak cizí, jako bych tu několik let nebyla."

Pokročila k sestře. Ta s výkřikem odskočila ke dveřím - a ze sevřeného hrdla vydrala se jí konečně slova:

"Pro boha - jsi to ty? či vidím - jen tvou duši?"

"Kuš, svině blbá, h - - vidíš!"

"Sestřičko, diamante můj, mé světlo!" Skokem byla u Olgy, políbila ji, ale hned zapotácěla se nazpět.

"Pryč! Nedotýkej se mne!" zařvala Olga. "Cožpak nevíš, děvko blbá, že změnila jsem se v lejno - utři si hubu nebo tě zabiju! Oh jak jen mohlo se to se mnou stát!.. hanbou pojdu, nemohu se na tebe páli-
vat, uteč nebo tě uškrtím, všecko tu rozmlátím, celý svět musím rozmlátit, mordie, mordie - "

Padla na podlahu, tloukla čelem o ní. Ina ucho-
pila jí hlavu, nedbajíc ran a kopání. V pootevře-
ných dveřích do jídelny zaběhla se strašidelná tvářička...

Náhle zůstala Olga ležet jako mrtvá. "Dělej si se mnou co chceš," zachroptěla. "Nedotýkej se mne nebo tě rozmáznu !" Vstala a usedla na židli. "Rozhodla jsem se," pokračovala zas oním bezbarvým hlasem, "že si budu u vás počínat klidně a důstojně - ale na tvém mizerném obličejí vidím, že považuješ mne za slabošku, kruci - " Napřáhla židli na Inu, ale hned mrštila jí o zeď, svalila se znova na zem a řvala: "Jsem kus hadru, ani ten svůj mizerný život nedovedla jsem si vzít, zab mne, prosím tě, vysvoboď mne z toho strašného trápení - "

"Zítřka, sestro, bude ti zas dobře," mluvila Ina, líbajíc jí botky, "a po čase budeš trápení tomu blahorečit, to ty víš! Ty se přede mnou stydíš,

blázínku? řekni: jak hleděla bys na mne, kdyby mně se to bylo přihodilo? nemilovala by s mne tím víc? Všichni ušlechtlejší lidé, muži zvláště, musí k tobě cítit teď něžnost tím větší - proč se tedy před nimi stydět? Božítku, to je toho! něco takového činí dámu interessantní - co tu chceš, Sido, teď zde nesmíš být!"

"Já bych, sestřičko, nemohla usnout, kdybych - " A dotkla se prstů Olginých. Ta vyskočila, nadávajíc, hnala se za prchajícím děvčátkem a ve dveřích vlepila mu pohlavěk.

"Mám ho! ten se přišil!" ozvala se z jídelny veselý hlásek; "ale ať, jen když jsem se tebe zas dotkla."

"To je dnes už druhý!" vzkřikla Olga. "Tak začíná má pomsta! Z mrch lidských nakupím Alpy, krví budu dláždit všechny cesty své, do poslední duše musím pomordovat to prašivé lidstvo - o kdybych jen věděla, jak to mám udělat, ihned bych byla docela šťastna - ale já na to přijdu, já na to ještě musím přijít! Opice, zuj mně botky, ale dříve přece rozsvit, střevo! Ode dneška musí mne všechno poslouchat - sice - nevím, co udělám - "

"Viš-li pak, drahoušku," padla jí Ina do řeči, rozsvěcujíc, "že se tatínek šťastně vrátil? Ta afaira se ho vůbec nedotkla, a řekl, že miluje tě - víc než dříve."

"To vím, jinak nebyla bych ti poručila, otrokyně, abys mne zula, nebo odešla bych bosá a nahá, protože ty šaty a boty jsou jeho. Že mne miluje? hm! ale láska a láska je rozdíl, troubo!"

Ina, popatřivši na Olgu, zapochybovala, je-li to ona: tak změněný, děsivý byl pohled její, tak byla nebo podivně zdála se vyhublá, jakoby týden byla nejedla. Strašně se lomcovala a zuby cvakala.

"Teď budeš, kočička, něco jíst, pak půjdeš spinkat, víd?"

"Pitomá! já už nikdy nebudu jíst nebo spát."

"Ale pít ano, víd?"

"Pít? i ty dobytku jeden! ale přines mi pivo, čím víc, tím líp!"

A hned byla tu Ina s několika láhvemi z ledničky. Olga vypila rázem půllitrovku. Chvilí funěla, pak

zvolala zase Ině známým hlasem:

"Sestřičko, drahousku, odpusť mně, ty si nikdy nepředstaviš, jak trpím, co jsem zkusila!.. Zlíbala bych tě, kdybych směla!"

"Mlč, mlč!" štkala Ina, "a nadávej mně jen dál! Ty nevíš, jak jsem šťastna! Vypij tu druhou zase ex, přitukneme si - ať žije spiritus sanctus! - A teď tě ještě svléknu, vypadáš strašně."

Bolest hlavy a ostatní tělesné indisposice ji opustily. A svlékajíc, žvatlala blaženě:

"Nic si z toho už nedělej! Odjedeme do ciziny, kde tě nikdo nebude znát. Drahousku, vždyť dopadlo to vlastně výborně, je vidět, že Fortuna tě miluje. Jak snadno mohla jsi být zmrzačena i zabita! Bože! uprostřed rozzuřené na ni lázy řekla jí 'chátro prašivá!'... A bylo by zůstalo při pohlavcích, kdybys nebyla tasila dyku, při holích, kdybys nebyla pořád a pořád nadávala. Ty jsi útočila, ubohá láza musela se bránit, tedy sklízíš z té affairy čest vlastně ty; a podlehně-li jeden padesátí, je to též čestné. Bože, nemohlo to přece jinak dopadnout, považ to dobře! šlápla jsi na zuby ležících hrabí - udeřily tě do tváře; musíme, kočička, ještě tu chvíli, než staneme se bohyněmi, rozhlížet se také trochu po zemi!.. Stalo se to nutně: o pochop, že co nutné je dobré, protože pojem dobro podřízen je pojmu nutnost, a protože vše, co se děje, vyhovuje našim dávným, našim nejvnitřejším přáním: vše, co se nám přichází, jsme kdysi chtěli - svět je světlo! vše je vyplněním nebo nutným doprovodem dřívějších žádostí naší Velké Vůle. Ale my zapomněli na ně a na ní, my nerozumíme sobě a místo toho, abychom se při každé události radovali, že něco z toho, po čem jsme kdysi toužili, dochází jí splnění - zlobíme se jako dítě, že jsme se přepočítali, ne na sebe, ale na věci, které jsme sami k sobě přivolali; ale musíme mít hrdost, nesmíme sami na sebe s - . A važ si zákonné příčinnosti! Jen počkej! až v říši stínů budou se ti peníze v kapse dematerialisovat, až po krátké procházce nenajdeš už hotel, kde nechala jsi své drahé rukopisy, až po několikahodinové přímé cestě za vytouženým cílem stát budeš v náhlém soumraku na místě, odkud jsi

vyšla, až, kráčeji několik minut po tom, co považovala jsi za pevnou půdu, seznáš náhle propadající se, že jdeš po mořské hladině, až budou všechny věci a myšlenky tvé strašlivě, šíleně oscilovat, jak i ve snu již to bývá - : pak v mukách absolutní nejistoty a bezmoci plakat budeš ještě po těch veřejších ranách, jimž mohla jsi se přece při trošince kalkulace vyhnout... Zákonnost dění se sluje - hluboce vzato - : vláda, možnost vlády ducha. Je pozdní vymožeností milioniletí trvající přísné, krušné vůle - líbej tento meč svůj, tuto pevnou svou loď na níž bezpečně stojíš uprostřed věčné kolísajícího Oceanu! Neboť přísná zákonost je výjimkou, svět je podstatně inkauzální, t.j. normálním stavem kosmického vědomí je šílenství, sen; ne energie - nezevšeobecňujeme pravidla jen výjimky se týkající! - ale i l l u s e je základem světa; tedy padá všeobecná platnost zákona o zachování energie, tedy je možno, aby vědomí egosolistního boha, dnes vesmír objímající, scvrklo se zítra na vědomičko infusoria; jádro světa je černá díra - Nihil, svět je třípytný, dutý ořech - teď ještě košilku dolů! Ó mé ubohé tělíčko!... i na prsíčkách udělali jí ti vepří černé skvrny - sakra! jak si to mohl jen ten hnojný smrad, zvaný lid, jen dovolit! A můj drahý zadeček ještě promodralý - "

Tu překotila se na bobku sedící Irena na záda. Ale hned povstala, vrávorajíc: "Ještě, jen ještě, ať se ti uleví - "

"Víš, že jsem se při tom - ?" zařvala Olga. Následoval nový záchvat.

"To nemůže být," těšila ji Ina, když ryk ustával. "A kdyby, - nikdo nic nezpozoroval, to máš jisté. Bylo na mne dnes pokřikováno vše možné, pravdivé i lživé, - ale o tom ani slovo; kdyby to byl někdo zpozoroval, bylo by toho celé město. Buď bez starosti!"

"Myslíš?" A Olga vypila třetí sklenici, pak pláčíc líbala sestřinu rudnoucí tvář a prosila o zřeknutí. Náhle odskočila.

"A teď šaty sem, sloto! Ty růžové, ne ty bílé! Co dělá on?"

"Nevím, je-li už doma - počkej!" Za chvíli vrá-

tila se z chodby: "Dosud ne. Šel asi do lesa, aby uzřel víly - dnes snad se mu to konečně zdaří - blázní mívají visiony - ach!..."

S pomocí sestry oděla se Olga pečlivě bílým batistem a odešla do jídelny, aby se vzhlížela v zrcadle. Vráťivši se vzkřikla divoce:

"A teď budu ti vše vypravovat, obludo!"

"Ale rozčilovalo by tě to teď, miláčku - "

"Zrovna ~~pro~~to, ať pojdu! A neskákej mně do řeči nebo tě praštím jako králíka!"

Nezaznamenáváme záchvaty, vyprávění její provázející - ostatně stále řidší blahodárným vlivem alkoholu.

- "Tak přišla jsem k sobě hned jak mne položili na postel; ale nic jsem nemyslela. Stále více zmocnovala se mne taková černá touha někam se řídit, spíše v bezedno padat - až jsem konečně vstala. Z toho, že nebyla jsem zabrzděna soudím, že právě žádný prašivý pes u mne nebyl. Zpočátku plížila jsem se jako smrad, ale když byla jsem venku, šlo to pořád rychleji. Stále měla jsem v duši černo; jen tu a tam šlehl tím nejasný, příšerný blesk; a dula ve mně zlověstná vichřice, snažící se unést mne někam, kde bych zdechla; slyšela jsem jak hučí, jak mne do zad tlačí, že letěla jsem jako pírkó; teď bolí mne všechny kosti, ale tehdy nebolelo mne nic. Konečně, když byla jsem v polích, zařvala jsem, nevím proč, jako tygr - a teď začal rej! to bych ti přála, pitomá, abys jednou něco věděla! Náhle rozpomněla jsem se se strašnou jasností na vše, na celou tu nekonečnou hanbu - - - a znenadání seděla jsem na dně metafysické propasti, nekonečné na všechny strany, rozumíš? ale kde pak ty, hovado! Ó proč jsem nezešílela v tom děsném okamžiku? šíleným je tak lehce! Probudila jsi se někdy po půlnoci s takovým nemožně děsným utrpením, proti němuž je vůle nic, které je vzpomínkou z čert ví jaké šeré, plesnivé komůrky života, v níž straší, snad ze života dábla k věčným mukám odsouzeného - ale proč to povídám takové prázdné žvanilce - nemusíš se zlobit, dnes vidím v tobě jen červa! Kdybych byla cítila jen hanbu jako lidský dobytek! ale já trpěla metafysicky! tak činí tělesnou bolest nesnesitelnou jen

duševní trýzeň, která se k ní vždy druží - tělesná sama o sobě je nic! - A pak to ve mně zařvalo: z tebe, která jsi se před chvílí považovala za bohyň, stala se rázem hrst smradu - ze mne, zrovna ze mne, která měla jsem se tak ráda - o jsou takové strašné případy ve světě možny?... Chtěla jsem od sebe utéci, chopila jsem se za prsa a odhodila se stranou - proč neměla jsem dýku? Pokousala jsem se," - ukázala rozhrýzané předloktí - "menažerista byl by mne mohl přijmout, abych napodobením všech možných řevů lákala lidi do jeho chudého zvěřince - o kéž bys tu půl hodinu, než došla jsem do lesa, prožila, abys za něco stála!... Když jsem tam byla - přišla mi myšlenka na jezírko - já zajásala, dala jsem se v běh. Nejmenší strach jsem necítila, má duše změnila se v touhu po nicotě.. Konečně zaleskla se padesát kroků přede mnou mrtvolně voda - výskla jsem - běh zrychlila - praštila se hlavou o pařez a pozbyla vědomí."

"Jsou bohové!"

"MLČ! Oni by neměli zrovna nic lepšího na práci, než odhánět jepici od plamenů, aby tam nepadla dřív, než si odsmrdí svou hodinku! leda by byli takoví hnojníci jako lidé - což jest ostatně zcela dobře možno. - Přišla jsem k sobě asi docela brzo; ležím dlouho blbá jako h - - , potom vstanu a motám se černým lesem. Pořád byla jsem pitomá, ale pamatovala jsem co předcházelo; vše bylo však zamlžené, šílené, lhostejné; napadlo mně, že je mou povinností utopit se - ale byla mně zima. Tělo bolelo stále víc. Plížím se jako lesní strašidlo, najednou padnu, až z mechu voda vytryskla - a dál nevím nic. Ostatně možno, že jsem ani nevstala, že se mi jen ve mdlobě zdálo, že představuji lesní strašidlo."

- - Nade mnou a stromy civěly pitomé červánky. Ranní obloha skýtala pohled překrásný jako hodně našmolkované ženské košile po měsíčkách. První mou myšlenkou bylo, že čaroděj přenesl mne ve spaní do lesa a že následkem či za příčinou toho byla jsem včera princeznou v křišťálovém paláci. Ale hned po té vyvstala jako sen vzpomínka, že - jistá mladá slečna, mně velmi známá, byla večer lůzou spleskána - oh! tak dojemně vzpírala se ubohá, odpočinkem

poněkud zrůžovělá duše myšlenice smrti nesoucí!.. Ale ihned podivně příšerně vyvstávalo tušení, že dámou tou byla jsem asi já... Jistě byla jsem bílá jako sníh, když prudce usednuvši zasténala jsem v duši: vždyť je to nemožno, přece úplně nemožno!.. A byla -li jsem to přec jen já - ó jistě nebyla jsem to já ta dnešní! něco tajemného, náhlého stalo se patrně v noci - - byla jsem snad cikány vyměněna? podvržena na místo oné, mně velmi podobné dívky?... Tu teprve vešla mně ve vědomí bolest ve všech údech...; se strachem obnažila jsem stehno a s pocitem jako bych do propasti letěla, vidím duhu, - žluté bláto a lejno, krev, modřiny, žluté a fialové skvrny... Několik okamžiků - a běžela jsem k jezírku.

Vím, že usednuvši, spatřila jsem je nedaleko probleskovat: přes to běžela jsem směrem zcela opačným... V mém děsném stavu bylo konečně vše možno... ale přece jen zdá se mi to teď trochu divným.. Teprve po delším šíleném běhu poznala jsem svůj omyl - - a když jsem, znavena, u jezírka stanula, ovanul mne - strach. Rozběhla jsem ~~po~~ se po skalisku daleko do vody se zařezávajícím - na samém kraji zapotácela jsem se náhle zpět... Běžím po druhé - po třetí - po čtvrté, - a při každém pozdějším rozběhu bylo místo, kde jsem se zarazila, dále od propasti, než při pokusu dřívějším. Rvala jsem, strkala se do zad, táhla se za nos, kousala se - marně! Obcházela hodinu jezírko, strašně se namáhajíc, abych našla zase zmužilost - a stále zbabělejší jsem byla, vzteklejší, zoufalejší, bídňější. - Nejvíce děsilo mne, že v této nicotě bude nějaký černý netvor na má prsa koleny stále dopadat, jako řezník na právě říznutého vepře.. Konečně padla jsem na zem a hryzla pobřežní písek.

A tu náhle snesla se na mne konečně Božská myšlenka, která měla mne přece ze všeho nejdříve napadnout: 'bídačko, ty chceš se zabít, nepomstivší se?' - A rázem pocítila jsem nevýslovné ulehčení, neboť hned bylo ~~je~~ mně jasno, co mám dále činit! A zaplesala jsem: nejsem přece jen tak špatná! já považovala se za zbabělou, ale ze všeho patrně, že sami mocní bohové postavili se mně v cestu, aby uchránili mne právě zbabělostí, hnusně babského skutku:

dodělat sama na sobě, co lůza započala, - co právě mne k sebevraždě dohánělo! nepomstít se mužně, nechat se bít, sama se zabít - tisíckrát fuj! - Ne! vykonám něco, o čem staletí budou mluvit. Chladnokrevně promyslím, jak povraždit co nejvíce toho - toho nepojmenovatelného hnusu - a pak, až četníci rozmetávat budou již mé zabarikádování, bude mi lehké zastřelit se - probodnout - otrávit - vše lehčí a lepší, než tohle potupné, hnusné udusení se ve vodě, - při němž se prý člověk, má-li právě čím, - !

A skoro šťastna vrátila jsem se do hloubi lesa, rozhodnuta, že strávím tam v úkrytu tento den přemítáním, jak pomstít se co nejnádherněji. Tělesné bolesti téměř ustaly.

Několik hodin v houští ležíc, snila jsem zběsile, šíleně o puškách, pumách, požárech, jedech, vyšnutých vlaků nad propastí, svaleních lavin na osady, výbuších pracháren, továren, lodí, slovech, jež budit paniku, vylhaných zvěstech, jež přivozují smrt statisícům a o ještě zajímavějších věcích. Vichřice pomstychtivosti zaplašovala mraky hanby a zoufalství; bylo mně dobře v tom pekelném světě.. Konečně lehla na mne únava a ~~z~~omrzlost.

Slunce bylo již vysoko a lezlo po větvích výš a výš taškářsky pomalounku.. Tahle 'rychlost' nebeských těles je něco skandalosního pro vesmír. Země na př. 'letí' kol slunce rychlostí myslím 30 km za sekundu - a je to pořád ještě značně víc, než konstatovaná rychlost velké části stálic - : tedy urazí vzdálenost rovnou průměru svému, zhruba, jak jsem si dnes vypočetla, tak za 7 minut: tot' možná tisícina imponantní rychlosti březí vši. Já otočím se na patě za půl vteřiny, to nemehlo kol své osy za 24 hodin: možno nazvat pohyb hodinové rafije aspon lezením? Což teprve to prase měsíc! mělo by se říkat 'líný jako hvězda'. Po pískevcí našich oken pobíhá maličký hmyzeček cikcakovitě tak hbitě, že ho ani nevidíš; krácející hroch však dvacetkrát by jej předhonil: kdo nazval by jej proto rychlým? ale i slavní astronomové žasnou jako blbé děti nad rychlostí hvězd. Člověk by řekl, že čím mohutnější bytost, tím měla by být lepší, tedy čilejší, ohnivější; je tomu naopak. Bůh je prase, idealem je

stát se ~~kráse~~ atomem, stát se ničím, světový proces pergují od nemehlovitosti přes menší a menší k nicotě. - Tedy slunce lezlo, les kouřil se jako hnůj a voněl stuchlinou, stromy klátily se mizerným větrem - že z toho svého věčného stání nezblbnou! vlastně však z něho dávno už zblbly a proto je vydrží. Svět jest in statu toporis et putoris, je v něm od věčnosti: stuchlost jest jediný myslitelný stav, smrad je věc o sobě, 'vznešené', ohnivé okamžiky výjimkami potvrzujícími pravidlo, stejnorodými s ním, jen illusivně jeho opakem - hoření je v podstatě stejné s hnitím; věřit jejich soudům a tušením o 'dobru, kráse světa', o 'bohu' je hloupé sedání na lep: čím jsou přesvědčivější, tím lživější - lživost je podmínka přesvědčivosti, - a není spojitosti mezi soudem a objektivní skutečností, protože není této skutečnosti - jest jen mamlouvání si, t.j. lež, t.j. zbabělost, t.j. u b o h o s t. Toť jméno tohoto světa - a já poznala dnes, že mohl jej vysmrknout jen takový blb, takové lejno svinské, jako já jsem: že já to byla, která kdysi někdy celou tu světovou s - v - .

Před polednem slyšela jsem volat své jméno, viděla hadrlumpy v uniformách, slídící po mně. Každému člověku, s nímž byla bych přišla do styku, byla bych se musela zakousnout do hrdla a vyrvat mu ohryzek; to bylo by však znemožnilo mé grandiosní plány. Vynašla jsem si proto rozsáhlou, hustou, trnitou houštinu, ulehla tam do prohlubinky, jako rakev právě se pro mne hodící, a přikryla se mechem a listím, že jen oči a nos mohl být viděn. Ale nikdo ke mně nevnikl.

Z nějaké hnojné vesnice křapalo slabě poledne. Můj stav se horšil a horšil. Myšlení na mstu znechutilo se mi, dostavila se strašná nuda, o jaké neměla jsem představu. Ležíc na znaku, plivala jsem do výšky, hledíc, aby mně slina padla zas do huby, ale nezdařilo se mně to: nic se mi nezdaří, hod mně do díry v reterátu a neřeknu ani žid! Sbírala jsem borůvky, ale brzo stalo se mně to nesnesitelným: k bolestem modřin a kostí, ke tlačení na prsou, tak trapnému, že chvílemi jsem se dusila, přidružilo se děsné bolení hlavy; a každé vyšlehnutí tělesné trýzně vyneslo s sebou na povrch některou z těch slad-

kých vzpomínek; teď začala jsem dokonce trpět svým parchantstvím. Zprvu jsem vztekle úpěla, jako když pes vrčí; pak žvýkala jsem mech i s hlínou pod ním; pak sežrala jsem půl kapesníku; konečně rozběhla jsem se k velké jedli, rozhodnuta, že ji vyvrátím a rozmlátím jí celé město. A když se mi to nezdařilo - - pádila jsem po třetí k jezírku... Pomsta zdála se mi teď malichernou a hnusnou, já sama, kdybych se pomstila, stejně opovržení hodnou jako ta lůza, rychlé vybědnutí ze všeho zemského kalu jediným cílem.

Strašně zaleskla se tentokrát přede mnou hladina, a já v příšerném zděšení cítila, věděla, že to neudělám! Přes to jsem se po skalisku rozběhla - a hned po dvou skocích stanula, poznávši bleskem směšnou marnost všech dalších pokusů... Svalila jsem se, házela sebou jako štika na břeh vyvržená, kvílela v nejvyšším zoufalství tichounce, jako když vyje štěně ratličí; tu minutu nezbylo z duše i těla mého nic než nesnesitelnost; o dovedeš si představit hrůzu slov: nemoci vydržet žít a nemoci zemřít?... A tu, jak tak naslouchám tomu vytíčku, připadalo mi ta srdcervoucím!... - něco počalo ve mně jihnout - náhle sevřelo se mi vše ve tváři a hrdle, a já vybuchla v děsný pláč... A dál a dál to jihlo víc a víc - cítila jsem, že děje se se mnou úplná metamorfosa - že padám - bylo mně, jakoby se cosi zlomilo tak hladce, neslyšitelně jako rampoušek přelomený pod vodou - a celá má duše, úderý bolestí rozžhavená, jen přepjatou a právě prasklou vůlí dosud kohačující, roztála v měkký proud hanebného citu. A z psice, v níž jsem se metamorfovala, vydrala se slova: 'Pane, ustrn se nade mnou!... Kriste, v tvé lásce je přece jen pravda! - a ti včerejší lidé byli přec jen - moji drazí bratři!' Vidiš, jak jsem upřímná, - ale dosti toho hnusu - ty trole!

A v tomto stavu přišly mi myšlenky: Musí mně tolik na tom záležet? a tedy i na tom zneuctění? Což kdyby má hříst svinula pro vždy své vlajky? má tvrdě se týčící vůle trvale sladce změkla? kdybych, vzdavši se vysokých aspirací, stala se resignovanou, poddajnou, pokornou, zlomenou?... Ó jakou

úlevou bylo by odhodit pro celý život drtící břímě egoismu a vůle jeho! jak lehce nesla bych pak tu hanbu, neboť pak by mi přišlušela! - Ale mám právo k takové bídáckosti?... Ó nejen právo, alež i povinnost! vždyť jsem žena, t.j. vtělená poddajnost a zlomenost vůle! Dosud chtěla jsem vlastně být mužem - a byla jsem bláznem; včerejšek byl nutným trestem za tuto falešnou tendenci, proto tak krutým, že byla tak dlouholetá a akutní; nesmí se stát, aby mne stihl nadarmo, musím z něho těžit! Stanu se ženou; bezcitnou, bezvonnou. Budu šťastnější - a budu i lepší! neboť plnit budu úkol, přírodou mně vykázaný. Vše, vše na ženě praví; nejsi zde pro sebe samu, ale pro něco jiného, žiješ jen jako nástroj k dosažení čehosi tajemného v budoucnosti - a dobře tak, neboť sama o sobě máš, loutko, titěrko, pramalou cenu! Nuže - půjdu poslušně cestou, kterou mi strašný, železný prst ukazuje; snad přece jen vyústí někdy všechno v nějaké dobro! Můj další život budiž obětováním se. - Komu? Ó! i kdybych děti měla, musela bych žít především - pro něj! Za všechnu lásku jeho, za nepřirovnatelnou dobrotu a ušlechtilost, kterou mně vždy prokazoval, za to, že učinil z ženské opičky trochu myslící, trochu opravdivou, trochu silnou bytost, za to, že 22 let živil ztělesněnou hanbu svou, krávu, která nedojila! Již pro toto je mou samozřejmou povinností, které bych sebevraždou bídně byla utekla - žít zas jej aspon 22 let! A krásná to, svůdná to povinnost splácet lásku a dobrotu milovanému! nejzáslušnější životní cíl pro na vždy pokálenou ženu, být platně nápomocnou právě jemu: vznešenému, nejúšlechtilějšímu, jehož osudy stkala s mými velká milost osudu - aby mohl žít jen svému duchu a nemusil se ani konečkem prstu dotknout toho nejsmrutějšího ze všech kalů: živení se v lidské společnosti.. Nedostatek stojí už za dveřmi jeho - jak má mu čelit on, jejíž štvou miliony p - ne! Kdybych nepojmenovatelné hnusno nazvala psi, byla by to těžká urážka dobrého, upřímného, drahého zvířete! - on, jemuž, snad jako nikomu, schází všechny podmínky k vydělávání, rcete: vytaškářování, vyžebrování, vyplazení peněz - ? On je devíti desetinami

svého vědomí ustavičně nepřítomen tomu, co jej obklopuje: jak mohl by konkurovat s krutihlavy a kočkami, špičaticími uši při nejmenším šelestu? Malé schopnosti, nízké instinkty, nutné k udržení se nad hnojnicí v existenčním boji, jsou u něho zeslabené nebo pokažené následkem zákona, že vše, co dalo vznik vyššímu, dřív či později odumírá - 'praktická schopnost' u genia, třeba malá, dokazuje pouze, že není dost vysoký, t.j. od dosavadního lidstva odervaný, propichuje krásně břicho nafouklé pseudovelkosti nebo mikrovelkosti - na př. Goethově, Napoleonově - : jak mohl by se měřit s mašinami jen k vydělávání peněz konstruovanými, stvořeními, jež jsou jen prsty ke shrabování mincí, lakotným očima, drzou drzkou, vrbovou páteří? On je přece jednou se zjevivší portentum: poctivý muž? sféra však pojmu vydělávání peněz leží zcela uvnitř sféry pojmu padoušství. 'Oho!' bučí dobytek, 'peníze se vydělávají též poctivou prací, prosili bychom! není-li tvůj pán k lepšímu povolán, ať dělá nádeníka nebo písaře; kdo se nedovede uživit, nemá cenu, ať už je takový nebo makový.' Dobře zarváno, vole! ale pro muže - datur ještě tertium!... Otrok, sluha je eo ipso coquin, aspon jednáním svým, protože musí jednat nečestně: nehrdě, nemužně: otrocky. A on - jest už napolo pouhý duch: oblačný útvar zaprášený místo mrskaného vola do pluhu, kam ty ovšem patříš, skote! orel přibitý před výheň, aby křečovitě mávání jeho perutí zastávalo funkci kovářského měchu - - o ty ztělesněný smrade, kterému se říká lidská společnost - který, ať děláš co můžeš, dovedeš si velkého muže imaginovat jen secundum imaginem tvého smradu! třeba ti všichni tvoji 'geniové', česky psi, počínaje starým lokajem Goethem až k Napoleonovi a Nietzscheovi, lízali řít, já nebudu! teprve nad rozvalinami sociality, nad krvavou kaší celého lidstva vyvstane strašlivý, etherný stín 'nadčlověka': dei sub forma tigris - se zjasněnou tváří tygra. - Apollo jest jen zjasněný šimpanz!.. On cítí tak fenomenální, insociální aversi ke každému požádání, že kdysi do rybníka pro klobou oblečen vešel, než by byl křikl na opodál stojícího chlapa s bidlem; že v hostinci,

chtěje odejít od stolu, raději, než aby řekl člověku vedle něho sedícímu, by jej pustil, překotil klidně stůl; takový odpor k drzosti, že snažší by mu bylo člověka do něho vrazivšího zabít, než říci mu: 'nemůžete si dát pozor?' protože jemná jeho hrdost cítí, že je to darebné, bezmocné, bezectné mluvení, kterému se chlap může vysmát, myslé: vždyť nemůžeš nic proti mně dělat, hubo, - vše, co zasluhuje jméno čin, je zákonem zapovězeno - : jak daleko můžeš dojít s takovou povahou ve světě, kde 's kloboukem v ruce a bez vindry v kapse projdeš celý svět', kde 'drzé čelo lepší než poplušní dvůr', kde stálé žádání, prošení, žebrání, psi nátura je první podmínkou a cestou k úspěchu, kde nechápe se, že minimální zdvořilost je už bezectností, kde pouštění hrůzy a mletí hubou na prázdno - 'umět se ozvat' - říká se 'jednání', 'energie' - ? On jen se studem kupuje, cítě se v hloubi pokořen, že jedná tak krotce, tak na kommando society, tak jako ostatní; Mnohokrát, když přijímal peníze, objevil se na tváři jeho takový hnus, že bála jsem se, že bude v tu chvíli zvracet; při každém obchodování stále se mu vtírá vznešeně bláznivě jen jedna myšlenka a chuť: dát druhému vše, oč se jedná, - ty Čistý! co hledáš v této vznešené době obchodních geniů, 'mužů energie', 'svépomoci' a podobných smrdutých červů, tedy slabochů, ty silný, třeba snad zesláblý strašným bojem s nepřáteli, o nichž ostatní nemají tušení! Ty, tak úděsně odtržený všemi instinkty od sociálního, od lidského, od zemského, ty muži, ty dítě, ty blázne, ty hloupý, jenž neumíš do pěti počítat! ty, jenž k tomu všemu bojovat musíš věčně s roji nových a nových démonů, kteří se ti stále a stále vrhají v cestu jako všem, kdož jdou k velikému cíli; ta krajně napjatý, zimničně činný a na skřípec položený od procitnutí do usnutí, z části nemocný, chvějně jemný, příliš dráždivý, všední věci, běda! jinak, zcela ~~vidoucím~~ jinak vidoucí než ostatní, ty obtížený 'kapricemi', irrationalitami, chorobnými tendencemi myšlení a vůle, planými výčnělkou, slepými ulicemi: v pravdě však jsou to vesměs první, předčasné, na žulu narazivší pokusy prolomit okna do hlubokého sklepu lidského ducha - každá taková

'aberrace', 'zrádnost' je matkou budoucího proudu světla - a pro odvahu, která rozmetává, není vůbec slepých ulic! ty, jenž neseš všechna břemena onoho 'genia' zvaného nejstrašnějšího počátku vybředání z bahna té děsné anthropopitheokoidity a současně hned snahy ku vzlétnutí k božskému - ty máš vydělávat peníze mezi - oh! dobytku! dobytku! sklepní svinky! ty hnusnější nad samu hnusnost! tak jednáš s těmi, kteří ti přinášejí světlo? Zbláznila bych se - - ty vznešený, jehož vlastním domovem je černé, nebytostné království Pramyšlenek, kde ten, kdo začíná je poznávat, cítí se být spoluúčastným nad stvoření světa a vládě nad ním, kde ten, kdo je pozná, jest jimi: jest bohem - neboť bůh je Pramyšlenka, neboť nejvyšší poznání je cítění se, že jsem, že 'žiju', jest esse, deus esse, neboť jsoucnost a myšlení je totéž -: kde pak ve stříbrném přítmi vyvstávají stíny bohů, tvých přirozených společníků -: Ty měl bys, pes se psy, tahat se o smrdutou šlachy, kousat se s nimi, vrčet? Ty měl bys uprostřed bestiálně kupředu se pachtících, ~~vrz~~ funicích, ježících se, lokty se rozhánějících smrdutců sám kupředu se pachtit, rány, posměch, nadávky přijímat, sám lokty sousedy nazpět srážet, ty, jenž bys snad na všechny všechnu září oblohy strhl, jenž bys však jistě, hledě na ošklivého, přišlápnutého broučka v zesílení lásky všechnu slast nebes nan vylil, abys jej odškodnil! ty měl bys jako chudý chlapec vybírat prsty z lejna krejčary, které mu tam bohatí kluci hůlkou vstrčili - strašné! co znamená zneuctění, které mne stihlo, proti takové profanaci sacrissimi? Zář božího oka, zrcadlící se v hnojnici, mezi prasata zavřený seraf, hostie-boží tělo hozená do záchodu, - co to vše proti myšlence, že duch takový musí se žít - ne robinsonsky čistě, ale mezi opicemi stavšími se lejnem, mezi produkty ze sloučení opičího a svinského lejna - ale ne! ne! K tomu je zde ubohý parchant -" hlas jí selhal.

"O to bylo výborné rozhodnutí, drahoušku můj! A já budu ti trochu pomáhat, dovolíš, víd? Odjedeme do Paříže, jsme krásné, interessantní, chytré, zasypeme jej zlatem! Ale poupátko mé, Bulharská zále - "

"Já ti vykopnu zuby, kurvo! Kdyby dědil, musel by to před mýma očima hodit do moře, jinak ztratila bych životní cíl a musela bych se zabít!" A vyprázdnivši pátou sklenici, pokračovala impertinentní sebeobětovatelka:

"Byla jsem šťastna. Jako ráno, ustaly tělesné bolesti i teď skoro úplně; člověk by řekl, že to byla smečka psů, kterou kdosi na mne poštvál, aby vehnala mne do nové myšlenky a kterou hned odvolal, když cíl byl dosažen. Hodivši místo sebe do vody balvan, plížila jsem se zas do svého úkrytu. Byla bych se bez prodlení vrátila do města, kdybych se nebyla styděla za svou toalettu. Jinak nebyla bych se hanbila; řekla jsem si: 'Stal se sice ze mne kus hadru, ale je to l e v i s m o m e n t i, protože každá žena je jen kus hadru'; dokonce cítila jsem sladkou trpitelnou rozkoš, že je ten hadr hodně pošpiněn. Kdybych byla v těch houštinách potkala člověka, byla bych jej zlíbala.

Když jsem ulehla bylo mi tak languissantně sladce, že myslela jsem, že usnu. Ale brzo počal duch můj být úžasně činným. Bez i proti mé vůli vystupovaly z něho v nepřetržitém proudu nesčetné myšlenky, až příšerně jasné, přesné, hluboké, originellní. Nikdy jsem tak dobře nemyslela. Celý svět jsem prolezla od půl třetí do sedmi. Kdybych byla měla přístroj k zachycování myšlenek, nesmrtelná, tlustá kniha by z toho byla, co zcela bez práce ve mně vzniklo - řádné utrpení je nejúčinnější ze všech prací. Za hodinu však nastala otrava. Počal se ve mně ozývat slova, kterých jsem nikdy dříve neslyšela: Martin Lutr žere futr, s - butr. Stále častěji se vynořovala, na každou myšlenku neodbytně se věšela, jako refrain, takže konečně vážně jsem se tázala: 'nejsou snad na konec poštědním slovem moudrosti?' Zrovna jakoby na záda mně skákala - hučela hrozivě - hřměla - - a náhle změnila se rychle v cosi nestvůrného.. Zděšena se vymršτίím, myslíc, že zešílím. Ale ihned opustily mne bludné představy, a když jsem zas ulehla, již jen několikrát verše ty zašeptaly, stále řidčeji.., až konečně smrdutý ten mrak odplul někam za obzor... A zas to ve mně mysli-
lilo a mysli-
lilo, a obloha se zcela vyjasnila, zmrt-

věla a stromy znehybněly, a těžké ticho, těžké vůně, těžké horko v sebe splývaly, a všechno bylo mrtvé a jasné jako krajina polu.. A stále a stále rodily se ze mne ty malé bytosti - jeť každá myšlenka malým živočichem a svět zhola nic jiného, než myšlení, jaké se v nás odehrává -; zdálo se mi, že zřím je objevovat se jako hlavy vojáků nekonečné armády, vystupující ze skalního údolí. - Snad nemusím ti říkat, skopová hlavo, že má křesťanská nálada zatím zmizela: duše, úderý bolestí již neoteplovaná, schladla zas a proměnila se v dobré železo - bez starosti, ty ženská hnojnice! nikdy nestane se nábožným a mravným prasetem Olga Vol - ach! nemám už právo užívat toho krásného jeho jména!.. A rozhodnutí mé doznalo následkem toho jisté modifikace - o tom uslyšíš!

Více lidí mne hledajících přiblížilo se dosti blízko k mému úkrytu; víš, kdo nejbliž? ty, asi po šesté hodině. Jen na tři kroky! Byla bych tě zavolala, ale vidouc tvé ubrečené oči, myslela jsem si: jen trp ještě dál, hajzlíku, já také musela, to ti neškodí! Kdybys si byla povšimla z rakve vyčuhujícího mého větrníku, byla bych se jako brouk stavěla mrtvou, abych se kochala tvým zoufalstvím - a páhle byla bych - nemohouc jako střevlík řítí - aspon hubou vprskat ti slinu do očí; holka já jsem chytrá, to si nikdo nepředstaví. - Konečně nořily se hlavy vojáků nad skalním útesem stále řidčeji, - pak již jen tu a tam, tak smutně! opoždění, mizerní marodeuri - na korunách stromů spala narudlá zář - -

A po jednou viděla jsem je zase rudě osvětlené, ale tak slabě, špatně a na opačné straně.. Nízko při zemi civěl na mne kus měsíce, měděný jako nos ožralův. Mde mnou mrkala Vega, jak jen taškář mrkat může; Caesarovo slovo: 'žena musí nejen čistou být, ale i zdát se' - mělo by platit za všech okolností o hvězdách; zdání je víc než skutečnost, protože skutečnosti není. Vstala jsem celá pitomá a duševně rozbolavěná, a nevěděla, co mám dělat. Tu zaslechla jsem zřetelně šepot: 'dostal jsi na p - , parchante psí, dostal!' Uleknutá rozhlížím se tmou - nevidím nikoho! A zas ještě zřetelněji zašeptalo to

prapodivně: 'dostal jsi -', - slyšela jsem to právě tak, jako teď tikot hodin! Prohlížím všechny houštiny, nikde nic - tu zaznělo to po třetí. Teď teprve pochopila jsem, že to byla ta mžourající svíně nahore! řvala co mohla, ale ke mně doléhalo to jen jako tajemný šepot; - ostatně není tak vzdálena, jak vypočetli - pouze cca 220 km, jak ti jindy dokážu, nemysli, že jsem opilá, Vega a všechny hvězdy mimo zem, jsou pouze illuse, illuse pátého stupně. Rychle hodila jsem po ní kamenem, pak pajdala jsem co jen mohla z lesa a byla ráda, když zašerila se přede mnou pole.

Byla jsem blbá jako bůh, ale při tom v náladě nanejvýš mrzuté, rozmočené; každá myšlenka bolela; bez cíle, bez vůle, pustý chaos: zař ty dvě hodiny vykradl mně taškář Hypnos z duše všechny dnešní výtěžky tak nestydatě úplně, že zbyly tam jen čtyři stěny a smetl. Teprve při pohledu na město zařvalo to ze mne podobně, jako když jsem je dříve opustila, jenže tenkrát řevem lvím, aby ubohý zděšený skot v té serybě byl upozorněn, že blíží se s průvodem hromu strašný mstitel, ukrutný pán, jediná bytost, která vůbec existuje! Myslím, že byla bych musila řvát i po ulicích; na štěstí však vpletl se mně hned u prvních domků mezi nohy malé děvče, nesoucí pivo tátovi ochlastovi. Já střelila mu facku jako stodolu, že se vsalilo a pivo vylilo! Toto vítězství, tento první akt mé pomsty, vzpřímil mně vůli, jež zrodila rozhodnutí, že ukážu se teď vždy a všude silnou. Proto též bylo jednání mé, když jsem sem přišla, tak klidné a důstojné." -

Se zasténáním padla na postel. Jen krajní napětí její neobyčejné a umíněné vůle a pomoc alkoholu, vynutily dokončení této řeči z její tak rozdrásané, ani chvíli bolet neustávající duše, že hotova byla stála na každý popud zasvíjet se v křečích zoufalství; jen výbuchy vzteku si ulevovala. Ale celkem jak alkohol, tak vyprávění toto bylo jí k prospěchu.

"Má ubohá, má sladká ve svém trpění!" štkala Ina. "Ale teď tě mám, nic mi tě již nevezme!"

"Pomalů," blábolila Olga mrtvě. "Mluvila jsem něco o modifikacích. Zůstanu na živu, ale jen pod dvěma podmínkami. Předně musí mou oběť přijmout."

"Přijme s radostí! on netrpí 'hrdostí muže', skutečnou to ctností těch, kdož jsou zhotoveni jen k tomu, aby se živili - "

"Ale já mu hned řeknu, že budu se kurvit. Řeknu: 'uznáš, že bez kurvení vydělá ošklivá žena jen na chléb a krásná ani na ten ne' - "

"Ale to se u něho rozumí samo sebou! on ví, žeš příliš ušlechtilá, než abys dovedla žít se jinak, než kurvením se. Ať žije prostituce! Kopla bych ty voly, kteří ji potírají! Nemáme většího pokladu nad ní, jsme-li krásné a chytré, neboť pak vynajdeme si vždycky dost bohatých galánů, na které máme zároveň chuť. Peníze vydělávají se prací a nepříjemnostmi, jen taková žena vyzískává je rozkoší; muži platí velké peníze, aby měli pohlavní požitky, žena dostává je za to, že ty požitky má. A od takového neuvěřitelného privilegia chtěli by nás 'osvobodit'! jsou to jen ošklivé, hloupé ženy a morální, česky blbí mužové - "

"Mlč už, kurvo! - Druhá podmínka; on nesmí teď cítit ke mně nenávisť a odpor. Neboť uznáš, že bylo by strašné obětovat celý život za toho, kdo nás nemůže vystát, zvláště - máme-li jej trochu rády.. Ech! co bych to teď neřekla? Já jej milovala - jej, ne hraběte Hundsgemeina! ty za to ovšem nemůžeš, že jsi pytlík."

"Jééé! To je ale zase novinka! Tomu nemohu věřit!"

"Ba jo, pitomá, už je tomu tak... Tedy: nesmí mne nenávidět; ale aby to bylo možno, musí mne milovat, rozumíš? nemá-li být tma, musí být světlo. A sice pohlavně, tělesně milovat. Na jinou lásku mladá žena kašle - a vůbec je každá jiná láska než smyslná svinstvo, jen útrpnost nebo zmetek. Dejme tomu, že milovala bys všechny bližní své, nebo starou dobrou tetičku; kdybys však nahá s ní nahou nebo s bližním hrbáčkem, dědkem atd. ležela, vyskočil by ti žaludek hubou. Takovou lásku nazvu láskou, až nabudu přesvědčení, že láska je hnusem."

"Hurá! i zde máš už vyhráno! řekl mi dnes, že hledí na tě nyní jen eroticky, že - dráždíš jej víc, než kterákoli žena.."

"Tak?... Hm - dobrá! - Ale ne - to jsou jen

mizerná slova - levis momentí... Já musím mít důkaz, - a sice ještě tuto noc!"

"Důkaz?... Sestřičko, - podle toho - nemiluješ jej snad zase vášnivě? V dubnu jsi to přece přemohla..."

"Ne docela. Zbylo lehké, příjemné erotické citění - ale skoro bez žádosti; ha, trochu chuti jsem sice mívala, ale ta byla ošklivostí paralyzována. Dnes, v době, kdy žvýkala jsem mech a černou hlínu, vyšlehl zas ve mně několikrát ten příšerný plamen, že jsem už myslila, že - ale ne! teď cítím, že z toho mračna nebude už nikdy déšť. Dnes vše možné jsem procitovala, všechny mrtvoly minulosti zázrakem oživaly, - ale jen zdánlivě. Je to mrtvé. Budu jej i nadále milovat jen trošičku, jak ty to umíš."

"A přece činíš život závislým na onom důkazu-?"

"Proto tedy rozvíjela jsem před tím pařezem tak krásné logické pásmo!.. Ale vedle toho - hm.. když odpoledne nebe ztuhlo, a koruny stromů ani se už nepohnuly, protože v ní zamrzly, bylo mi vše jedno, život jako smrt - a tu, poněvadž dlužno vždy se rozhodnout, umínala jsem si, že 'potáhnu los'; a skoro jen namátkou zvolila jsem si k tomu otázku, miluje-li mne čili nic; ani mne na tom nezáleželo..., ostatně tomu snad není zcela tak - já sama nevím, jsem dnes blázen, vem čert všechno, jen mne pro boha nemuč! Ale bude jej mé tělo dráždit - nebo pojdu a basta!"

"Buď bez starosti! A když jsi byla ke mně tak upřímná, budu též! Drahousku," šeptala jí do ucha. "My milujeme jej teď asi stejně! Já také - och!.. Ale sama jsem to spískala. Dřív byla ve mně leda skrytá jiskérka, ale - já - jako jsem si jiné perversnosti i okukovala - dýchala na ni teple, až byl z ní malý ohýnek. Hlavně perversnost toho mne dráždila - ale nemysli, že chci koitus - to ne! Spíše snívám o tom, aby sešlehal mne zadnicí a pak-"

X

Nemá co činit s maskulinismem; mužností nazývá se - povrchně jako když minerál obdrží jméno dle země, v níž se nejčastěji vyskytuje - že bývá skoro

vždy vidán jen u mužů; tato rarissima, coelestis avis zahnízduje se skoro vždy jen na mohutnějším samčím kmeni. Proto je možno, že za souznění nejprázlivějších okolností menší jeho druh založí sídlo své i na stromě čisté ženskosti, aniž tím tato trpí; žena ve větší míře mužská je odporná; nic krásnějšího nad silnou, hrdinnou, krásnou ženu. I žena má vůli: nevidím, proč by nemohla být vystupnována až by cítila se souverainní, projevu-jíc se pevným jednáním. V nejvyšších komnatách našich duší sídlí nevypuditelné již mužné poznání a vůle, opojující se s mrazením pocitem své povznesenosti, a snáší se výborně s dolejšími něžnými spolubydlitelkami, jako Sappho se svými milenkami."

"To všechno je lež. Souverainní vůle jest jen vyvrcholená vůle, vůle však je specifickou, podstatnou vlastností mužskosti oproti ženskosti, není tedy pravda, že mužnost nemá co činit s maskulinitou; mužnost jest květem na stromě mužskosti, ne ptákem nan přivandrovalým. Čistokrevná žena má sice též něco jako vůli, ale ta je tak mizerná, že není schopna ani z dálky uzřít horu souverainnity té, neřku-li, aby na ni vystoupila. Ty 'nevidíš, proč by nemohla být ženská vůle' atd. - protože nevidíš, že vůle, která z tebe takto mluví, je kus samce, přirostlý na tebe. Kde má žena větší skutečnou vůli, smrdí mužštinou. Jsme-li my mužné, pak jsme pořádnými psychickými hermafroditkami, hanebnými hybridními útvary."

"A toto je zas hanebné přírodovědecké, mastičkářské nazírání. Vše vysoké a jemné je dobrodružnou směsí, vše regulérní a jednoduché pecuditou. No - konečně snad je každá vyšší žena částí své bytosti samcem - jako každý genie částečně samicí; o tom promluvme si jindy. Ale máš-li i pravdu, je jisto, že bez ostruhy byly bychom zůstaly mužskými, že jen její pomocí staly jsme se mužnými. A sice v ohledu nejpodstatnějším, mužnějšími než kterákoli žena, kterýkoli muž před námi: jsme vědomě mužné, opojujeme se s nejlepším svědomím svou souverainnitou: jsme čistě sobecké, jsme nemravné! Nietzsche byl 'první imoralista' - a dosud poslední: my jsme první immoralistky, my jsme první čistě mužné ženy!

- A teď jdi a vypořádej se s tatínkem, lituješ-li teď, že mládí tvé nebylo smavé! Ale ne! Ty nepatříš k babkám a básníkům, vrtním po 'ztraceném ráji dětství': k vepřovým naturellům, jimž stýská se po příjemné bezstarostnosti, bláhové 'blaženosti' jeho - 'jeho poesii' - řeknou oni - ale poesie dětství spočívá větším dílem v kouzlu ~~zapomínky~~ ~~zapomínky~~, v kouzlu dálných, modravých pahorků - šedivých, fádne šterkovaných, kráčíme-li po nich. Jen takoví mohou se zálibou vzpomínat na doby, kdy je člověk bezmocným, bídným zvířátkem, odkázaným na pomoc a milost, zavínavým, čištěným, usmrkaným, stále hlídaným, za ruku taženým, kam staří chtějí, přenášeným přes své vzpírání jako zboží, stále okřikovaným, napomínaným, komandovaným, plísňeným, trestaným, zneuctovaným, bagatellisovaným, předmětem smíchu, legrace, útrpnosti, sprostého chování dospělých, loutkou, paríou lidské společnosti, zbabělým tvorem bez vůle, bez rozumu, beze cti - fuji! kdo má jen trochu hrđosti a cti v duši, musí vzpomínat jen s hlubokým studem na tuto beze-ctnou, pitvornou, šaškovskou existenci! Sestro, je příliš zřejmo, že doba taková nemůže být jen prostředkem k dosažení čehosi v dobách dospělosti, materialem, jež třeba využít co nejpřísněji. Ovšem vskutku rozumně: lehká, příjemná svěžest dětství je nanejvýš důležitým podkladem pozdějších časů lopoty a vysychání, její neotrávenost podmínkou, aby člověk vítězně vybojoval životní svůj boj; podkopán-li poklad, podkopán dům. Na štěstí je těžko poškodit ji silněji. Naše bouřlivé affekty a bolesti škodily jí leda nepatrně, často však naopak byly jí k prospěchu; díky pak síle své a otci pro-cítily jsme desetkrát víc vzteku a aktivního zoufá-ní, než strachu a dusící stísněnosti; zvažnělost pak a ztvrdlost nejsou na újmu jitřní čerstvosti dítěte, nýbrž jen jeho povrchní lehkomyšlnosti a lenivé slabosti. Co dětskou svěžest nejvíce ničí, je chřadnutí těla v bídě, úmorná práce a nejvíce blbě dření a blbě sezení ve škole, vůbec škola, ta-to hnusná průvodkyně 50% vši moderní mizerie. I za to musíme být dobrodíteli svému nesmírně vděčni, že uloupil této lidomorně více než třetinu našeho

času, zákonem hovoř na pospas jí hozeného. A on dbal co nejvíce o to, aby měsíce, jež trávily jsme u jeho příbuzných nebo cestami cizinou, prožily jsme co nejrozkošněji a nejsvobodněji; a my užívaly v nich štěstí dětského věku tím více, čím více jsme ho u maminky postrádaly. Nám dostalo se všeho v míře právě nejlepší, nám dostalo se výchovy přímo ideální!..."

"Mám k lumpovi, který mně ze zlomyslnosti ukázal špatnou cestu, cítit vděčnost pro to, že byli by mně na cestě správně, praedestinovane zabili lupiči? Ale třeba i jednala z pohnutek ušlechtlejších - ať už je jalová nebo březí - eh! nikdy nevíme, jaký je kdo ve skutečnosti, protože vidíme bez výjimky vše jen prismaticem egoistních potřeb: a proto je nejsolidnější držet se toho nejmohutnějšího hlasu zdravého egoismu, a ten ve mně řve: je to smrdutý hajzl a nic jiného! Uzdraví-li se, při nejmenším musím ji zfackovat - a i zemře-li, budu fackovat její mrtvolu tak dlouho, až jí všechny zuby z huby vystřílím - "

Tu zazněl tlumený výkřik: nový - "Olga!" zaslechly zřetelně sestry.. "Slyšela tě asi křičet," zašeptala Ina. "Jistě je u ní teď jeptiška, ale přece jen musím se k ní zas jednou podívat - hned jsem nazpět!" odběhla.

"- - má předrahá Olga!" zazněl po třetí nanejvýš zděšený hlas.. Olga vstala, zakolébala se nerozhodně - a odešla do jídelny. Stanula u dveří salonu.

"Kde je Olga, Ireno, kde je má Olga, pro milosrdenství boží?" křičela nemocná, procitnuvší náhle z delšího, horečného spaní; klečela na loži, oči hrůzou vytřeštěné, ruce sepjaté.

"Doma, doma, matinko!" zajásala Ina.

"To není pravda, tys mne klamala, že je v Arthurově pokoji! ona byla v lese! tys byla celý den zoufalá - ona se utopila - Ježíš Maria!"

"Jak mohlo - napadnou tě to - pro boha - "

"Tedy je to přec jen pravda? nebesa, padněte na mne! Už odpoledne měla jsem sen, že vidím ji na skále nad vodou, uprostřed lesa. A nyní právě uzřela jsem na témže místě ohromnou zářící postavu

a ta pravila mně: 'ženo, tvé dávné, opuštěné přání bude přec jen splněno. Tvoje Olga stane se svatou, neboť mnoho trpěla. Cesty, kterými jsi ji vedla, křivé byly, Bůh však učinil je rovnými.' Tak pravil posel boží a zmizel. Ona se tam utopila - o hrůza! a já jsem tím vinna - "

"Ale přísahám ti, že je doma! Teď však spí a je trochu nemocna - ale - "

"Lžeš, ty se vytáčíš! Nelžeš-li, přiveď ji sem, ihned, pro smilování boží! Ale ne - půjdu k ní sama, pomozte mi! půjdu zlehounka, budu tichá jako pěna, abych ji nevbudila - vždyť je to mé dítě, mé nejsladší dítě - "

"Nuže přivedu ji, přivedu - "

"Matinko drahá!" zazněl tu nový výkřik - a Olga, vzlykajíc padla na matku, líbala ji zpěsile -

"Tedy přes jen ne!... Ó jak jsem šťastna! Díky tobě všemohoucí, žes to nedopustil!.. Teď vezmi jen k sobě duši mou... Děťátko, matka tvá umírá. - Nohy zapadají mně stále hloub do měkké, mokré hlíny a vrůstají v ní, rechtejte mne již vytáhnout - "

"Mlč, mlč! to nesmí se stát, to nemůže být!" štkala Olga, líbajíc jí ruce.

"Ty se tedy na mne nehněváš, ty mně odpouštíš, má hlavinko rozmilá, dobrá? Vidím na tobě, žes musela mnoho vytrpět, vinou mne bídné hříšnice. A nejen dnes - i dříve - po celý život - o co jsem se tě natrýznila! Ó teď se mi rozjasňuje - bože můj já říkala si, že vás vychovávám, a ve skutečnosti jsem vás jen mučila! soustavně - vědomě - z ukrutností! ač bídně jsem se obelhávala, že z lásky k vám.. Ó já zacházela s dětmi svými, jakoby to byli nepřátelé dostavší se do mojí moci, jakoby mně byly bývaly odevzdány, abych je pozvolna umučila - já bičovala bezmocná, nevinná tílka, že svíjela se jako napíchnutý červ a celé noci provzlykala - a ty mé srdéčko předobré, pláčeš a líbáš svou hanebnou - ne matku - místo co bys - "

"Přestaň už, přestaň, prosím tě! To nic nebylo, to všechno nic nebylo!" křičela Olga a pokrývala jí polibky obnažené tělo.. Černá, hezká žena u stolu hlasitě plakala, Ina, tvář zastřenu, trhala sebou;

v polootevřených dveřích svítila tvářička s palcem v ústech, přísně, zamračeně hledíc na lože...

"Cesty mé křivé byly. A teď chápu!.. Já učila vás: 'nečinite nikomu násilí, jak Kristus káže' - s holí v ruce! Oh to není již k smíchu, to je ke křečím! to je úplná zblbělost rozumu a zhovadilost! A nyní, stojíc na kraji hrobu, vidím - možno? - že byla jsem po celý život rozumem a citem hovado - horší než hovado, neboť trýzní ovce, kráva, fena, tygřice svá mládata? A právě já! padlá ženština, cizoložnice, licoměrná lhářka, obílený hrob, já, která přivedla tě na svět znamenanou v očích lidské společnosti - já měla hnusnou odvahu mučit tebe, andílku můj, lhouc, že vedu tě ke ctinosti - já! tebe, která jsi tisíckrát lepší než já - - která budeš světicí, jak pravil anděl páně - - pojďte, pojďte! pomozte mi, ať pokleknu před ní na zem, aby orodovala za mne před stolicí - "

"Zůstaň, nebo se zblázním! Ó, kdybys věděla, co jsem právě o tobě řekla!"

"Co mohla jsi říci, dušičko upřímná? Co zlého mohla bys mně učinit, čeho bych nezasluhovala? A kdybys hrob můj znečistila, kdybys mrtvolu mou políčkovala, až by zhaslé oči počaly se lítostí kroutit - "

S výkřikem vzchopila se Olga - zastřevši si tvář oběma dlaněma hodila hlavu daleko na zad - se zasténáním odběhla do jídelny - -

Za chvíli vešla tam Ina, šátek na očích. Něco zatáhlo ji za sukni.

"Co chceš?" řekla přísně, rychle se osušujíc a pohledu na Sidu vyhýbajíc.

"Chci ti jen povědět, že nemáte žádný charakter, nasrat na vás na obě!"

"Hybaj k tatínkovi na kanape! zde bys dnes už neusnula!"

"Nic! mně se dnes tady mezi tou kuchyní a salo-nem zrovna náramně líbí. Poslouchej, když Olga do salonu vběhla, já měla už radost, že stáhne blbou matku 'za ty staré, prašivé vlasy' na zem - a ona zatím ji lízala a brečela!"

"Neslyšelas, že maminka přišla k poznání? tebe to pranic nedojalo?"

"Ani mě nenapadlo! to ona jen z nemoci bláznila! daurka zůstane daurkou a nemůže nikdy za něco stát. Jo tak když jste mne z jara poučovaly, tak jste psí hlavu na ni strkaly, a říkaly jste, že člověk má být vždycky chladný a tvrdý, - a ičko byste té kudlance nábožné do zadnice vlezly a brečíte obě, vy nemáte žádný charakter, nasrat na vás na obě!"

"Ba nemáme ho dosud - a ta mužnost sedí na nás dost kejklavě... Ale nejsme dosud staré, my se napravíme! - Hej, holomci, proč nespíte?" hrozivě namířila k posteli bratrů.

"Prosím za prominutí," zajíkal se tertian.

"I ty žebrámu mizerná, tu máš!" a vlepila mu notný pohlavek. "A co ty, školomete?"

"Přílišný ryk, dříve z kuchyně, nyní pak ze salonu sem zaznívající nedovoluje nám spát," vyrážel kvartán, drže ruce před tváří.

"Co prase nechrochtáš, jak ti rypec narost? tu máš přes něj! Kdybys byl řek: 'protože pořád kvíčíte, svině,' nebyl bys jej dostal - tu máš ještě, ty hanbo mého života! A slyšte: prozradíte-li mamince nebo komukoli jen slovo z toho, co Olga v kuchyni křičela, spelcujeme vás, že vaše pitomé mozky zblbnou docela, kruci - !"

A udělivši jim závdavkem po pohlavku odcházela pádným krokem do kuchyně. Tu spatřila v koutě rákosku. I vrátila se s ní a strhnuvši s chlapců pokrývku, řala je několikrát s očividným požitkem přes stehna. A teď konečně odešla, provázena tichým, přežalostným pláčem.

Olga ležela břichem na posteli a tělo jí dosud poskakovalo. "Jak je ti teď? dobře, víd?" šeptala Ina, líbajíc jí ouško.

"Dobře, Skoro tak sladce, jako když jsem šla naposled od jezírka. Jakoby byla praskla ledová kůra svírající mé srdce - tak vlhce a měkce..."

"Snad jen proto se to událo, aby ti to načas opět ulevilo. Máš toho hrozně zapotřebí, - prosím tě, pojd' teď spinkat!"

"Neusnula bych. Musím s ním mluvit. Nepřišel mezitím?"

"Podívám se. - Dosud ne - bože! už je půl jedné

- aby tak - ." Zbledla.

"Zhaslé oči kroutí se lítostí v umrlčí tváři - " Prudce usedla -

"Nechceš-li spát, pij aspoň, víš, že ti to prospívá.."

Olga napila se co mohla. "Zas je mi zle. Hlava začíná strašně bolet. Bojím se něčeho.." Ulehla zas.

Hodiny tikaly hlasitěji. Olga posténávala, Ina se, nevědouc k čemu, modlila, aby zde otec již byl.

"Vyvstává ve mně něco černého, zmateného nestvůrného. Hrozně se bojím.. Sešílím-li, pamatuj na svůj slib!"

"V tom buď bez starosti, vždyť šly bychom spolu."

Hlasitěji tikaly hodiny. "Zase nové mizernosti jsem se dopustila. Jednala jsem jako otrok beze cti, jako hodné dítě. K tomu před tou černou sviní.

Zítřka je mé hanby plné město."

"Požádám ji, aby mlčela."

"Mé hanby - jakoby už - ha! já skoro zapomněla na tu hrůzu! Ó!... ten okamžik, kdy vtiskli mi nos do černého bláta - kdy pocítila jsem náhle, že jsem vzadu nahá - - "

"Prosím tě, ulehni zas! Víš, že chceš být silná. Budu ti pomáhat při tvé pomstě."

"Ano - pomstě.. Ach - jsem silná, ach!"

Ulehla. Čas hučel. Tvář Inina stahovala se k zoufalému již pláči. Olga počala podivně, příšerně vzlykat, Pak ztichla a přehazovala se ustavičně.

"Kníni!"

"Co?"

"Kníni! totéž co kněžna - půvabné slovo. Jako odpoledne Martin Lutr, tak skáče mně teď stále na záda: 'Kníni nyní sviní špiní..' Kníni - - jaký to černý mrak žene se ve mně vzhůru?... Sviní - - hrůza! kdy před narozením, při jaké hrozné příležitosti slyšela jsem ta slova - strašlivá právě ve své směšnosti? - - kní - Ježíš Maria - sešílím, padnu v tomto okamžiku! -"

Vyskočila. Tvář její byla hrůzou znetvořena. Ina vchrstla na ni hrnec vody, lomcovala se sestrou, lohtala ji..

"Přestalo to, - ale já vím, že sešílím! Všechno, všechno, jen to ne! Ale mordie, mordie! copak jsem

kus hadru, že někdo mne dnes tak pořád hází kam chce? Co jsem mu udělala, Ježíš Maria, mordie! Jaké má právo, jak smí se opovážit takto se mnou jednat ubohou? Hadr! A sešílím-li, pak teprve stanu se docela pro vždy hadrem bez vůle, smrdutým blátem - já, já! Hrůza - - ne, já ti nevěřím! Kde je nůž? - pust, pust mne! Že tě probodnu dřív než sebe? Halo! ať už je konec tomu svinstvu - kníni sviní, hahaha! pust - tu máš facku, tu máš! - i ty mrně, že tě rozmáznou - nůž, hurrá! smrt! i ty jdeš na mne, černá svině? tu máš přes držku! celý svět sfackuju, přiveď sem svého boha a sfackuju jej též - "

Delší dobu se rvaly. Ina bezradně plakala. Tu zazněly z chodby kroky...

"Tatínek, Olgo! ano, on! slyšíš klíč ve dveřích? Zaplat pán bůh!" Štkala dále radostí: "on žil, on jí bude teď pomáhat, a Olga až si s ním promluví, uklidní se snad a usne..."

Příchod milovaného má na zamilovaného zázračný účinek. Pološílící dívka ihned stichla a vstávala s podlahy.

"Jdu k němu," blábolila. "Jsem silná. Jsem celá pitomá teď, ale musím osvědčit se energickou za všech okolností! Opraš mne, Ino, nebo ti dám ještě pár facek!"

"Učiním tak a učínte tak! Bližnímu sloužit, příkoří snášet a milovat boha jsou jediné radosti křesťana. Drahá, ubohá sestro, marně a směšně bojovala jste po celý svůj život proti své dobrotě! nedávno uzřela jsem vaše nahé srdce." -

"Teď skočím dříve k němu, víš, on je dnes v prapodivné náladě."

"Tady budeš! abys jej upozornila, jak má mluvit? Hneš-li se, probodnu se!"

"I zůstanu, blázínku, vždyť je to jedno!"

Slabostí a opilostí sotva stojící Olga zhlížela se delší chvíli v zrcadle, povytáhla blousu z pod řemene, přetřela si a povyhodila si několikrát prsy, skroutila se, aby viděla, přiléhá-li jí sukně na zadnici - a pak vydala se na cestu, nesmyslně blábolící a ke všemu ještě značně rozčilená. Ve dveřích vynala šátek, aby vyprázdnila zaslzený dosud nos, ale proto, že byl čistý, vysmrkala se do košile

a ovívající se jím, zmizela v pokoji Volného.

"Takoví dva krásní blázni dnes - a za takových okolností - ne! něco takového neuslyším, kdybych tisíc let žila!" řekla si Ina, střelhlbitě přinesla si z kuchyně stoličku, cigaretu a sirky a ušedla u dveří ~~otcových~~ otcových; chtěla mít požitek co největší. Sida stulila se jí k nohám a hladila je občas.

x

V jednom se Ina klamala: hrozivý stav Volného již minul. Skoro náhle, zdánlivě bez příčiny, a přece sběhem více šťastných, třeba všedních událostí. Když červánky hasly, ulehl, unaven celodenním pobíháním, vedle samoty uprostřed lesnaté rokli, poručiv si dříve litr mléka. Minutu odpočíval v příjemné bezmyšlenkovitosti, pak napil se studeného nápoje, přineseného hezkou holkou, s bestiální rozkoší - zahleděl se na mocné prsy a usměvavou tvář, prohodil pohodlně několik vět, s chutí dopil - blízký žhavý pohled holky, beroucí džbán, prohrál jej, - zapálil si, ale sotva ulehl, vrazilo mu do tváře malé štěně, přehající před kočkou; pohřížil se několik minut snivě v pozorování jejích hry, - a po té, jako ze sna náhle procitnuv, pocítil, jakoby byl změněn: jakoby strašný, zářný vír, v němž ještě před desíti minutami koloval, viděl opodál, tak cizí, tak pravdě nepodobný!.. Půlhodinné bdění nad sebou - a byl mimo nebezpečí. Ohen dříve duši sžírající teď již jen osvětloval ji z dálky; tlak nedávno ji drtící teď již jen rozpínal ji k letu. V nejlepší náladě vrátil se domů.-

Sotva se Olga objevila, šel jí rychle vstříc a dobře učinil: jen tak tak, že ji zachránil před pádem. Posadil ji na pohovku, políbil ji ruku, poplácal záda - "Má holčičko drahá," začal -

"Mlč! Já sama! Tak - tak - eee - kníní -"

"Marš spát! nechce-li se ti, ochlastej se ještě víc!"

"Musím dřív - životní cíl - tak - kní - eee - - dvaadvacet let živil jsi krávu, která nedojila." Spokojeně si oddychla.

"Kdybych byl kdy pro tebe něco učinil, byl bych víc než odměněn náklonností, kterou jsi mně vždy projevovala, mé dítětko krásné!"

"Náklonnost? ty tedy pravíš, že cítíš ke mně náklonnost?"

"Lásku!"

"Haló! stát! tu jsme u jádra! Není láska jako láska, holečku! Nějakou mizernou lásku k mé prasečí duši cítíš, víd? nebo prašivou charitu? ale na to ti ženská nasmrká!" A teď odřikávala poměrně obstojně, čemu se v lese skoro nazpaměť naučila:

"Každá pravá láska je tělesná, smyslná, přímo pohlavní: láska v nejširším smyslu je nejvyšší modulus, forma slasti: je překypováním slasti, života, tedy šíření se, tvoření, množení se, dělení se, rození; je tedy erotismus podstatnou součástí lásky vůbec, jsou to vlastně komplementární pojmy, - je tedy pohlavní láska nejvykrytalizovanější, nejčistší ze všech lidských lásek; ostatně bývá 'amor dei' provázen ejakulacemi nebo tomu, kdo vchází do zamilovaného lesa, zdá se, jakoby se nořil v láno milenky atd. Co opravdu milujeme, to toužíme sevřít, rozmačkat, vypít. Kdo miluje vše, ten praští sebou i do toho prachu na silnici, objímá jej, přejí si rozplynout se v něm, loká jej až se zalckne. Buď toužíme po tom, abychom člověka - ať je to kluk nebo bába, bratr nebo máma - nahého objali, - nebo si jej hnusíme: ale to je mi pak čistá láska! Buď toužíš po tom, abys mne nahou objímal a umačkal, nebo jsem ti odporná; v tomto případě však zabiju se - ." Zalkla, zrudla.

"Miluju tě pohlavně."

"Tak?" Temný pocit radosti byl ihned zapuzen studem a vztekem. "Tintili vantili!" začala řvát, "to jsou jen mizerná slova, muže nedůstojná! Jak jsem se v tobě klamala, fuj! Ctěný pane, důkazy chci! Ne slova, já potřebuju čin!" Domluvila a zařičela.

"S největší radostí!" Rychle přisedl, objal, políbil - "ty jsi mé zvířátko darebné, víd?" řekl mazlivě, - pozdvihl ji -

"Kam mne to nešeš?" vzpamatovala se konečně, vymanila, odpotácěla až ke dveřím. "Pane, vy jste

nestyda! Za jakého šancajcha mne považujete? Já mluvila svinisky - och! ale byla jsem blbá, - nemyslete si, že vás miluju, dřív ano, teď jste mi odporný, čert tě vem!"

"A teď spát, opice!" Uchopil ji za paži, popohnal plácnutím přes sukni. Zaskučela, plivla mu do tváře. Ale hned -

"Pro boha, co jsem to učinila? tobě, tobě! odpust mi to, draký, já změnila se v hrst smradu! O vždyť tě pořád ještě miluju!"

Vrhla se mu v náruč, líbala, stírala slinu, vzlykala, klesala. "Nu vždyť já vím, že jsi mé zvíře pitomé, víd?" těšil ji něžně a potřepečoval zadnici. Ona smutně se při tom k němu tiskla - náhle odstoupila:

"Pane, jak smíte se opovážít mne poplácávat?" Měřila jej přísným pomalým pohledem od hlavy k patě - náhle spráskla ruce, zasmála se diskantem a zvolala:

"Velectěný pane, vy jste prase! Má nejhlubší poklona!" A chechtajíc se, vyběhla na chodbu.

"Inečko, haha! to je ti prase! haha!" šeptala jako u vytržení sestře, držíc si obě tváře. "On mu, haha!.. Ale teď mám už důkaz, že jej mé tělo dráždí, víd? A víš-li pak, bože! že mne chtěl hned odnést do postele, hned, beze všeho -"

"On chtěl s tebou - víd?" ozvala se Sida.

"Nu co jiného? Ale posuď sama, Sidečko: má ten člověk kousíček svědomí, že chtěl dnes, když jsem jako utahaná kočka - Já vám mluvila jako svině, ale at už. - Tak tedy budu dále žít, obě mé podmínky - pro boha! na tu druhou jsem docela zapomněla - na můj životní cíl! Ale to možno napravit - hoj! pojď teď se mnou, Irenko, at jednou uvidíš, jak se energicky jedná!"

"Vemte mne taky!"

"Tatínek by tě vylil," řekla Ina. "Poslouchej za dveřmi a koukej klíčovou dírkou!"

Stanuly před Volným a Olga spustila, dusíc stále smích:

"Mnohovážený pane exposlanče! Jak jsem již pravila, změnila jsem se v hrst smradu; ale to je levis momentí, jelikož každá žena jest jen hrst

smradu? k tomu určeného, aby spálen byl na oltáři kultury nebo kterého svinstva, krátce světového procesu, který vyústí konečně zajisté v nějaké hnojnici. Dále: živí-li někdo nedojnou krávu, je pak povinností krávy té, ať je-li čestná, aby mu stejnou dobu dojila, pasouc se na cizích lukách; aby však kráva dojila, toho podmínkou, jak vám snad známo jest, aby obcovala dříve s býkem. A který jest as smysl této alegorie? Tento: ta kráva, to jsem já! mou povinností je živit vás mlékem svým 23 let; za tím účelem však musím se kurvit! Neboť uznáte zajisté, že jsem příliš ušlechtilá, než abych dovedla sebe, neřku-li jiné, uživit jinak, než kurvením se, jak krásně podotkla spanilomyslná slečna Irena zde. Nuže odpovězte: přijímáte čili nic?"

"Dobře, má opičko, ale z Bulharska - "

"Ani muk! ~~zas~~ takové plané mluvení, nedůstojné muže, fi! Odpovězte okamžitě ano nebo ne! Promyslete si věc dobře, ať vás odpověď vaše později nemrzí. Nechci nijak působit na vaše konečné rozhodnutí. Nepřijmete-li, probodnu se hned před vašima očima nebo opustím ještě tuto noc nahá vaši střechu. Ale žádný nátlak na vás nečiním, - avšak budete-li takový hnup, že nepřijmete, roztříštím vám lebku!" A židle vylétla nad její hlavu. "A teď ano nebo ne - rychle!"

"Ano."

"To bylo přece jednou mužné slovo! Vidělas Ino?.. Hotovo! ujednáno, zpečetěno! budu žít! A teď má nejhlubší poklona, pane exposlanče - pojďme, moje spanilomyslná svině!"

"Co nejrychleji a nejvíce opít! rum do piva a vína!" zaseptal Ině. -

"A teď spinkat!" přistoupila v kuchyni k Olze. "Ale dříve ještě - "

"Hotovo, ujednáno, zpečetěno!" zvolala Olga úředním, blbým tonem a strčila pěstí sestru do prsou sprostě jako policajt při demonstraci toho, kdo se mu s otázkou postaví v cestu. Padla na postel. Její nepřirozená rozjařenost přecházela rychle v úplnou vyčerpanost. Poslední zbytky vále mizely, vlády nad hrdou dívkou ujímaly se instinkty pětiletého dítěte.

Ina přistoupila k ní se sklenicí. "Než usneš, pij ještě trochu, dceruško, ať spíš brzo a dlouho - "

"Dej mi pokoj - sv - "

Volný pokynul Ině, by Olgu nadzdvihla a beze slova přistavil této sklenici ke rtům. Pohlédla naň - a pila..

- "Já jsem poslechla jako otrok," jala se za chvíli vrnivě blábolit. "Já nevím, co to je: pořád chci jednat se železnou energií a pořád jednám, jako bych střelena byla do páteře. Je to pravda, co si myslíte o mém charakteru? Je v prdeli.. Všecko jenom ostuda, všecko. V pokoji jsem se chovala jako nemravná; ale to je to, když ženská jedná upřímně! to musí být krásné, jako kdyby chodila obrácená kůží dovnitř a vnitřnostmi ven. Já se stydím, kruci laudon! Co ze mne zbylo? Já jsem teď pipa americká, já mám na zádech samá taková ložiska, jako pětikoruny, hrubozrná, vypocující pořád takovou žluté růžovou materii, jaká teče některým lidem z uší, nebo jako je glazura na dortech - to je oslazená materie cukrářů. Mám já být dál takhle živa, panenka Maria? To bude krása!" Začala plakat. "Co jsem to vyvedla, že jsem se zavázala? to jsem si zas dala, blbá - bože, teď teprve vidím, jak lehounké a prosté bylo by střílet do lidí a potom do sebe a mít pokoj!.. a já místo toho přivázala si na záda nadosmrti zdechlinu! ale himl laudon, co na tom? stokrát jsem už dnes nedostála svému předsevzetí, proč bych se držela toho nejmizernějšího z nich? Já to napravím, hurá! hrdinskou smrt! kruci laudon - "

Ina dostala ještě jednu facku. Ale již ležela Olga zas na posteli.

"Ležet, ani se nehýbat! sice budeš svázána a bita - Ino, přines provaz a rákosku! Sakramentská ženská! teď nemáš nic jiného na práci, než poslouchat, mlčet, pít a nelámat si hlavu tím, co se dnes děje - vždyť, hloupá, je to vše jen hloupý sen!"

"Já už budu hodná!" blábolila, plaše naň hledíc. "Že je to všecko sen? Tak to by se mně bylo jen zdálo, že mně včera - splácali komín?.. Pro pána krále, ono tomu tak přece bude! Všechno kolem je tak divné, všechno se změnilo - k zbláznění.. Ale při nejmenším může to být! hejsa!.. Vícekrát jsem

se dnes probudila, ale to bylo ve snu, až se ráno probudím doopravdy, uvidím, že mi nikdo nikdy nezmašloval zadnici! hejsa! A zdá se mně teď, bože! že nebylo by se mně to doopravdy stažó, i kdybych byla bděla, - či snad stalo se to doopravdy, třeba se mně to zdálo? E to je jedno - trala - lala!" A dojemně se usmívajíc točila rukou, jakoby hrála flašinet.

"Inečko, pojd sem, já tě mám ze všeho nejradši, třeba jsi teď vycpaná drtinami, zmačkanými papírky a motýly! Já ti dala zas přes dráku - " rozplakala se - "pojd a pones mi jich deset prosím tě pro boha!"

"Hned, hned!" a přinesla baterii menších sklenic. "Jen devět, ale to postačí! Tak do toho! musíš oslavit, že ti nesplácali komín!"

"Hurá! komín! - Fu! to je jako kořala!"

"Nediv se, vždyť je to víno! Zapij to tedy pivem!"

"Br! to je darebné!"

"Nediv se, je to plzeňské! - Vskutku! to víno je ještě pořád lepší! Zapij to jím a pak už dost!"

Zdálo se, že bude ihned zvracet, ale nestalo se tak. Ulehla zas a zmlkla již. Ina zouvala jí už botky. Tu slezla Olga a odplazivši se ke zdi usedla na podlahu. Ale nejsouc s volbou místa nějak spokojena, odlezla o metr dále. Tam teprve došla uspokojení. Ukusovala chvílemi z dlouhého salámu, který jí sestra do ruky vnutila, třásla se silně a slabě úpěla -

"Dobře, že tak dlouho nezvrací!" zašeptala Ina, přisednuvši těsně k otcí. "Tak co ty, chlapče? zdáš se mi být zase normálním bláznem."

"Vyhráno."

"Zaplat pán bůh! Všecko se pomalu daří! Tak, můj kluku, přemýšlela jsem o tvé filosofii a dospěla k závěru, že nejsi sice kreator omnium, zato však potrhlý chlap. Rekl jsi, že egosolismus plyne z tvého logismu - nihilismu, bude tomu však naopak: jen za tím účelem, abys si dokázal, že jsi Vše a Jediné vymyslíš jsi logismo-nihilismus, znásilnil, zprznil neřestně všechny pojmy. Ty, od tohoto okamžiku, kdy kdy uzřel jsi halucinačně vycházet ti nad obzorem slunce sluncí, po ničem jiném, oslepený blázně, se nesnažíš, než abys strhl je okamžitě na svá prsíčka, broučku, horší než blbé nemluvně, které sahá po měsíci. Ba ne, drahoušku, jen se nechtěj nad nás

ostatní tak zvýšit! ještě pár milionů let budeš se v prachu plazit, jako my se skřípěním zubů hezky poslušně robít čeho je třeba, aby dušička z těla nevylítla. Tak, tak! já nikomu nedovolím létat nad mnou! - No - víš? všechno bych ti konečně odpustila, protože je stejně daleko 'pravdy', řeknu-li, že máš dvě díry do no-su jako tvůj logismonihilismus, protože, jsme-li už naprosto exkludováni z pravdy - budme aspoň co nejsmělejší, nejgrandiosnější ve lži! Dovolím ti dokonce, abys si někdy ve svátek udělal zas exkurs do 'diamantového království Sebeobjetí', a tou podmínkou, že urýpneš tam pro mne jen jeden kousíček, ne větší než višně. Ale nad čím jsem strnula a vážně se zarmoutila je to, žeš učinil svým cílem představovat, třeba 'ztlumeně', již v tomto živobytí stvořitele světa! Vážně ti radím: je to šílenství, zkazíš si tím život. Ale ještě horší by pro tebe bylo, kdyby zdařilo se ti učinit z něho jediné sebeobjetí ve stálém vítězení, kdyby březnové květy rozevřely se co nejšířeji. Je strašné, že za jeden předčasný krok vpřed mrští námi příšerná, surová ruka vždy hned padesát kroků nazpět. Co utrpení ještě potřebuješ, blázne slabý! Víš, že teprve tomu zdaří se jednou vymrštít se skutečně nad lidskost, koho maso změněno bude v ocel? Víš, v čem spočívá hluboký smysl evoluce? v tom, že dostáváme stále a stále bití od věcí a lidí, aby kůže naše tvrdla stále víc a víc, aby ztvrdla konečně v adamant: abychom stali se nezranitelnými: 'filosofy', vysněnými antikou. Poslušně poddej se této skutečnosti! bude to pro tebe velko úlevou!"

X

"Tedy za Olgu máš krásnou náhradu, za ztracenou dceru našel jsi něco nemennšího: milenku, a - - no krátce tolik štěstí nezasloužíš! - Ostatně: je tak jisto, že nejsi Olginým otcem? aspoň částečně? Je tak jisto, že nemůže mít člověk více otců? Snad je Olga Bystřinovi jen proto podobna, že tvá žena po dobu své gravidity stále nan myslila, představovala, namlouvala si, jak bude se mu dítě podobat: jakési dlouhé zhlédnutí, t.j. nepopíratelně velký vliv

matčinych psychických stavů na embryo: Každá podobnost může být jen povrchní a zdánlivá, do podstaty bytosti, do tajů generačních nikdo ni z dálky nenaehlédnul, věda soudí zde jen podle oka a zvyku, ale stejně arogantně jako ignorantně. - Dále: ví se, jak může na sebe působiti dvojí sperma v lidském těle? jak sperma na ovum distančně? nemůže-li je i takto částečně oplodnit? Oprskal jsi gvou choť šest hodin po té, co Vilém s ní seskočil. Že sperma tvé působilo jak na vajíčko, jež stálo se Olgou, tak na sperma Vilémovo, je jisto: vždyť působí teď na nás každá neviditelná nám hvězda mléčné dráhy tam nad kostelem, - a působí na b: to může mít rozumně jen tento smysl: část a přetéká do b: - a tím je tvá částečná paternita již dokázána docela! 'Působení to však je tak ~~nepatrné~~ nepatrné, že směšno o něm mluvit, - a kdyby bylo sebe větší, nebylo by to otcovství, byl by to pouhý cizí vliv, jako je horko, úder, atd.' řeknou vědci. Holomci! Jak to víte? nevíte o tom nic, nevíte vůbec nic, ani to, že kde věda neví s absolutní jistotou, nesmí tvrdit, že věda nesmí se vůbec smát! Paradoxnějším pravdám - na př. koppernicismu, galvanismu, hypnotismu, radioaktivitě - stokrát jste se blbě smáli, unisono, pak když byly dokázány, jako štěně pitomé jste na ně čuměli, - ale nepoučilo vás to a věčně nepoučí o prosté pravdě: že cokoli nového se vyskytne, vždy bude se to zdát více nepodobným, bláznovstvím; věčně věků zůstanete vědecké své stupidnosti věrni, psoty! Proč se mazat s lejnem? 'Nevidím to, tedy to není': 'Neslyšel jsem, že existuje vesnice Mrdákov, tedy neexistuje; osel není dvounožec, ergo má čtyři nohy': na těchto soudech spočívá novodobý vědecký názor na svět, - smějící se a priori na př. okultismu; - proč nazývat to zbaběle 'předpojatostí', 'zaslepeností'? vyřkněme bez obalu, ale i bez nadsázky příšernou pravdu: vědecký názor na svět, tedy moderní věda ve vyšším smyslu jest intelektuální darebáctví a nedostatek zdravého rozumu a blbství - a nic víc! - Tedy: 'elektrické proudy', 'emanace', 'radiace'..., krátce ixace jsou při generačních pochodech, při přírodním dění vůbec daleko podstatnější věci, než viditelná hmota spermatozoa, než hmota vůbec,

- méně pitomí z přírodovědeckých idiotů uznávají už, že toto X jest jediné tajemné movens hmoty. Spermatozon je zcela zvláštní věcička; na zcela jiné koleje vrhne vědu bližší jeho poznání. Všechna jež přijdou do ženy určena jsou k brzké smrti, jen jedinému kyne život a budoucnost, a jaká pro takové mrně! Jaký konkurenční boj rozpře se jistě mezi těmito homonkulčatami! Jaké elektrické kanonády, jaké mraky elektrických las a sítí zatemnují oblohu nad zápasícími! Jaká zůstanou neznámá 'fluidická' pronikání, podmanování, ovládání, vypíjení, asimilování, absorbování atd. Snad bylo vajíčko naší mámy oplodněno původní hmotou spermatozoa tvého, ale toto bylo vlivem, přílivem spermatické energie, t.j. spermatu Vilémova, zcela změněno, planetárním systémem nesčetných jeho molekul sdělen byl zcela nový pohyb, dány nové Vilémovým vlastní konstaťování - cum grano salis vše! Nebo naopak mohlo sperma tvé vtisknout Vilémovu svou pečeť - ale v tomto případě byl bys spíše ještě otcem než v prvním: ovládající síla je víc než ovládaná hmota. - Rozumí se, že všechno toto vědecké rozumování je směšné ve světle idealismu, ilusionismu; ale kondescenduju schválně, abych stála na stejné půdě s přírodovědci. - A při každém dalším koitu s mámou dával jsi embryu kousíček své bytosti, každým políbením tkal jsi dále na své paternitě. Já věřím, že hodně extatická hubička, spojená s magickou vůlí stačila by udělat Kubička: aetherní rozbouření, rozežhavený mohl by se v uteru kondensovat ve spermatozon, materialisovat se, - což existuje-li 'prothylé'? ha, ha, co směšnějšího než vysvětlování přírody přírodou? Nedávno jsem četla, že zdařilo se oplodnit žabí potěr elektrickým, ba i mechanickým drážděním; dogma o panenském, božském početí je desetkrát pravděpodobnější a duchaplnější než všechny theorie o atomismu nebo radioaktivitě. Není pochyby, že mnohé ženy obtěžkávají bez koitu, bez lázni, atd. a mnohé z nich by upřímně tvrdily, že nevědí, jak se to mohlo stát, kdyby se nebály posměchu nebo blázince - není nad vědu! Abych tak i já, kruci, podala důkaz parthenogenese! Nějak se mně zdá, že se spravuju a že mě něco žere v břiše; kdybych se otelila, mohl by být otcem jedině Měsíc. V dubnu totiž zdálo se mi, že vylinula

se z něho překrásná žena z křišťálového ledu - sne-
 sla se na zem, prosákla zavřeným oknem ke mně, pra-
 vila: 'jsem Diana, miluju tě,' - klekla na mé lože
 - a z těla vyrazil jí jako čertík na péru stříbro-
 skvoucí penis - o, to ti byla perversní krása, když
 se ve mně, pále, rozpouštěl! při vzpomínce té všech-
 na vajíčka se mně v těle tetelí. Zvláštní je, že
 téže noci oskákal Olgu za humny nějaký červený osel.
 Mnohé záhady dědičnosti nejsou vysvětlitelné jinak,
 než souložením bohů s pozemšťankami. Já hned! Odkud
 mám své vznešené vlastnosti? Od mámy ne, od tebe
 tím méně: pravým otcem mým je caesar aetherové říše
 mezi zemí a lunou, jediné mé jméno, jež uznávám,
 jest Aetherida. Tenhle 'aether' je všude něčím sto-
 krát významnějším než hmota, smysly percipovatelná.
 Je hustší, těžší, tvrdší než zlato a diamant. Často
 tázala jsem se: co - v původním i metafysickém smy-
 slu, - představuje větší cennost: chladnost či žár?
 tvrdost či přizpůsobivá hybnost, poddajnost, plasti-
 ka? tuhost či vzdušnost, nespoutanost? Co je víc?
 být plamenem k nebi vzlétajícím a každým vánkem cu-
 chaným, nebo granitovou skálou? Odpověď zní: není
 oněch protikladů - vyjma ovšem v jistém jen smyslu
 protiklad: chlad - žár. Čím je hmota teplejší, t.j.
 živější, čím žárnější, zářnější, měkčí: plynější,
 čileji hybnější, tančící, jemnější, lehčí, t.j. bož-
 sky volnější, aetheričtější - : tím je nutně poten-
 tnější, kvantitativně silnější, t.j. dokonaleji,
 koordinovaněji uspořádanou, to znamená tvrdší, tuž-
 ší; železo ve stavu plynném je mnohem těžší, než
 stejné volumen jeho ve stavu pevném: váhy, t.j. jen
 jedna: gravitační váha tělesa, jsou jen jedním hrub-
 ým měřítkem těžkosti, t.j. toho, co věc vůbec zna-
 mená; jako v kávě teprve pražením povstane to, co u
 ní ceníme, tak u železa v plyn proměněného, žářem
 zrodí se nová energie, ergo nová hmota, ergo nová
 těžkost. Naše mizerné smyslové poznání nedovede si
 ovšem ono smíření 'protikladů' ani imaginovat, je
 to tedy pro ně nesmyslem; ale vždyť je pro celý náš
 intelekt nesmyslem, kontradikcí - svět; naše kontra-
 dikce je totožná s transcendentální pravdou. Naším
 smyslům hmota vyšší teploty víc a víc uniká, -
 natura faceret id frustra, kdyby organismu, hynoucí-

mu již při mizerných několika stupních nad bodem mrazu, darovala schopnost představovat si smyslově hmotu velmi vysoké teplotury; stávajíc se stále víc, tedy těžší a tvrdší, stává se hmota ta pro nás stále méně: lehčí a měkčí, až - evanescit... - Quasi vacuum mezihvězdného prostoru je de facto těžištěm světa, je to téměř svět sám celý, slunce, planety, mlhoviny jsou jen nekalými výjimkami, šváby v polévce, bradavicemi na těle všehomíru, hlinitými přívěsky v těžké žíle zlata, zákalý v nekonečném aetherovém briljantu. S obvyklou svou darebáckostí dí věda: mezihvězdný prostor má nesmírně nízkou teplotu, protože není v něm hmoty, jež by sluneční světlo v teplo transmutovala; já však pravím, bulíci: má teplotu nesmírně vysokou, následkem čehož tam není hmoty pro naše vnímání: je tam ve stavu plyném, nadplynném, nadzářícím, nadslunečním: ve skupenství aetherovém. Již pohled v slunce oslepuje, již slunce je pro náš zrak blízké černosti: proto je kosmický aether pro nás černý. Ty se kasáš, že zapálíš všechn mezihvězdný aether v nadsluneční zář, a myslíš, že bude to tvořením z ničeho -: ale vždyť docílil bys toho prostě tím, že sesílil bys lidské zrakové nervy do té míry, aby byly schopny vidět, že celé temné noční nebe hoří tisíckrát zářněji než slunce. - Hvězdy jsou jen řidounkými, nečistými, smrdutými, bublajícími bublinami v aetherném oceánu, - jako když se člověk usere pod vodou. Jako obyčejného člověka, čtoucího vznešená díla, upoutají jen řídké jeho triviality, kdežto vše vysoké tam pron prostě neexistuje: tak hnojný náš zrak zří ze vší kosmické nádhery jen ony smradlavé bubliny, čarovný pak svět mezi nimi pron vůbec není, jelikož chybí tu podmínka každého účinkování: aspon nějaká homogennost. Bubliny prdu jsou indirektně puzeny vzhůru gravitací, ne tak hvězdy. Některá nudící se aetherná psychica baví se až po aeony tím, že pohání hvězdné ty prdy stále stejným způsobem a směrem, aby vzbudily v mikroorganismech, blíže rozhraní bublin a aetheru vegetujících a z černého 'prázdna' nad nimi vše, co poněkud lepší v nich je, čerpajících, komické zdání, že hybnou silou světa je idiotská gravitace. Až se jednou tohoto mystifikování nabaží, vyjde jednoho krásného rána prd Helios

místo na východě na západě - voilà konečně spiritu-
elní vysvětlení gravitace! voilà jak se kladivem
přírodovědce! 'Přírodní zákony' jsou jen psycho-
logickými kapricemi; není fyziky, fyzika je pojem
hodný dvouměsíčního štěněte, jest jen psyché. Nej-
vyšší přírodní zákon zní: příroda je vyvedení aprí-
lem, nutno strhnout tuto naši přírodu z jejího vy-
sokého piedestalu, nutno mít na zřeteli, že žijeme
v jednom z reteratů universa. Klíč ke dveřím nej-
vnitřnějších tajemství fyziky dávají každodenní psy-
chologická fakta: na př. natírá-li si někdo šedivící
místa černého klobouku tuší; nebo když se dáma ve
společnosti usere nahlas a hned po té zakašle nebo
židli vrzne, aby přítomní mysleli, že to nebyl prd.
- Se stejnou vážností, s jakou dnes profesori učí
s kateder všem těm humpoláčtinám, jako o všeobecné
přitažlivosti nebo všeobecném kmitání, budou za tí-
síc let hlásat z nich moje paradoxa, vytřepavše z
nich dříve ovšem všechnu attickou sůl... - a k prav-
dě má obě stejně daleko! - Ale jak teď, když odhali-
la jsem v gravitaci pouhý božský humbug, vysvětlit,
že každé lejno padá k zemi? Popohání každé zvlášt
některý z těch darebáckých bohů? I proč ne konečně?
Bohové mají perpetua mobilia o jakých nemůžeme ani
snít! Spíše však je zemská přitažlivost jen psycho-
logický habitus: patří k rázu inteligence zemských
tvorů; lépe: určitého konglomeratu kosmického vědo-
mí, jehož logickým produktem 'rozkvětem' je tellus
a patrně celý ten kus nebe, kam teleskop dohlédne,
- že vládne v jeho 'zevním světě' tendence dolů: v
jiných koutech všehomíra panuje tendence nahoru:
habitantům tamních kosočtverečných planet nutno je
stejně množství energie, jakého nám stále třeba,
abychom se nevalili, vynakládat ustavičně k tomu,
aby nebyli jako pan Brouček, oderváni do kosmického
prostoru. - Zbabělé lpění na zvyku je základní pří-
rodní silou, dobře říká se modě 'vševládná paní',
jedinou ctností je chodit statečně oblečen jako sy-
čák. - Víc než umění je v přírodě i filosofii nutný
primitivismus. Na př. teplo vysvětluju prostě za-
hřátím se, určení molekul rychlým během: pocit
tepla je základní faktum, - co je právě protozoon?
molekula, každá molekula! Problem kohaese vysvětlju
jednoduše tím, že jako ve starověku otroci do

bitvy vedení, jsou molekuly přivázány k sobě dle stupně soudržnosti nitkami, špagátky, řetízky, jež jsou stejně jako molekuly samy, s primární ilusivitou atomní? věř, že tomu tak a není-li tomu tak, je tomu dozajista jinak. Uvolňování skupenství při stoupání teploty vysvětleno přeskupáním a přepálením špagátů a řetízků následkem rychlého pohybu a zahřátí se molekul. Skupenství kapalné - dobrovolně zůstává při sobě ještě ze zbabělosti před skokem do nového: dlouho uvězněný pták, který když se mu konečně otevřou dvířka, dlouho netroufá si vylítnout a zas a zas vrací se na bidýlko. Diffuse plynů je už - slyš!: objektivní vůle k osamocení, k úplnému osvobození, boží suverainitě - Samojednosti.. Vůle tato je nejvnitřnější pravdou, tajemstvím Bytí, vůle k moci je strategickým jejím prostředkem: shánění co největšího množství cizích sil pod své komando, abych pomocí jejich probíla se ze středu nekonečných - ach! v původním smyslu nekonečných!.. zástupů nepřátelských tam, kde nic by mne již neomezovalo!.. Chtění nemožnosti: tot tento svět, tento sám na sebe příšerně se šklebící černý svět!...

Podobně jako v kosmickém prostoru hvězdy, jsou ve hvězdách částice hmoty ohromnými výjimkami proti aetheru; všechny hvězdy jsou jen obláčky kosmického prachu, sestávajícími asi zase z takových daleko od sebe vzdálených obláčků atd.; jsou jen shluky povětronů, kometami, ~~malými~~ jsou jen malými mléčnými dráhami a optickými mlhovinami, jako naopak mléčné dráhy z mlhovin jsou jen velkými hvězdami. Tak nepatrné je v každém prostoru tělesem vyplněné množství hmoty, oproti aetheru, že kdybychom neměli oči k tomu, abychom jimi neviděli, nepostřehli bychom v této varečce dřevěných částíček vůbec, - zřeli bychom v ní jen aether a shledali samozřejmým, že může aetherne 'chvění', 'proudění' procházet všemi hmotami, nedoznávajíc znatelných poruch. Místo toho však zvětší si oko naše, nanejvýš komicky, právě jen ty kousínečky hnoje - jako světové mínění. Schopenhauerův pesimismus - že zaberou celou plochu, že prostý člověk dá se do smíchu, slyší-li, že touto tak plnou hmotou proletuje aether jako nic - jako strašidlo zavřenými dveřmi. Naše

těla tedy - ne duše! - jsou z největší části, jsou téměř úplně aetherem. 'Duše - tot' nervstvo, myšlení je produktem mozkové činnosti' - holoto blbá! o tu minutu svého prasečího života stále strachy ohcípáš, každý krejcar kvůli němu bezectně z hnoje vybíráš, - a otázka dalšího, věčného života, věčně zajištěné existence je ti lhostejna, - co pravím: snažíš se vší mocí dokázat, že smrtí je konec! tot' přece extrakt intelektuální a charakterové zhevadilosti a prolhanosti! Jak lehko je vyvrátit větu, že myšlení jest jen produktem mozku, postavíme-li se na společnou hrubou půdu s přírodovědou! Ta akceptuje aether prostupující intermolekulární prostor všech hmot; tedy i mozku; být v bezprostředním sousedství je tolik, co působit: tedy působí aether stále na každou mozkovou molekulu; tedy, - jelikož, jak již řečeno, je 'působení' jen přetékáním, - dává jí kus sebe; tedy mozek - mozek+aether -: tedy je myšlení produktem mozku aetherem. Krátce: nesporné působení aetheru na mozek vyvrací větu: duše - tot' nervstvo. 'Ale působení aetheru je zde vedlejší, - jen vnější vliv, jako úder, horko - jako přítok krve do mozku...', namítne se zas. A já opět: holomci, jak to můžete tvrdit? Vždyť tomu může být zcela naopak! Jak zde působení aetheru můžete předem tak podcenovat vy, kteří na př. tvrdíte - nesprávně, že příčinou všeho života na zemi je aetherné chvění: sluneční paprsky? Jen to, co v tlapě cítíte, je vám něčím, pro jemné nemáte smysl, podobní tomu, kdo myslí, že při mořské houbě je hlavní mycí houba a sliz v ní, že není ničím. Sliz? V pravdě jest aetherem, jenž mozek prostupuje, železným strojem, viditelný mozek na něm jen vrstvou prachu, který v tom prašivém světě halí a dusí vše čisté. Prach pohybuje se paralelně s pohyby kol a pák železné mašiny: tot' ten paralelismus mezi psychickým a fysiologickým; zdržuje, kazí chod stroje: mozek neprodukuje psychickou činnost, ale ruší ji! smrt je oprášením se, sebevražda příkazem zachování čistoty a dobrého mravu, jako vytření zadnice po vysrání, 'statečné snášení životních běd, hanebně zbabělé zůstávání v stále a stále nesnesitelném bytě, plném nevyplenitelného hmyzu: v tomto báječně podářeném světě, do něhož

první krok konáme chcací rourou v podobě bílého nozdru, abychom přišli na dlouhou dobu do nízké, tmavé, hnusné, starým železem smrdící díry, abychom přišli na světlo v průvodu strašného neřádu sami krásní jako díra do zadnice, vřešticí, posrávající se atd.; abychom po celý život byli jen nádobami na lejns, abychom jej z 20% aspon prohcali, prosrali, proprděli, prosrkali, prochchlali atd., abychom konečně hnus hnusu: zdechlinu, jako libou památku po sobě zanechali, jako ten čert, který 'zmizel a jen smrad po něm zůstal'. Oh! kdybychom jen minimum cti a statečnosti měli, beze všeho rozmýšlení, jako by se to rozumělo samo sebou, naložili bychom s tímto brilantním darem jako s lejnem na kramfleku!"

+++++

"Odvrzme morální pokrytectví a tichošlápství! Pravá ctnost bytuje vždy jen vedle překypující síly, t.j. velkého egoismu, síla vždy jen vedle d r a - v o s t i ! Nebojme se přiznat, že nejsme hodným národem, že chceme moc a vládu: pravá síla nemusí lhát, protože nemusí se ničeho obávat mimo neuznávání sebe sebou.

Odvrzme státnickou rozmyslnost: nic neří h l o u p ě j š í h o . Velká, nevyzpytatelná moudrost tají se v irracionálních affektech: 'Že tak často svatý hlas srdce neposloucháme!' jak dí Goethe. Neboť v irracionálním světě je 'nerozum' skutečností, tedy rozumem! Jen pak myslíme dobře, myslíme-li srdcem. Myšlení srdcem zve se v politice radikalismem, 'katastrofální politikou'; oppositum její jest jen politika babská.

Pěstujme tělocvik, ale nedomnívejme se bláznivě, že nás obrodí. Cvičme se desetkrát méně na hrazdě, desetkrát více ve střelbě, jízdě na koni a všem praktickém, neumělém tělocviku, který tělo v š e - s t r a n n ě zoceluje a vychovává k ideálnímu

vojínu; tak činili stále Sparťané a Římané; to bylo zajisté též intencí Tyršovou. Mohli bychom postavit do pole i půl druhého milionu mužů; půl druhého milionu nadšených vojáků, vedených velkým vojevůdcem: jste si plně vědomi, co to znamená?...

Končím. Stavím národ svůj na strašné Herakleovo rozcestí: z d e srázná stezka do závratných, ledových, vznešených, pádem hrozících výšin, - zde blátnivá sice, ale široká silnice dolů a dolů, do bahna, v němž se konečně udusíme. Volme rychle! Těžké, osudné doby kvačí strašně blíž a blíže, které rozhodnou konečně definitivně o naší budoucnosti. Propaseme-li tentokrát příležitost využít utrpení, jež se na nás svalí, - nevrátí se asi nikdy již a boho-vé zemdlí v přízni své k nám... Volme rychle! Brzo nic již nezastaví naše stále rychlejší řízení se dolů! A kdyby jen malinká jiskérka naděje plála, že můžeme dojít velkého cíle, který vám před očima stavím; kdyby nejmenší jen, sotva viditelný zárodek vznešenosti v nás byl skryt; kdyby třeba kynula nám budoucnost ne tak černá, jak jsem ji vylíčil, - kdybychom měli dokonce jistou velmi spokojenou šťastnou existenci.. - : pes byl by každý Čech, který by nerozhodl se pro strádání plnou vznešenost, který by nevynaložil všechnu sílu na to, aby jiskérku onu pomohl rozdmýchat ve strašný, svatý požár. Tím jediným jest učení mé úplné dokázáno; to jediné postačilo by zcela, aby národ český rozhodl se pro cestu, kterou mu ukazuju, - má-li ovšem trochu cti a smyslu pro vyšší v těle!"...

Většina tleskala oním nuceným potleskem, který je trapnější a urážlivější než sykot. V mnohých tvářích applaudujících jevil se posměch, na všech skoro únava a mrzutost; druhou polovici řeči provázelo ustavičné zívání a odkašlávání... Olga, i dnes přítomná, byla hněvem a studem bledá a viditelně se chvěla.

"Je to lůza, tatínku! Ničemu, ale ničemu neporozuměla, - hled ty odporné, blbě se šklebící larvy tam! Ach! přece jen se mýlíme, - Čech není schopen vznešeného!"...

"Příznej se, dítě, že ti na tom mnoho nezáleží!"

"- Nu - přiznám se! mnoho ne! Záleží mně hlavně na tvých činech. Ale poněkud přece, upřímně, - věř mně to!"

"Věřím, jsi vždy neobyčejně upřímná. Pak jsi nejlepši z českých žen: ostatním nezáleží na národu vlastně pranic; není dnes vlastenců mezi muži, tím méně mezi ženami. Ale na těchto lidech záleží mně též velmi málo. Padne-li jen tisící díl myšlenek a citů mých na půdu úrodnou, jsem prozatím víc než spokojen. Pomalu, z počátku skoro neznatelně klestí si cestu vše veliké. Není též cílem mým činit lid vznešeným, - byl by to odpor a bláznovství. Lid je vždy au fond zbabělý, inertní, poslouchající, vznešenost nutně něco samostatného. Ve schopnosti poslušnosti, v žáru slepé oddanosti leží jeho hodnota, jeho zdánlivá vznešenost. Dnes jsem směšný, protože nejsem v módě; až se myšlenky mé stanou modní, budu obdivován, zahoří tyto šklebící se tváře svým slepým poslušným, ubohým nadšením... Ubožáci! Cítím k nim soustrast, jako cítí vidoucí k slepému!.."

"Rozumím ti dobře! Jak jsi vznešený!... Ano! Smějí se ne tobě, ale sobě, protože smějí se jen pitomému obrazu tebe a tvých myšlenek, který si v pustých svých lebkách utvořili, který je součástí jejich bídných, hnusných osob..."

Přihlásil se k slovu doktor Čamara, jeden z předáků strany, nad níž Volný právě zvítězil:

"Aby se nereкло, že strana má vyhýbá se odpovědi na - nápady velectěného p. předřečníka, chci v krátkosti, - neboť každý uzná, že sermon jeho obšírné diskuse nezasluhuje, v y v r á t i t jeho monstrosní tvrzení, kterým neupírám jistého povrchního lesku, - pseudolesku, který mohl by snad několik lidí zaslepit, - na štěstí však leda jen nějakého zeleného, holobradého sextána.

Předně odporuje sermon tento národnímu programu našemu, učením velkých našich buditelů a vůbec rozumu všech rozmyslných lidí. Jen ctižádostivost je příčinou, že velect. p. doktor přichází se svou troškou do mlýna, - jako bychom neměli nazbyt všelijakých nových myšlenek - a - tento - směrů, - jako by odpovídalo zájmům národa třístit takto

bojovný náš šik, beztoho dosti roztráštěný, že to již ani stupnováno - nu krátce házet jablko sváru - ve sváricí se naše hlavy...

Za třetí, - to jest teprve za druhé, nemusím podotýkat, ani vzdáleně - uvádět, že strana má zazazuje se vsí silou o to, aby národ český stal se co nejrekovnějši. Ale jen v obraně, ne v útoku, protože útok jest násilím, nemravností. Pan doktor, dávaje nám za vzor Řimany, uvádí - v náš střed - středověk, - to jest - gladiatorské zápasy a - pěstní právo atd. My však jsme křesťané, ano! křesťané, které barbarský ten Řím za nečistý hmýz považoval, - a přece, velectění pánové, vidíme, že tento hmýz nad pyšným městem triumfoval a je sídelním svým městem, residencí učinil! Mravnost, ctnost, hodnost, dobráckost jsou našimi hesly, ne útok! My chceme se třeba stát, - bude-li možno, - třeba prvním mezi národy, ale jen na poli ducha, ne na poli bitevním, jehož krvi zbrocená prst je špatným vavřínem pro skrán lidumila. Že mohli bychom se stát my, zrnko písku v moři národů, vládci světa, je nápad důstojný šilence. Ó, že najde se politik, kdysi seriosní, který může něco takového nahlas se opovážiti - vyřiči! Neosočují nás dosti úhlavní vrahové naši, že jsme prý rozpínaví, pano-vační, zuřiví? A teď, běda! vyskytne se 'politik' český, který jim takřka na dlan klade hojnou látku - k rozhovorům takovým, který posici naši jen ztěžuje, ba přímo do neštěstí nás uvrhnouti hodlá! Nenalézám dosti pádných slov, abych plně dal výraz rozhořčení svému, a varuju, důtklivě varuju, před posloucháním tak nebezpečných frází."

Přihlásil se k slovu místní kovář, známý řečník, a spustil hlasem hromovým:

"Mít půl druhého milionu vojáků, to je hezký, to uznávám rád, ale nic to není proti Německu, který může ajn zwei postavit proti nám padesát milionů a třebas šedesát a dyby to muselo bejt třebas sto milionů (Oho!) Cože? voni tomu nevěřej? Já im to přinesu třebas černý na bílým, já vím dycky, co povídám. A prosím pana předseda, abysem nebyl vyrušovanej, protože budu povídat hned moc důležitou věc. My teda proti Němcům nic nepořídíme

a esli chceme pořídít, vědí, páni doctoři, co musíme dělat? aby byl český národ spasenej? Taky jim to řeknu, já sprostej muž z lidu! Tak musíme si najít spojence a sice Rusa a potom nemusíme se Němců bát a stříhneme jim na kabát, tak! to bych řekl! A vědí, jak to navlíct? Taky řeknu, co bych dělal tajemství? Náš rakouskej štát musí udělat s carem alianc, - a všechno bude dobře. Až ji uděláme, potom se budou Němci nás bát utískovat, aby je cár nepraštil přes pazouru, potom bude pro nás nebe, potom nebudeme potřebovat vynikat ani v bitvě ani na poli ducha a kuldury, protože se budeme mít dobře a všechny peníze z celýho štátu pudou do Čech. A dyby se snad Němec přece jenom nechtěl Rusa bát, tak bude mít co dělat s Japoncem, tím starým pitomcem, kterej je íčko s Rušem jedna alianc, tak hold vyjede fůra z Port Arthura, na tý fůře Kanimura a ten rozmlátí Prajzy na cucky! Jenom vo to se jedná, abysme se s cárem dohodli co se toho Balkánu tejde a potom je vo nás postaráno. A aby se to stalo faktum skutek, to záleží na našich dvouch panech dochtorech, kterejm dávám návrh a přísnou pobídku, aby až budou v delekacích mluvit s císařem pánem, vyložili mu dobře, co sem já povídal a řekli by taky, že já sem to povídal, aby to jest udělal s cárem alianc, a voni se potom už snadno mezi sebou domluví, protože sou oba moudrý zeměpáni. Tak ještě jednou navrhuju co konec schůze, aby voba poslanci císaři pánu pravdu řekli, na kterou sem já je přivedl! Tak! Vidějí z toho, že kovář je chytřej ptáček, že sprostej člověk taky něčemu rozumí a třebaš víc než všelijakej učenec. Není muže nad kováře, - na zdar!..."

Zavzněl se smíchem spojený potlesk, - nesmělý jaksi, - ale mohutnící, až skoro rázem, stal se vskutku ohlušující; s ním úspěšně závodilo rozjařené hulákání. Náhle propukla živelnou silou lidu vlastní klukovská veselost, dlouho nerada se tající a teď nad nudou vydatně se mstící. "Výborně!" ryčelo to zuřivě, "sláva Břicháčkovi! Ten má za ušima! ten má v nose! To bylo přec něco čupr, něco inčího, než ten flanz Volnýho! At žije lešetinský kovář Břicháček! - A něco za cibuli, něco za křen,

něco zaplatíme, něco zapřem, ty stará kovárno.." Řev byl přehlušen zpěvem. Kovář, štěstím záře, klonil se stále pitvorně na všechny strany jako automat, - a pak jal se tleskat též. Nový, sluch trhající chechtot a potlesk. Břicháček vystoupil na stůl a jal se bušit se oběma pěstma do prsou, - a pak stehem a zadnice, vyskakuje do výše, jak jen mohl. Tu zmocnilo se davu pravé šílení. Jali se vztekle dupat, sklenicemi zvonit, pěstmi o stoly, židlemi o podlahu mlátit, pískat, hučet, bručet. Kdosi dal se dovedně do stěkání a hned mnohé k chvályhodnému následování povzbudil: zazněl koží mekot, konský řehot, kvičení svině, za nohu z chlívka tažené atd. Mužové padali si ve svatém nadšení v náruče a líbali se, někteří citliví i plakali. A v pozadí strhla se rvačka a applaus o líce: "lumpo mizernej, já že sem ti dlužen, kanálpucere? ty si mně dlužen a s mou ženou se slízáš! tu máš" - "skalní ševče, zloději, vytahuješ mně z kůlny polena a házíš tam s provazem po flaškách.." - "cože, ty prase, vyplivni to z drčky eště jednou a uškrtním tě jako svinu.." - "pomoc! patrol! lidičky, ten skalní švec mne zabil!..."

Volný, klidný a lehce se usmívající, kráčel rychle zástupem; Olga za ním, zamračená, metajíc na všechny strany opovrhlivé, zuřivé pohledy jako mladý pardal. Slyšela za sebou:

"Ta vypadá, jako by čerta byla snědla!"

"Ta bejt má, já bych jí dal potěhem pro --, aby z ní zas vyšel!"

"Kuš, ta by tě beze všeho zapíchla, to není tvá Rezdle!"

"Dyby za něco stála, nechodila by do frsamlunku!"

"Má bejt po kom, von taky nevypadá nic jako vo-byčejnej, hodnej člověk, spíš jako Ravašol než poslanec."

"Hotovej raubíř, jako Rinaldini a Garibaldi!"

"Ale dyž holt je přeci jenom učenej člověk!"

"Blázen je, ne učenej! Samý nesmysly kecal!"

"Je blbec, pitomej člověk!" -

Připravovali se v hostinském pokoji k ulehnutí. Delší dobu mlčeli. Konečně pravila Olga tiše:

"Jak jinak jsem si vše představovala! ach! toho zklamání! Jak nízcí a bídní jsou lidé. Třeba s tebou nesouhlasili, třeba učení tvé bylo snad fantastické -: jak mohli by se jen smát a nudit, kde jedná se o základní problémy národa, kdyby vesměs jen hanebně nesimulovali, že jej milují! Jen pak, kdyby byla všeobecně známa cesta, kterou se musíme ubírat, mohl by jim za jistých okolností smích být odpuštěn; ale dokud tomu tak není, měl by každý, kdo jen nejmenší jiskru vlastenectví v sobě chová, vyslechnout dychtivě i nezdařené názory na českou otázku. Jak bezedně mizerní jsou lidé, když já žena, tak silně to cítím! Co musíš cítit teprve ty!"

"Ne tolik, co ty, drahoušku! Dnes cením i nejnižšího člověka výše, než jsem činil dříve, čím více v poznání pokračujeme, tím jasněji vidíme subjektivnost, afektovanost opovrhování lidmi, - nechceme je už mít podle obrazu svého udělané; tím více chápeme, že 'bídnota' jejich má nejen svou oprávněnost v psychickém veškerenství, ale i cenu o sobě: jak blaže jim bylo, když mečeli a štěkali, - a pocit blaženosti je vždy následek j i s t é vnitřní dokonalosti."

"Přec jen muselo ti být hrozně! Tvé vznešené myšlenky, - a ten konec! Tak pokáleny, - ne! nesmím na to myslet! Nedělala bych si z toho mnoho, kdybych necítila s tebou, - ale proč nevyřkl jsi dnes to nejhlavnější a nejoriginálnější?"

"Protože učinilo by mne to hned tak naprosto nemožným, - jak víš, musím myšlenky své osobně šířit aspon rok!"

"Ty tedy trváš na tomto i jinak tak divném rozhodnutí i po dnešním večeru? Odpust, - ale je to bláznovství! Nedocílíš ničeho!"

"Tak rychle pozbyla jsi mysl, ty - jejíž naděje a odvalu musil jsem dříve krotit?"

"Nu jsem jenom žena. - Ale nech si říci, - žena vycítí často víc, než muž vymyslí, - že z toho nic nebude! České vlastenectví? haha! říkat 'my' miní-li se Rakušané. Psovství, psovství, psovství.. Národ ujařmený, pánem svým nejen jako otrok vyssávaný, mrskaný, tupený - ale jemuž plánovitě o život se ukládá - och - kdyby zde byla nejmenší kapka cti,

jak museli by repraisentanti jeho, chránění imunitou, mluvit! Každý nádeník pronáší výroky, za které, jak ví, mohl by být několik let zavřen - a poslanec? Dosud nebyla v parlamentu jediné slovo proneseno, které by mohlo sloužit ke cti českému národu. Nic jiného to vše není, než nejotročtější baggage, která tu kdy byla, z níž leda tři, čtyři lepší lidé nevysvětlitelně povstali, - žebrácká lůza, lichotící se ke všem národům, kteří se jí smějí, Česká 'obětavost'? Mravní donucení talířem - nebo uveřejňováním jmen v novinách.. Česká píle? píle vola, píle mamonáře. Česká kultura? spekulace nakladatelů, boj o existenci a boj marnivých individuí, kterým se říká spisovatelé, ješitnost, stupidní zvyklost vědeckých korporací, university všelijakých spekulantů.." Byla bledá a ztěžila lapa-la dech. Ale přes to unášena proudem zklamání, roz-trpčenosti zlostně pokračovala: "Ani ve vědě a filosofii nevykonali Čech nic velkého. Umění? za největšího z českých malířů považovaný Mánes je tak cukrkandlový, nemužný, že třeba jsem žena, styděla bych se za ty malby, jako bych se styděla, být mužem za soprán nebo ženskou pánev. - A literáti? Dobrovský byl Němec, jak se přiznal; skandál, že Češi považují jej stále za svého. Jungmann bázlivec, Havlíček sice lepší než ostatní buditelé, ale přísně vzato - no - snad - vezmi jej čert! Palacký, Rieger? Mácha - dovedný imitator, jenž dovedl celý národ mystifikovat, že v jeho Máji je skutečná poesie. - Neruda, Čech, Vrchlický, - Machar. Březina -- ač zázrakem - v myšlení a vůli projevuje mnohou úžasnou sílu - je v hloubi duše, instinktů svých poslušnost, prostrace, zlomenost sama, je eflotescencí křesťanství, na štěstí budou mu lidé vždy právě tak málo rozumět, jak velice jej obdivovat. Všechno nač se Čech zmohl - samé babství, kompromis, opičáctví! Och! jsem žena, ale vztekem jsem bledla vždy, když jsem četla věci nejlepších českých lidí! Jaké to hodné, dobře vychované děti, vesměs! Nikdo dosud neměl odvahy tak na př. mluvit, jak já teď mluvím! každé vzepření proti blbému panujícimu mínění bylo hanebně mizerné! a jsem jista, že nenašel by se v Čechách člověk, který by tomu, co jsem teď řekla, neřekl Chorobná přemrštěnost!..."

Příčinou celé té nekonečné mizerie lidstva je, že jste dosud vládu a kulturu v pachtu měli jen vy, chlapi blbí, zbabělí, prasečí! vy tváře z teletiny, s beraníma očima, každý jen bečet! urousání p....., p....., vy, p....., p..... podvlékačky! Ne nadarmo obletujete čar ženských tváří a vlasů, jako bachraté můry světlo: cítíte, že jsme něco podstatně vyššího! Ale my vás vlastně ani nemilujeme - jak bylo by možno milovat hnus? Odhalím ti koušiček tajemství ženského erotismu. Žena miluje dítě, (...) 5) a bití v každém smyslu; (...) 6) je pro ní také jen druhem bití: přitlačení, znásilnění, tlučení do hmoždíře, fyzický i morálně; a mateřství rovněž; snad je tedy žádost z bití, rozkoš z něho, masochismus jejím základním instinktem, na nějž možno vše redukovat; snad je zdrojem, z něhož ženskost vyvěřela, mystické hluboké přesvědčení: jsem zde jen pro budoucnost a pro ni na obětním oltáři nechat se plamenem ztrávit je stokrát lákavější, rozkošnější, než dosažení krátkého, bídného, osobního štěstí... K muži cítí původně vedle odporu též jistou náklonnost, jejíž dvě hlavní součásti jsou: ubohý druh lásky a něžnosti z vděčnosti a i soucitu, který cítí člověk k tomu, kdo mu velice slouží, prospívá - a jej zbožňuje; především však úcta před mužovou "silou" ze zotročilosti a neznalosti vlastní ceny vzniklá, příchýlná sice, ale původně pranic erotická, - Chce dítě (...) 7) bití: k tomu všemu potřebuje muže; potřebuje, by ji i smyslně dráždil, lahodil - : i nafoukla vzdušnými ilusemi nesmírně hadříky oněch dvou náklonností, hlavně úcty: vykouzila si z těžkého špalku reka, nad sebou vysoko stojícího, oblila jeho pítomý visage nimbem všech vznesených ctností, - a teď konečně z toho idolotristního opojení vyšlehuje něžné erotické pocity buď per stultam idearum associationem, nebo pořád ještě velmi laxně souvisíce, na tenkých stopkách visíce, velmi kejklavě na původním kmenu sedíce. Vidno, jak nepřímou odvozenou, nucenou, umělou, křehkou věcí je láska ženina, neboli vsugerování si smyslných pocitů při doteku hnusného hmyzu, - ženská láska k muži je největší ze všech pohlavních perversit. - "Doch wenn die Böcke noch stinkiger waren, könnten die

Ziegen sie nicht entbehren": Goet. A tout priesé musely jsme si vás upravit k láskyhodnosti, co člověk chce, protože musí, a zpravidla toho dosáhne, třeba zdálo se to nemožným, jako zde. Jen ženina láska idealisuje, ne mužova. Ženu netřeba idealisovat, protože jest už ideálem; žena miluje ženu v hloubi vlastně víc, než muže... Neklamte se, ubozí founové! máte-li oči, můžete to na našem "rozmaruplném" chování se k vám pozorovat - dovtipit se konečně: hnus, kterým musíte na vše působit, žije stále velmi silně i v zamilované ženě, zápase věčně s láskou, téměř z ničeho stvořenou jako při řecko-římském zápase je hned nahoře on, hned zas ona, - proto je, jak budete, láska ženy tak nestálá, - smrade kravský! on je tak drzý, že chce být nejen milován, ale i stále milován!

+++++

Ztrápená Olga seděla s Inou na lavičce v parku. Srdečko ji bolelo. Nesmělá láska v něm rašila, ale u povrchního člověka, jakým byl hrabě Hundsgemein nenalezla zasloužené odezvy. Byla sklíčena.

"Zhostí se toho!" radila jí Ina. "Lze si pomocí primitivním způsobem: vyvolej v sobě nějaký vskutku smělý stav, souvisící se skleslostí, jež tě přepadla. Listuj ve svých vzpomínkách - nuže!"

Poslušně semkla Olga obočí... Náhle se vymrštila a vzkřikla:

"Ó jak je to jednoduché! Jde to! jde to! Pryč je bídná, jen zbaběle hyperbolistní malomyslnost: ne důvody, jen zveličující fantasie činila afekt můj tak přesvědčujícím! Pomyslíla jsem si jasně: 'každé nezdaří se to, jest jen bezectná zbabělost' - a bleskem vskočilo mně ~~do duše~~ po té do duše: 'co záleží na porážkách, nezdařech!' - A afekt je z kořene vyvrácen! již nikdy nepostaví se na nohy! Jak je mně božsky vznešeně - "

- "A využij rychle svého vítězství: představ si živě některý trapný cit své lásky a zapěj rychle

rozumem! Jaký as? Nu třeba - hled: Hundsgemein je nízký člověk: zajisté cítila jsi již stud a hnus, že právě ty stala jsi se otrokyní jeho špinavé bytosti - ne? Nuže teď osvěž v sobě poznovu srdnatost!"

"Již se stalo, - jak snadno zas! Pomyslila jsem si z hloubi, jak krásné je ničeho se nebát, - a jak dobře je to možno, když vše je tak k smíchu lhostejno - "

"A teď rychle!" -

"Já sama jsem v náladě všechno rozbourat! Pojď milý stude a hnuse, podívám se ti na zuby, pomstím se ti konečně!... - Ó! ta slast! - mlč! já se zblázním! Ó že nemám křídla!... Pochopila jsem bleskem, jak pitomý je můj stud, - jen nectný, babský, před-sudek, vždyť děje se přec ve mně vše tak přirozeně, nutně, tedy dobře, svatě, moudře, vždyť není špat-ného cítění, vše je božské! Slunce je ve mně, o dě-kuju ti tisíckrát! A ještě něco jsem pocítila, před i po této myšlence: závratnou, smyslnou rozkoš z tohoto studu, slast z dojemného utrpení, - ó! nač bojovat proti utrpení, když je tak krásné -?"

"Této choulostivé otázky zatím nech! Ale nemys-li, že bys afekt ten stejně snadno byla přemohla, kdyby se byl v tobě přirozeně sám nevytvořil - "

"Lhostejno, jen cvik je nutný! Hlavní je dát myšlení zcela nový, diametrálně rozličný směr, odsko-čit s násilným sebepřemožením co nejdále od afektu -"

"Bravisimo! A hled - "

"Dost už toho dnes! Jsem tak šťastna, chci žít, žít - jednat, růst, velkou se stát - ten krásný volný, bezmezný svět, - nevydržím sedět, - pojďme, - běžme, - honme se!" Táhla sestru s lavice. "Pryč z toho ponurého parku, - musím něco udělat, - ne-chci teď na nic myslet, - mám strach, abych si to nezkazila, neklesla nazpět, - ale ne! nemůže se to již stát! Vždyť teď vlastně poznala jsem poprvé, co je vysoká statečnost, příliš hluboko vpálily se mně do duše vznešené myšlenky, - símě to nemůže již zajít, - ne! och! Nádherná svatyně síly otevřela se přede mnou, - mám čarovný proutek, jímž každé utrpe-ní proměnit mohu v štěstí, ctnost!.. Pojď, pojď, sestřičko, drahoušku!"

A běžíc táhla šťastnou lnu k šeřinám lesíku. "Po-čkej, zapomněla jsem knížku!..."

"Nech tam tu smet! Jsou to exkrementy světobolného, humánního pěvce soustrasti, velenadaného, předčasně zesnulého, - věšet, ne litovat měli by takovou bagage! Rychle - co dnes dělat?.. A již vím! Běžme do Ožralovic k 'Spanilému Hrochu', kde jsem se loni, též na jaře, tak krásně - "

"Ano!" zatleskala Ina. "Tobě bude to svědčit a já jsem příliš šťastna, než abych se neodměnila, neoslavovala!"

"Hurá! Rychleji! Za půl hodiny tam jsme, - právě byly čtyři, slunéčko je dosud tak vesele vysoko, tři hodiny můžeme tam sedět a ještě za šera jsme doma, - ale Ježíši! Máš peníze? Já mám jen čtyřicet krejcarů - "

"A já sto padesát pět!" výskla naše Diotima a poskočila jako hříbě..

"Ježíšku! Kdes je ukradla?"

"Koukej, koukej!" točila Ina lesklým zlatníkem sestře před nosem. "Viš od koho? Od maminky, věř nebo nevěř! A sice pro tebe, aby sáskoupila něco k jídlu a máš hned nakázáno co: šunku!"

"Sestřičko, - utečme! schovejme se někam! já nechci ještě umřít, - bude konec světa! Teď teprve, hledíc na ten zlatník, nepochybuji, že stalo se s matkou něco velkého! - Victoria! Každá osm sklenic, - to je zlatý dvanáct, každá patnáct sultánek, - zlatý sedmdesát dva, - a ještě budeme si moci třicet dvacetkrát hodit do polyfonu. To bude krása, - my chudinky ženy máme flám ještě radši, než mužští!.. Ach! konečně jsme na silnici! Ta záře všude, - já tu divnou slast nevydržím, prasknu jako šrapnel! Nejraději bych byla bita, - Iničko, nasekej mně, prosím tě!"

"Tam pod 'křivým mostem' ti naplácám jak si jen budeš přát! - Ale nemluvila jsem dosud o třetím remediu - "

"Nech si je už! Vždyť mám už mozek vyschlý jako Spinoza - "

"To bude dost málo filosofické - "

"Pamatuju už! Jsem svolná, - jen ukaž mně příjemného člověka, který byl by mužem netoliko vousy a kalhotami...!"

"Znáš právníka Malínu, jenž je zde na velikonočních prázdninách?"

"Ne! Právnick, - to bude nějaký dobytek.."

"Není právě genie à l'homme ve smyslu Bonapartově také ne, ale je vskutku neobyčejně hezký. Má cosi dívčího, - muž, který to nemá, není nikdy hezký; ale při tom vypadá energicky a velmi živě, - nu roztomilý! Má velké, snivé oči, jemnou, snědě růžovou pleť, - a především, jak se zdá, krásné tělo: taková rozkošná stehýnka..., nosí kratší kabát jako oficiři, ale není vycpaný... Není to sice láska pro nás, ale pěkná hračka k flirtu."

"Ty jej máš ráda, viď! Hrome! nesmíš, nechci, jsem žárlivá!" A lomcovala Irenou.

"Ale nemám, drahoušku, jen trošičkušinku, tak smyslně, viš?"

"Hotovo. Namluvím si jej s podmínkou, že ty též!"

"Já hned!" výskla rozumná filosofka, a všechny cévy se v ní zachvěly blahým těšením se. "Vždyť je skandál, že jsem dosud nic nepoznala!"

"Ano, věčná hanba, že jsme dosud panny! - Víš, co si uděláme? - Výlet s ním na dva dny do hor! Bude ovšem nutno noclehovat, - to bude romantické, - obě sestry najednou - "

"Ale musíme dbát své cti, Olgo!" dělala Ina. "Nesmí to být blíže než osm hodin odtud.. Bože! kdyby se to tak doma dozvěděli!.."

"Taťánek by měl radost, že máme se k světu, - a máma ať mně naseká nebo pukne, - obé je mně jedno! Ó! Toužím po nějakém tajemně zářném princí z pohádky, po sladkém, něžném hemitheovi, - chci líbat..., a víš, co udělám? Potkáme-li hezkého jinocha, dám mu beze všeho hubičku, - na svou čest!"

"Bude-li krásný, dám mu ji též! V očích ušlechtilého muže žena tím neklesne, naopak - "

"Hleď toho člověka! tam u vozu! Je k nám obrácen zády, ale větrím, že je hodně mladý." A rychle jako jezevčík u polní díry lapala nosem vzduch. "Má hnusné hadry, ale je-li hezký, políbím jej!"

"Ale ne sestřičko! Vždyť je jistě z našeho města!"

"Kdo akceptoval znovu život, má se řídit zbabělými, malichernými ohledy? Snižuju se, ale kdo se snižuje, bude zvýšen, praví evangelium, netuším ovšem hluboký smysl těchto slov." -

Když byly jen 15 kroků od těsně vedle silnice na

poli stojícího vozu, do něhož zapřažení byli dva volové, otočil se člověk; byl to zavalitý, asi devatenáctiletý výrostek.

"Jé! to je ironie!" vzkřikla Olga. "Nu ale takovou opici člověk hned tak v Evropě neužrší, ani kdyby do Francie šel! Tlamu má ohromnou jako pověřčivost vědeckého názoru na svět, nos rozplácly jako prs osmdesátileté báby, oči bíbé jako by byl král, čelo má formu jako u novorozeněte a přec je svraštělé jako tahací harmonika, - pozoruhodný exemplář deformity, dáme si jej do spiritusu, Ino! O, jak krásní jsou ti volové vedle něho, zrak zrovna okřeje, - ech co! mám chuť líbat!" -

Stanula před mladíkem, jenž vše to slyšel a ohromen neuvěřitelně hubu otvíral, a pravila:

"Moje poklona, monseigneur Harmoniko! S vaším dovolením - " A uchopivši jednoho z volů za rohy třikrát jej políbila na ohromné nozdry.. Mladík otevřel hubu ještě víc, že by mu Olga byla mohla do ní vstrčit zatatou svou pěstičku.

A ti Irena, chtějíc patrně ukázat, že není méně statečná a excentrická než sestra, přistoupila ke zvířeti... to však trhlo náhle tlamou proti její blízkosti se tváří.. Slabě vykřiknuvši, odskočila.. Ale nešťastná její ženská přirozenost byla vykvetlá v pevnou vůli. Uchopivši znovu rohy dala, bledá jako sníh, volu čtyři políbení. Výrostek otevřel hubu ještě víc, že by mu do ní teď vůz jeho i s tahouny byl mohl zvjetit.

A vůl ohlušivě zabučel. Mnoho bychom za to dali, kdybychom věděli, zda z libosti či nelibosti, - nebo co vůbec dělo se v tu chvíli v lebce rohatého, kastrovaného filosofa.

"To bude něco pro osly," pravila Ina, táhnouc sestru dále. "Zítřka ví to celé město a za několik dní budeme číst: 'Nikdy nepadnou jablka - ' "

"Bude mne těšit, to učiní nás zajímavými. Jakými bláznů by teprve lidé, líbající staré tety, strejce, tchýně... Bylo to docela příjemné, - dráždilo tě to též?"

"Dej pokoj s eunuchem! Dráždivější je políbit kočku na tlamičku."

"To ovšem. Toužím po tom, abych políbila tygra nebo leoparda - "

"Hau, hau, hau!" zavzněl za nimi teprve teď smích výrostka. "Dyž mohly líbat držku volovi, mohly ji taky už políbit mně. Vráť se a daj mně špuksny!"

"To máš tak, chloubu vlasti!" zastavila se Olga. "Tebe považovaly jsme za vola, a silou kontrastu vznikla v nás illuse, že tvůj vůl je člověk, - ty k obrazu božímu stvořený dobytku!"

"Olgo, to není laskavá velkomyslnost, s kterou mají se vyšší lidé chovat k ubožákům!.."

"To jest mají se mazat s každým lejnem. Sprostota je korrelát noblessy - "

"Dou do háje!" vzpomatoval se výrostek. "Dyk sou blázen, ináč by nedávaly volu špuksny na držku!"

"Tvá milá bude tedy nadblázen, zapamatuj si to, mandrille!"

"Teď se mažeš! Ty! Pojď a mlč!"

"Myslej, že ich neznám? Sou cery toho potrhlýho doktora, kerej chce, abysme se stali Římanama!"

"Červe prašivý!" zařvala Olga, zblednuvši.. "O takového muže bude se otírat takové svinské lejno, - hrozná myšlenka, že je to možno..., ale počkej, pse! Ino, teď ti ukážu, co dovedu!"

A běžela nazpět.. Ale Ina uchopila ji za ruku. "Nedělej hlouposti! Vždyť můžeš se jen pošpinit! A je jako hromotluk.."

"Tím lépe, aspon uvidíš, co umím. Cítím sílu, že tři takové, - budeš koukat, jak se převálí, až praštím jej do žaludku! Pust, nebo tě praštím také!"

Vyškubla se zuřivým rozmachem. Ale hned uchopila ji Ina za krajky rukávu. "Spíše si je roztrhneš! Měj přece na mysli, kam jdeme! Aspon to odlož, zítra bude jistě/zde zas - "

"Nu pravdu máš, zítra!" A obrátila se nazpět. Ale sotva ji Ina pustila, dala se v nejrychlejší běh k městu.. Ina za ní, ale viděla, že už první srážce nezabrání. Nabrala do obou hrstí písku a pádila k vozu.. Bála se - a ne bez důvodu - nejvíce toho, že Olga, jejíž zhublé tělo mělo právě tak málo síly jako duch mnoho odvahy, použije, octne-li se v tísní, své dýky..

A Ale věc dopadla jinak. S napřaženým bičem očekával dobrácký, tak hanebně inzultovaný mladík dámský útok. Když byla dívka již jen čtyři kroky vzdálena,

zahvízdl dlouhý řemínek, ovinul se jí kol prsou, ale konec přilnul velmi upřímně k nahému krčku. Olga zařvala, - stanula, ale hned vrhla se kupředu a napřáhla pěst...

A tu vzal výrostek do zaječích.. Snad zděsila jej divoká, příšerným vztekem planoucí tvář, - snad učinil to, protože byl rozumný: hloupí a zbabělí jsou rozumní a chytří.

Olga za ním. Ale dámy nenáležejí ke zvířatům k běhu stvořeným: jejich nohy jsou krátké a do X, jejich podex značným ballastem; jejich sukně trochu volnějším poutem. Po několika zběsilých skocích svalila se jak dlouhá tak široká a její ještě kus po hrubopísčité stezce...

A již zde byla věrná Ina a pomohla jí vstát. Na další pronásledování nebylo už pomyšlení. Pitomě - zuřivě - bolestně rozhlížela se Olga kolem. Bezděky přitiskla zkrvácenou dlan na krevní podlitinu na krku. A bezmocným hněvem se rozplakala...

"Upokoj se, kuřátko mé! Jen když jsi si víc neublížila! Zvítězila jsi dvojnásob slavně, jako husité u Domažlic. Bez ran ovšem - "

"Pse!" řvala Olga na výrostka, asi 15 kroků dále se chechtajícího. "P-p-psí ocase! zabiju tě, kde tě potkám, - a - a - ty mizero, nevíš, že je tvá povinnost nene-neopouštět svěřený ti do-dobytek? Ha! teď já mám na voly právo, teď jsou moji! pomstím se ti, ty zaječí chlupě!"

Spěchala k vozu, "Ale co chceš dělat, Olgo?"

"Skonfiskuju je!" křičela, "mám k tomu svaté právo, když je opustil, prašivec, obluda - "

"Dle práva válečného, mezinárodního a státního je máš, jednáš ušlechtila a morálně, protože je to válečná kořist, annexe, expropriace; dle soukromého však je to nemravné a jmenuje se to zlodějství.. A co chceš s nimi dělat, božíčku?"

"Poženeme je do Ožralovic, třeba do restauračního lokalu, já se ničeho nebojím. Tam je prodám třeba za zlatku, tisíc hromů!" A nepřítelná dívka vynala dýku...

"Ale přijdeš do kriminalu, sestřičko!.."

"Nevidáno, dávno už toužím po tom, abych si dva tři týdny tam poseděla, to činí dámu zajímavou,

- pusť, nebo tě probodnu!"

Vyšklubla se a již nařízla postraněk. Ale Ina ji odtrhla.

"Nepřijdeš do kriminalu, ale někam do sanatoria! Víš, co se o nás povídá! A víš, jaké to bude mít následky? Mysli na tatínka a 'Spanilého hrocha'!..."

To přec jen účinkovalo na Olgu, jejíž krev se již uklidňovala. Schovala dýku, - a ještě jednou bezděky zaštkala. Pak se za pomoci sestry oprášila, krev v blízké louži umyla a opustila místo vítězného a přece nepřilíš slavného boje. Dlouho pronásledovalo je pokřikování výrostka a bučení vola. -

Nemůžeme zajímaví dívky dále doprovázet. Ještě jen uvádíme, že vrátily se do otcovského domu již za úplné tmy, v takovém stavu, že sotva do dveří vrazily, klekla Sida před matkou, orodující za ně... Ale silně již znepokojená Marie byla šťastna, jen když zde byly. Zabořelo ji sice trochu přísné srdce, ale usmířilo se, když jí Irena do ucha zažvanila:

"Nezlob se na nás, mama, bylo to k vůli Olze, je skoro již vyléčena, budeš koukat, nezlob se, třeba nám nesekej, jen ne teď, řvaly bychom jako velryby.. Ale to vše je vedlejší, hlavní na věci je ten žlutý pejsek, věříš, že jmenuje se Čokl? hihih! to je ti teprve zvíře, takový nízký, abys rozuměla, a má ti takové čtyři nožičky chlupaté - hihih!"

Matka nakázala Sidě, aby vařila černou kávu a sama svlékala své filosofky. Olga neměla opičku tak veselou jako Ina; její specifikon byla matematická. Je to zlá opice; každý snad zná sny, v nichž nucen je horečně stále počítat, ač se mu čísla trapně šíleně matou. "Ten lump nás ošidil, to je evidentní!" bručela si, zatímco jí mama stahovala batistové sličné kalhotky. "Musím, musím tomu přijít na kloub. Tak: všechno dohromady dělalo zlatý osmdesát osm ('Kriste Ježíši!'). Mé pivo - šedesát tři ('Svatý Jene Nepomucký!'). Inino padesát šest - ano, - dohromady tedy - padesát pět. Aha, už to jde! K tomu patnáct, to je osmadvacet, - hned už tomu přijdu na kloub..."

Položila je na jedno lože, přinesla jim kávu. Zahleděla se v jejich krásné, teď tak směšné, bezmocné dětinné tvářičky, - zdálo se jí, že jsou zas

maličké, jako tenkrát, když je k prsu přitiskla, - mateřský instinkt i uvědomělá láska vybuchly: a plačíc, líbala jednu přes druhou. A netoliko Irena i Olga jí polibky oplácela a štkala, - a tak splnilo se, co Irena prorokovala.

"Myslíš," šeptala Olga, "že - zůstanem - pořád taková? Skrč tu nohu!.. Ten šejdíř krčmářská!.."

"Ale co tě to napadá, hihihí! Povaha - se nemění. Bože, ty máš teplé břicho, má sestřičko! Buďte stále pánovitá, vadivá, zlostná, ale jinak, teď bude to pěkné - hihihí!"

"Šedesát, to jest osmdesát a dvanáct je dvě stě osmdesát, ale bože! to se neshoduje, tolik peněz jsme ani neměly, já se z toho zblázním!"

"J neblázní pořád, blázne jeden. Ale když holt ten Čokl měl na hlavě takové dvě uši, to by jeden nevěřil!.."

Ale i ostatní členové rodiny byli toho večera šťastni. Nevíme, divila-li se více Marie Arthurovi neb on jí. Poslední měsíce četla mu při každé příležitosti levity, dnes však srozuměna byla úplně s jeho jednáním a obdivovala je. Smála se bujně a dobrotivě vtipy dělala a pobíhala stále jako pejsek, zavítavší do cizího bytu, a laškovala, ba koketovala, - krátce z vážné, přísné matrony stala se paní Volná v prvním roce svého manželství. Zasypávala muže polibky; byly sladké? Marie nepozbyla dosud dráždivosti; ale jinou otázkou je, nepozbyla-li by jí nejkrásnější osmnáctiletá dívka pro toho, s nímž by per impossible dříve byla prožila dvaadvacet let v manželských poutech.. Hoši a Sida trnuli a děsili se beztvarym strachem z tohoto nevidaného úkazu; ale jinak byli též šťastni, neboť oduštěno jim bylo přehnutí přes koleno, které všechny tři právě dnes za celodenní zlé činy očekávalo; i pamlsky obdrželi a nemuseli se učit. A tatínek jejich byl nenuceně veselý, rozpustilý, hravý jako kluk, honil se se svou ženou, pral se s ní a týral ji. Oba se trochu opili a až do půlnoci hráli mariage. A to všechno způsobila Irenka a malé bitíčko jí aplikované. -

Obrat v duši Olgy nebyl jen chvilkový. Od památneho dne útočila milá dívka zuřivě a směšně na

vášen, vlastním žářem napolo ztrávenou, a dost úspěšně, jak si aspon, opojena myšlenkou, že má teď vznešený cíl životní, namlouvala; kdo si myslí, že má úspěch, má jej aspon poloviční. Nu! na mladé ženě nebude nikdo slušný žádat, aby byla Epikletem; až moc na ni, má-li aspon epikletské aspirace. Věchta tří Irenina remedia spojila se teď, aby vášen zničila. Hned druhého dne odvedla Ina Olgu v místa, kde se Malina pravidelně procházel. Olze se zalíbil a následkem toho rozsypaly se jí třetího dne krejčary, právě když mladík se blížil. Pomohl sbírat, - služba to ne vždy doporučení hodná, - a byl odměněn vlídnými slovy i líbeznými úsměvy slečen, známých svou nepřístupností. Následkem toho pozdravil je čtvrtého dne tak nehorázně, že klobouk odlétl do louže v silniční škárpě. A teď zas dívky považovaly za svou povinnost pomoci jej čistit. "Prosím, prosím ne, neračte - dost na tom, že mažu si šátek já!" vypravil studem se propadající. "O nikterak!" řekla Ina duchaplně, "rády jsme nápomocny duchaplným lidem." A dnes měly už průvodce... Dne sedmého sešel se dopoledne s Olgou v houštinách na břehu říčky, odpoledne s Inou v lese. Desátého pak uskutečněna idea dvoudenního výletu do hor - . Ale hned třináctého byl mladý manžel donucen rodiči k odjezdu do Prahy, aby tam z prsu almae matris daleko méně chutnající než prsy opuštěné, ssál vědu, mající mu dopomoci k vezdejšímu chlebu. Když se loučili, všichni tři plakali, věrnost si slibovali. Ale sotva si s očí sešli, sešli si s myslí. Láska dívek byla slabého druhu: poznalyť brzo, že je Malina jen lidské zboží lepší sorty. A on, ač miloval je o něco víc, než ony jej, cítil se v jejich přítomnosti přímo nevolným: tušil dobře velkou, nepřírozenou jejich převahu nad sebou.

Současně, co zmírala malá tato láska, zhasla úplně Olgina vášen k hraběti Hundgemeinu⁸⁾... A jako strašný, černý, smrti hrozící mrak vybouřiv se rozplyne se v něžné, zlaté, půvabné obláčky - : tak zbylo z ní jen slabounké, příjemné, erotické cítění, - tu a tam však momentně otrávené jistými pocity ošklivosti k němu.⁹⁾ Tak náhle zmizela ta černá tíže, udusením hrozící, že udivena tázala se dívka:

"mohlo to být? bylo to oprvaďu? nebyl to jen tajemně cizí rukou na mne vržený, ve bdění blesknuvší, zdánlivě však léta trvající sen?..."

Byla teď vskutku šťastnější, jařejší než kdy dřívě a vedle praktikování filosofie - denně teď už jen hodinu, hleděla vnořit ducha v mystické hloubky 'umění'. I matka její byla teď tak veselá, jak ji ani nepamatovala; už za měsíc znatelně ztloustla. K dcerám chovala se teď ušlechtilěji: podobně asi jako mladá paní k mladé slušce, kterou má velmi ráda a s kterou se stále vadí. Muže láskou dusila. Co jí nejvíce duši hrálo, byly ovšem z Bulharska čekané peníze.

Olga psala co nejdřívě. Obratem pošty byla zde odpověď: "Drahoušku, napiš jen: pošli! a hned pošlu ti tolik, že z úroků budeš moci vždy dobře žít, - a Ireně tolikéž!" Současně přišly pro obě náušnice v ceně přes tisíc zlatých. Toho dne paní Volná plakala nebeskou blažeností a líbajíc dcery štkala: "Přec jen dočkala jsem se na vás radosti! přec jen nebyla výchova vaše marná!" Měla chuť do třetice všeho dobrého napsat i sama prosebný list, ale tolik rozumu měla, že nechala si to vymluvit. Naléhala aspon, aby chytly ihned vzorného strýce za slovo. Ale delikátní, pošetilé dívky ne a ne poslechnout. Usmyslily si totiž, že musí strýci též něco viciissim darovat. Olga uměla trochu malovat a rozhodla se, že vytvoří olejovými barvami 'vskutku uměleckou' podobiznu strýčínkovu; a Irena vzala na se pracné vyšítí rámu. "Jaký to bláznivý vrtoch!" bědovaly rozšafná matka. "Nehrábnout rychle po takovém štěstí! Nakašlat vám za tu delikátnost! Víte, husy, co je delikátní? Mít už jenom sto tisíc v hrsti!" Konečně musila se podvolit a dívky daly se do práce. Šlo to špatně a pomalu; Olga zkazila čtyři plátna a Ina byla na ruční práce velmi líná. Matka zakoušela pekelná muka. Opět moudře radila, aby si obraz nechaly urobiť od umělců po domech za účelem tím obcházejících a rám aby koupily hotový; ale nepraktické dcery s ošklivost zamítly tento návrh. "Aspon se tím ušetří!" potěšila se na skřípec napjatá. "Stálo by to aspon osmdesát, takto přijde to sotva na třicet zlatých. Arthur má pravdu, když

říká, že zlo je zároveň dobro."

Konečně počátkem června bylo vše hotovo. Dcery zavolaly matku, obraz odkryly... Marii otevřela se ústa, spráskly se ruce, vydrala se slova: "Svatý Jene Nepomucký! Co to má být? snad ne švagr?" "Ovšem!" odvětila Olga hrdě. "Strýc a sice ve své původní, psychické podstatě!" "Ztratila jsi rozum, bláznivá trojko? Snad mu tu příšeru nechceš poslat, Ježíši!" A skočila k obrazu, aby jej rozsápala; ztěží ji odrazily. "Což s ním?" křičela Marie. "Myslela jsem, že umíš aspon trochu malovat, ale teď vidím, že neumíš docela nic!" "Tobě líbí se Brožík lépe než Böcklin," odvětila Olga chladně, "a přes úsudek takových znalců mohu přejít klidně k dennímu pořádku. Věrně přírodu kopírovat není věcí umělce, to dovede mizerný fotografický aparát!" "Tak? Pak je ten aparát větší umělec, než ty všichni mazalové. Ježíši! co je to za potvoru? Vždyť to není ani člověk k obrazu božímu, je to spíš tulen! Jen mu ještě přimaluj ploutve a vyskočí z obrazu hup tan do štou-dve s vodou! Vždyť by jej jeho bernardíni roztrhali, kdyby takhle domů přišel, myslili by, že jde tulen! Osobo, kdyby tak sem teď vkročil takový, jak jsi jej zpotvořila, poznala bys jej? Řekni! Ha, to tvá matka dosud nevěděla! A kde máš ten druhý, prosím tě? Snad na zadní tváři, trojko?" "Druhý zrak," stále klidně, tlumíc zlost, vykládala umělkyně, "je ten, jímž vidíš ve snu. T e n vidí věci v jejich pravé podstatě a kráse; on je podmínkou umění. Zrak bdění zří věci jen hrubě a nesprávně. Až se strýc Robert po smrti octne v říši snů, bude právě takový, jak jej zde vidíš; neboť t o h l e je on skutečný, ten, který žije v Bulharsku, jest jen jeho s t í - n e m !"

"Svatý Jene, má dcera zbláznila se doopravdy!" zalomila nešťastná matka rukama, zatím co Ina válela se smíchem po zemi. "Když je t o h l e skutečný Robert, ať ti dá hned ty peníze!" vítězoslavně děla a bouchnouc dveřmi, vyšla z pokoje.

Dívky chvíli hleděly na sebe zaražené. Pak dlouho zadržovaný hněv Olgyn propukl v slzy a plačíc, vrhla se sestře do náruče.

"Nic si z toho nedělej, drahousku!" konejšila

sestra Olgu, "je skutečně krásný, ale nepošleme jej! Mohl by se cestou zkazit! Ale po tvé smrti jistě přijde do musea a zvěční tvé jméno!"

"Když já jsem si vše tak jinak představovala!" ještě chvíli lkala Olga... Za okamžik se však uklidnila a obě dívky vypukly v bujný smích ---.10)

Minuty ukazovaly skoro poledne. Irena zívajíc, dala se do žvatlání: "Slyšíš to napnuté, náhle zhuštěné ticho bezprostředního předpoledne?... Teď právě vynořil se z nejhustšího žita žlutý poledníček, vzletl - pomalu vznáší se nad obilím a má slaměný věnec na mrtvolné hlavě... Chtěla bych jej vidět - všemohoucí bože! proč nedal jsi sviní křídla? Vylétla by oknem do toho tichého, ztrnulého modra - ale hleď! na mou duši! kůň! sotva půl metru od okna, sedí na nejkrajnějším listu krušně a kouká na nás! viděla jsi někdy něco podobného? Je veliký a tučný, břicho má plné vajíček jako já. Miluju kobylky; byly by to nejzajímavější živočichové na světě, kdyby jiní nebyli ještě zajímavější. Jejich hlava je neobyčejně výrazná, mluvící; jejich celá postać je lepotvárná, jsou to travní víly; jejich kusadla jsou strašnou zbraní, hračkou rozkousnou pancíř řadové lodě; strašná jejich šavle ukazuje římsky čestný heroismus.. A ta vážnost jejich vísage! Navlas tak vypadal Cato Uticensis a Perikles. Ks! Ks! Víš co to povídal?: 'to je korumpovanost, depravace!' I ty jeden! ani kapičko svého bláznovství a hanebnosti nedala bych za všechnu tvou moudrost a mravnost - koni, vole, profesore filosofie. Nejmisernější tvor na světě je profesor filosofie. S božským, nejvznešenějším očachruje otrok státu, náboženství a ovšem ani slovo z toho nerozumí, co je zde jen pro monstra a strašidla... Achch! jsem ospalá tajemným dopoledním spánkem.. Co to kol mne zašumělo? Co to v něm vidím? V něm jsou nejkrásnější sny - den snoubí se s nocí --- Umírám.. Bdím a přece spím - mluvím, jsem v podsvětí? nebo hraju komedii? Nebo somnambuluju, jsem blázen? Ó, jak je mně nevýslovně blaze!... Sladký vzduch pohřbívá mne, - sladká krev, - sladké hnutí - tekuté oslnující stříbro lítá sem - cingilingilingi.. Ohromná křišťálová nádoba, malé překrásné undiny, nesčetnými brilanty posázené a jimi k hladině nesené, - o

Mazlilí se spolu ještě chvíli, ale on zůstal chladný. Skutečný muž jest v erotice vždy ve fausse position. Každá námluva je cukr, je přetvářka. - On nedovedl se jí nikdy přizpůsobit, jednal se ženami vždy nesmyslně tvrdě, otevřeně jako se svými myšlenkami. V lásce cítil vždy jen hnus k sobě; jen pak, byl-li k ženě hrdě velitelský, zapomínal na klamal tím vlastně sám sebe. Svrchovaná nechuť, kterou cítil ke každému žebráctví, t.j. ke každému požádání, extrém, stud a vztek, který cítil vždy, přenesl se u něho i na sexuální. Nejmoudřejší byl by učinil, kdyby byl vši milostnosti nechal. - Ale to je těžké.. A sexuální malý neřád filosofií přemoci je to nejtěžší.

Přes to neopouštěl lože.. Vůle jeho v lenosti blahodárně odpočívala, těžký, červencový vzduch tajemně narkotisoval a tajemné, neklidné masy pod pokrývkou stále přitahovaly. Hodiny ukazovaly skoro poledne.

Irena, zívajíc a na otce už nepohlížejíc dala se do žvatlání: "Slyšíte to napnuté, náhle zhuštěné ticho bezprostředního předpoledne?... Teď právě vynořil se z nejhustšího žita žlutý poledníček, vzlétl - pomalu vznáší se nad obilím a má slaměný věnec na mrtvolné hlavě.. Chrčela bych jej vidět - všemohoucí bože! proč nedal jsi sviní křídla? Vylétla by oknem do toho tichého, ztrnulého modra - ale hleďte! na mou duši! kůň! sotva půl metru od okna, sedí na nejkrajnějším listu hrušně a kouká na nás! viděli jste někdy něco podobného? Je veliký a tučný, břicho má plné vajíček jako já. Miluju kobylinky; byli by to nezajímavější živočichové na světě, kdyby jini nebyli ještě zajímavější. Jejich hlava je neobyčejně výrazná, mluvící; jejich celá postać je lepotvárná, jsou to travní víly; jejich kusadla jsou strašnou zbraní, hračkou rozkousnou pancéř řadové lodě; strašná jejich šavle ukazuje římský čestný heroismus.. A ta vážnost jejich visage! Na vlas tak vypadal Cato Utiecaus a Perikles. Ks! Kss! Víte co to povídal?: "to je korumpovanost, depravace!" I ty jeden! ani kapičko svého bláznovství a hanebnosti nedala bych za všechnu tvou moudrost a mravnost - koni, vole, profesore filosofie. Nej-

mizernější tvor je na světě profesor filosofie. S božským, nejvznešenějším čachruje otrok státu, náboženství a podobného svinstva, pravědní zboží, které ovšem ani slovo z toho nerozumí, co je zde jen pro monstra a strašidla: skutečné filosofy - víte z čeho vyrábí se v podsvětí profesori filosofie? z psiho lejna. Nedávno přišla jsem ve vidění do stříbrného města, nevýslovně lahodně spícího pod bledomodrými párami.. Tam jsem se to dozvěděla a opsala jsem si recept; až budu mít dnes identické pojmy: peníze a čas, pokusím se o výrobu tu a nepochybuji, že se mně to podaří. V městě tom pozná se profesor filosofie, že mu kape stále noha z nohavice jako u nás hastrmanovi ze šosu: psi totiž neurinují tam na patník, nýbrž čichem svým vedení, na extrakt svého lejna: a jde-li profesor ulicí je obléhán psy a kdyby snad některého kopl, hned zařval by nan lid: tak zachováváš, smrače, čtvrté přikázání a zmaže ho tak, že zbude z něho zase pouhé psi lejno. Při procesích nese tam filosofický rektor magnificus korouhev, na níž vymalován je pes, z něho právě vylézá s porodními bolestmi lejno, on zadními nohama přešlapuje - a lidé smíchem praskají jako lusky a oblačné fantomy vykourivší se z nich, vesele, jakoby nic by se nebylo stalo, pokračují.. Achch! Jsem ospalá tajemným dopoledním spánkem.. Co to kol mne zašumělo? Co to v něm vidím? V něm jsou nejkrásnější sny - den snoubí se s nocí - - Umírám.. Bdím a přece spím - mluvím, jsem zas v podsvětí? nebo hraju komedii? Nebo somnambuluju, jsem blázen? O, jak je mně nevýslovně blaze!... Sladký vzduch pohrývá mne, - sladká krev, - sladké hmití - tekuté oslnující stříbro lítá sem - cingilingilingi.. Ohromná křišťálová nádoba, malé překrásné undiny, nesčíslnými brilanty posázené a jimi k hladině nesené - o sestřičky, já jsem také víla, my jsme sylfy, nechte se zlíbat.. - Oh! Co to bylo? Zase jsem u vás - o jak jste temní, malí, špatní, mizerní! Jak sešeril se ten pokoj!.. A zvoní poledne - jako umíráček - umíráček dne.. Od teď jde to s kopce - hrozná slovo! hrozná chvíle, přetruchlé odpoledne - a kdo ví, dočkám-li se ztřejsšího dne? a kdo ví, není-li duše přece jen smrtelná.. Ach nic platno! kdykoli vidím mrtvé

"Protože však nízkost, lživost vládne, může se státi, že se idealista, t.j. pravdivý v tomto čistém světě nemůže hned tak dobře vyznat a že je relativně neskutečný, zatím co absolutně je skutečnost sama, - bylo nám ctí, pane kolego!..."

"Tak jak se im to líbilo, pane Plátěnej?" tázal se koloniální obchodník střížního. "Krásný, že jo?"

"To se vajs, pane Rozinka! Moc hezký, že to dál nejde! Bylo to, abych tak řek, slovo za slovem! Inu řečník! A mluvil vážně, víme? Vážně a učeně, že to dál nejde!"

"To maj pravdu, vážně! Ani jednou nekouk do notýsku! Tak to taky má bejt, co pa je za řečníka, kerej kouká do notýsku?"

"To se vajs na plavajs, já to furt říkám: dobrý řečníci nám hold schází a nic inýho. Dybysme měli enom dvacet takovejch, dobře by to s náma stálo, že by to dál nešlo!"

"Řečník jako víno! A ta jeho slečna, jak se im líbila? Hezká, co?"

"Nu neřek bych akorát, je náká divná, člověk se jí zrovna bojí, já bych jí nechtěl ani zadarmo. Ale," jal se Plátěný šeptat, "všimli si, jak se na něho furt tak zkroušeně dívala jako na modlu, jak mu taky ruce mačkala? Tak je to přece jenom asi pravda..."

"Inu, inu není šprochu..., nám do toho nic není, ale podruhé im řeknu vo tom něco víc. Nu hlavní je, že je dobrej politik a národovec, dneska nebudu moct ani spát, furt budu na ty jeho slova pomejšlet, von dovede v člověku probudit vlastenectví, - jo, dou zejtra na veteránskej? Já du!"

"To se vajs na plavajs, že já taky! Už dneska mají to tam vyštafirovaný, že to dál nejde, koupili si vobraz císaře pána, moc krásnej - -".

"Hej! počkají přeci na mně, pane Volotrk! Počkej přec! Rád bych taky voď nich slyšel osudek vo tý řeči!" doháněl řezník domkáře.

"Můj osudek, pane Darmosmrad? Inu dobrý, moc dobrý, něco tentočky! Enom že sem tomu dvakrát nerozuměl!"

"Já zas rozuměl všecko. Vědí, kerej byl smysel toho? že dyž sme malej národ, musíme vynikat v

knihách a uměních a to je svatá pravda, já rozuměl všecko. Vojáky nemáme, tak si musíme dělat vojsko ze spisovatelůch, malířůch, hercůch, virtuosůch a profesourůch, který nám pérem dobydou samostatnost. Jenom co budou v každý Zlámaný Lhotě měšťanky, který nám vychovají velký muže, potom holt budem mít kulturu, před kerou se Englendři musí skovat. - To já zas ne, já rozuměl všecko!"

"Jo, ičko tomu taky rozumím! Kníhy, to sou tentočky pokrok - tentočky. Ičko tomu teprva rozumím, ale bylo to tak zdělaný a moudrý, že sem tomu nerozuměl, ale bylo to všecko pravda. Enom že by se takový schůze měli dělat častějc, aby se hloupýmu lidu vystříbřil mozek. Ale von mluvil pořád vo náky síle, pane Darmosmrade?"

"Nu to je jednoduchý, pane Volotrk! To už Havlíček povídal 'naše heslo poctivost a síla', - tak to viděj! Ale mluvm vo věci, pane sousedi! Mně je to, vědí, docela jedno, já jenom k vůli nim se vo to beru, aby jim kšeft neušel. Tak kuli přidám, vosum kuli, že jo? Plácněme si hned!"

"Ba ne, sousede! Patnáct, ináč ne! Rači jí zakopám, takovej sem já trucovitej člověk!"

"Rozmyslej si to, at jich to potom nemrzí! Je to kráva jako koza a vědí, mně nic nenabulíkujou!"

"A ičko zasejc já im něco povím: už viděli kozu, kerá by měla čtyry metráky? A chcípla nadmutím, na to můžu ukařit, bůh je můj svědek!"

"Komu to povídaj? Za jakýho trulanta starýho Darmosmrada maj? Dyby byla chcípla nadmutím, měla by modrý fleky a vyrážku po celý kůži? Budu jí muset zakopat, s tím taky počítaj! Ale maso vod ní zdraví neškodí, nechaj si to říct vode mně, zkušenýho a poctivýho člověka... Moje barva červená a..."

"Jo, ale doctoři říkají, že to škodí, tak sou skromnej, dyž je to zakázaný!"

"Doctoři tomu nerozumí, doctoři sou vod toho, aby lidi uzdravovali, a tomu rozumí, to jim neberu. Ale dobytku rozumím zasejc já, protože sem vod něho! Já to dělám enom z lásky k nim, pane Volotrk, nikdo inej by jí vod nich nekoupil a vosum koulí není k zahození."

"To nejni, ale v tom se mejlej, že jí žádnéj nechce. Dneska byli u mně tři přespólní řezníci,

pámbů ví, jak se to mohli dozvědět, má stará povídala, že xsi to nedovede ináč vyložit, než že jako supové zdechlinu z dálky větrí. Nezdara z Píšovic dával mně už patnáct kulí a enom z lásky k nim sem mu to nedal, bůh je můj svědek!"

"Patnáct že im dával? Nebavěj nás! Ale aby viděli, že sem lord, dám im devět" - -

Tklivě se milující sousedé shodli se konečně bratrsky na dvanácti zlatých, ale teprve následující den, když Darmosmrad Volotrka ještě/třikrát navštívil a dvakrát rozhorleně opustil.

"Tak co s říkal tomu blafání, Vendo?" ptal se mladí dělník zamračené, přímé tváře staršího, tichého a zamyšleného...

"Jendo, neřek bych, že to bylo blafání. Sem dobrej demokrat, ale ten doktor mluvil tak nák, bylo v tom něco - vyššího, dyž to ceš vědět!"

"- - - v tom bylo!" bručel jaksi nejistě Jenda. "Samý slova u těch buržoá a nic doopravdy, žádná spravedlnost!"

"Von je taky demokrat! Povídal, že lid je lepší, mužnější, rovnější než stádo vzdělanců a chátra boháčů! Něco tak silnýho nemá ani Právo Lidu kuráž nám říct, - a je to pravda!"

"Je" připustil Jenda, zřejmě zamyšlen... "Ale víš, proč to povídal? Chce na ten lep chytat dělnictvo, aby ho napřezrok volilo! Nic než faleš u tý buržoázie! A slyšel si, co eště povídal? 'Doufejme, že nás bohové uyrhnou do utrpení.' Jo, to řek, takovej nesmysl! Řekni, esli to není řeč vod blázna!"

"Já bych zas řek, že ne! Von to nák vyložil, nyčky už nevím jak, ale dyž to povídal, tak sem v tom žádnéj nesmysl neviděl. Byla to sakramentní řeč, to teprva cítí člověk, jak je hloupej!"

"A ne! Blafání a bláznovství to bylo! Dej si pozor, Vendo, že přide brzy do blázince, povídá se vo nom beztoho, že je divnej a vejstřední... Ať žije všeobecný hlasovací právo!" houkl v průjezdě.

"Pánové!" připojil se k nim zmíněný již mladík s brejlemi, "odpusťte, že vyrušuji! Ubíraje se v patách vašich sledoval jsem nitky rozpravy vaší a vidím se nucena prohlásiti, že nikterak nemohu se

stotožniti s nazíráním, že pan poslanec 'blafal'.
Prosím: moje jmě jest Jan Tupý, abiturient. Rád přestuji styk s lidem, můžeť se vzdělanec i zde přiučiti."

"Těší nás!" řekl tiše Venda; Jenda však zamračil se ještě víc...

"Zajisté že 'neblafal', pánové! správně: netla-
chal. Jeho výkon byl velice lepý, jak se strany ja-
zykové, hlavně syntaktické, tak slohové, tak kompo-
siční a myšlenkové. Stil jeho oplývá metaforami,
metonymiemi, synakdochami, hyperbolami a všemožnými
řečnickými figurami..."

"I nechají si to pro sebe!" zvolal Jenda. "Na
nás sou z jejich učeností krátkej!"

"Ó nikterak, pánové, nikterak! Řeč páně poslan-
cova byla velmi lepá a možno by dobře bylo sestaviti
z ní chrii. A víte-li pak, co mi se z ní nejlépe
zalíbilo? Genitiv 'nebezpečenstev'! Jestliť velkou
vadou říkati 'nebezpečí' místo 'nebezpečství', nic
není mi s té míry proti duši, jako ohavné slovo
ono..."

"A já, mladej pane!" řekl Venda, "myslím, že to
všecko sou samý vedlejší věci a hlavní že je smysl
~~těchto~~ ty řeči. Furt mně ty názory nejdou z hla-
vy..."

"Že s ním ceš mluvit, s troubou!" zahučel Jenda.

"Buď zdvořilejší, Jendo! Dyk ti nic neudál!"

"Nic, jenom, že se mně zdvihá žaludek, dyž tako-
vý lidi slyším klábosit. To je jeden z těch moder-
ních zdělců, vo kerejch doktor vopravdu moudře
mluvil. Já sem sprostěj, hloupej chlap, ale mám v
sobě aspon krev a třebas myslím špatně, přeci mys-
lím, ale tendle učenej pán má v žilách jenom vodu
nebo syrovátku nebo syrovej bílek a v hlavě nic než
co mu tám kantoří nacpali, jako se cpe sláma do za-
ječí kůže!"

"Na to nebudu odpovídati, podotýkaje pouze, že
mluva vaše přeplněna jest na výsost nesprávnostmi,
tak např. bylo vám říci: 'nemá v hlavě n i č e h o',
geneti-"

"I dou už jednou do - - - -, voni Honzo jeden!"
houkl Jenda.

"Milerád bych tam šel, kdyby to nebylo nemožno

a smyslu prosto!" odtrnul Tupý vítězoslavně; "a mo-
je jmě jest sice Jan, nikdy však Honza - - "

"Ať žije sociální demokracie!" zařval Jenda, že
vedle stojící kůň vzepjal se na zadní nohy.

"Chovám, pánové, všechnu úctu pro sociální demo-
kracii; máš slovo toto původ svůj v řeckém krato, krato - - "

Další přehlušilo v sluchu našem bručení písaře:

"Jeden, dva, tři, čtyři,
mám pod nosem slušné chmýří.

Mám na pasky bujné chmýří,
jeden dva tři čtyři." -

III.

Hlavní organ strany Volného referoval o jeho
řeči jen těmito slovy:

"Poslanec Dr. Volný mluvil půl druhé hodiny s ver-
vou osvědčeného řečníka. Akcentoval nejvíce, aby ná-
rod náš byl silný, hrdinný. Řeč jeho byla hlučně
aplaudována." - V témže čísle přinesl doslovné znění
řeči jiného poslance, jakých se týdně prosloví tu-
cet, na prvních dvou ohromných stranách.

Ale jinde vzbudila sensaci: vždyť čelný člen
strany v národě nejmocnější "vpadl jí do týla", ne-
přímo sice, ale za to však nadmíru ostře, - a tu,
jak přirozeno, snažily se rivalisující strany "vy-
tlouci z toho kapitálek".

Organ mladých, radikálních stran napsal, uvedl
velmi tendenčně obsah řeči, všech skoro ostrých,
karakteristických hran zbavené, toto:

"Projev nadmíru pozoruhodný, zvláště jeví se v
něm ~~radikou~~ nelibostí nad politikou strany, jejíž
intimity pan řečník dobře zná... Ač ztrácí se chví-
lemi v ideologii, duchaplné srdce, ale cizí praktic-
ké politice, nemůže mu nikdo upřít velké seriosnos-
ti, pravým vlastenečtím provanuté. - - Ale hlavní
zůstává, že tento myslící politik poznal, že opor-
tunismus, "positivismus" strany jeho je zkázou pro
národ; jádro řeči, zbavené theoretické skořápky,
jest dozajista: jen hrdinná s í l a v boji o české
s t á t n í p r á v o přivodí nám lepší budouc-
nost..."

Sociálně demokratický: "Řeč tato jest nám jen novým dokladem, v jakém bahně topí se morálka buržoasie. Rečník, zajisté nadaný a poctivě smýšlejší, ale s pravé cesty zbloudilý, jehož neodsuzujeme, ale litujeme, má odvalu, má odvalu hlásat nadvládu národů, války, omezování svobody atd. atd. - Jen spásné učení Marxovo zabezpečuje budoucnost Čechů tím, že odstraňuje nepřátelství mezi národy; jen ono přinese lidstvu štěstí ve spojení s mravností a humanitou."

Katolický: "Jest nám odporně dotýkat se hnusné špíny, která z hanebného tohoto projevu, lépe řečeno extraktu všech myšlenkových štok, hnojů a záchoďů hustě kape. Fuji! fuji! fuji! - Řeč tato je strašným důkazem, do jakých bahnišť hniloby a zlotřilosti musí vésti nevíra v Boha a jeho církev. Smrady z ní (z řeči té) vystupující zrovna mortalně mluví lépe než všechny argumenty. Kdo může brátí jí (řeč tu) vážně, je zralý, nechceme říci pro špinhaus, ale pro blázinec nebo ústav pro blbce."

Volný byl teď ve výborné náladě. Byl si dobře vědom, jak směšně lhostejno jest, co děláme. Mezi jeho zhoštěním se dualismu a pokračováním v činnosti nebyl rozpor; rozhodnutí pro "absolutní" a tout prix, ale také odhodlání k chytré praktičnosti jen kondicionelní; prvé bylo rázu číře interního, zkoušením síly vůle, která však, jak se domníval, nebyla v rozporu s vlastní jeho přirozeností.

Zhoštiv se dosavadní polovičatosti cítil se teprve teď svorným s sebou, sám sebou a permanentní, sladký mír hrál mu sebevědomou duší. Nenávisť a pronásledování jsou mnohem snesitelnější, než posměch a hanba: Volnému bylo teď jakoby ze smrdutého bahna, pobyv chvíli na teplém slunci, vešel do studeného, ale osvěžujícího jezera. Snad byl v náladě jeho, exaltované, rázné, neohrožené a klidné i element desperace; ale přes to cítil se šťastným.

Když se ke konci května vrátil z třetí schůze, sevřela jej Irena, plačíc, oběma rukama a zlíbala mu ránu na líci. Ale hned po té zpřísněla její tajemně, světle jako dennice se lesknoucí tvář:

"Řekni mně teď, člověče: je možno, aby byl filosof vlastencem? Jak mám srovnat se zdravým rozumem, že ty, zvíře jen hvězdami se krmící, jsi zároveň stádná ovce, to jest vlastenecké prase?"

"Což jím jsem?"

"Že nejsi? Tak jsi komediant!"

"Komedianty jsme, drahoušku, ve styku s lidmi stále a výhradně: každou sekundu musíme se přetvářovat. - Vlastní vlastenectví je čirý, nepochybný, prostoduchý cit, nemyslitelný u duchů značně složitých. Mám množství pocitů lásky k národu příbuzných, ale jsou to membra disjecta. Trochu zděděných instinktů, něco aklimatisace, něco ješitnosti, něco autosugesce a lži, - a hlavně je celý můj patriotismus lusus ingenií."

"Pěkné věci to na tebe slyším, nezdaro! A k vůli nim trojčíš?"

"Příliš hloupá otázka, děťátko! Jen z nepatrné části k vůli nim, hlavně k vůli sobě. Jednám vlastenecky z téhož důvodu proč bavím se tímto míčem: hraju si. A pak oddělávám si tím kurs aeternity. Nepracuju na národě, pracuju na Aeternitě, kterou jediné miluju."

"Je to hezká holka, ta Eternita, že na ní vydržíš věčně pracovat?"

"Žas tak hloupé! Rozumí se, že je v ní obsažena krása všech minulých a budoucích žen a nad to ještě něco ještě trochu krásnějšího, než je tvé zapáchavé menstruuující pohlaví. Marš odtud!" A vynal tužku a papír.

"Ještě něco, zaprodanče Němců! Ty máš tedy ten hnusný národ český přece jen trochu rád, ale to je vyššího ducha nedůstojno: ten právě to, co je mu nejbližší, vlastní, n e n á v í d í . Já na př. ze všeho nejvíce nenávídím své rodné město a Čechy, své bratry, sestry a rodiče."

"Tento fenomen vyskytuje se vskutku u nejsamostatnějších mužů. Ale ty, kejklířko, kruč se jak chceš, jsi jen hodně sladká ženská limonáda, rozplýváš se láskou stále jako cukr. Olze bych to už spíš věřil..."

"Osle!" zvolala plačtivě a udeřila jej. "Já nejsem o nic menší muž než Olga, rozumíš?"

"Ale ona má, dceruško, přec jen větší clitoris!"

"Jak to můžeš říkat? Tak ty snad s ní přece jen-? ty marudo! A není to pravda, - leda o 3 mm. A byla bych ráda, kdyby jej měla hodně velký, abys se něco dozvěděl!"

"K tribadii nebo sapphismu?"

"K obojímu! - Ostatně, povídám to jen tak..., - že se tomu můžeš smát! Ty nemáš smysl pro nic vznešeného, subtilnějšího, ty jen pro národní hověziny! Ty jsi in sexualibus jako zvíře, nebo se jen takovým děláš, protože jednoduchá zvířecnost in sexualibus patří k dobrému mravu. Já zas mám v sobě všechny možné "perversity" a i takové, o nichž se Krafft-Ebingovi nesnilo. Kdo má trochu fantasie v těle, musí být každé t.zv. perversnosti schopen, blbé, nazírání vulgu odpovídající slovo! Nil humanum atd. Ti idiotští psychiatři! na jakých idiotech konali svá studia, že tak ostře rozlišují "normalnost" a "perversnost"? Já jsem docela normální, t.j. zvířecká, a zároveň absolutně perversní, t.j. lidská; jen perversnost je člověka důstojna. Každý duch perversnosti umím v sobě objevit a kdybych jej trochu pěstila, stal by se u mne manií. Nedávno učila jsem se zbožňovat mužské boty a kdybych se v tom měsíci cvičila, líbala bych pak u vytržení třeba botu, kterou blbý Janek Plichtů rozšlápl dnes na ulici lejno. - Být královnou, umučila bych denně aspoň tři krásné dívky a jinochy. - Nebát se, dávno již byla bych si vzela za muže tygra nebo panthera. - Žena jest inkarnovaný flagelantismus, masochismus, exhibicionismus. - A nekrofilie teprve, to je něco krásného! kdyby tak Olinka zemřela s jakou rozkoší teprve líbala bych jí studené tělíčko, - ale Ježíš Maria! Jupitere, nedopusť tomu! tutéž hodinu letěla bych za ní do ráje Muhamedova! - Často sním o navštěvujícím mne mrtvém milenci, trochu mrtvolně vonícím, tak delikátně -"

"Nebyla s dnes bita?" přerušil ji Volný.

Ale dívka, nevšímajíc si otcovy poznámky, se zápallem pokračovala:

"Žena jest něco nekonečně jemnějšího, tedy křehkého, stlačeného. Ale až se vzpřímí, pak nastanou divy na nebi. Vy to čucháte, vy obletujete nás toužebně jako prašivé mouchy světlo - ale my se na vás

vysereme - my máme vás rády jen jako prostředek
abychom měly děti z pouhé chlápne a jisté vštípené
něhy, kterou máme k tomu, kdo dovádě bahno lépe
lokat než my - kdo nás chrání. Kde mně se něco na
mužích líbilo, bylo to něco kontrarerního mužskos-
ti: jemnost, ženskost, krása, tajemnost, vznešeno-
st... Vaši velcí lidé? Třeba Shakespeare atd. Nej-
lepší Caeras. - Také Kristus, Lazar... Vůbec se
všeho nejlepší katolická dogmata. Idea boha - ty se
šklebíš? Já to řekla schválně, bulíku! Nechápeš, že
příčinou celé té nekonečné mizerie lidstva je, že
jste dosud vládu a kulturu v pachtu měli jen vy,
chlapi bíbí. 12) - Ale o původním tematu. Tak - tak
- no krátce se ti na egosolismus vyseru. Předně
proto, že je tak šosácký; za druhé, že není nic
pěkný, lákavý, cenný: nejen krásnější, ale i vzne-
šenější než celá majestátnost té pusté doktriny je,
dají-li si v zablesknutí neskonale lásky dvě duše
slíb, že půjdou pospolu věčností, a přetéka-li
mystický vskutku v sebe, jako od sebe oddělené klo-
ky na břehu řeky, když voda vysoko stoupne. A za-
třetí: je to k čertu! myšlenka pro člověka? vždyť
vede neomylně k šílenství! A teď povím, proč na tom
hajzlu jen náramně opatrně obcházím egosolismus jako
pes na zemi spícího vandraka, který má přes prsa
položenu sukovitou hůl. Tedy byly časy, kdy jevil
se mi egosolismus jako nesmírné, velebné horstvo
daleko na obzoru, hvězd se dotýkající... Zdálo se
mně hned, že má podobu strašného draka spícího - a
čím dál, tím více byla mně tato podobnost nápadnou...;
ale že by to byl drak, j e n drak, to jsem nevědě-
la. Oh! lákalo mne to strašné horstvo magicky! vzala
jsem vandrackou hůl a putovala k němu, stále rostou-
címu, stále hrozivěji hrímajícímu... Konečně dělil
mne od úpatí jeho jen les; vešla jsem, strašná massa
zmizela mně s očí... Odpoledne umíralo, když říd-
noucími stromy probleskovala ocelově modrá massa
jako ztuhlé moře k nebi vykypěvší. Tajemný strach
mne ovíval, - víc a víc - když tu náhle s rachotem,
jako když milion lokomotiv zasupá, udeřil mne horký,
pekelný proud vzduchu, že jsem se zapotácěla; vzala
jsem nohy na ramena a utíkala nazpět. - Onoho odpo-
ledne totiž přemýšlela jsem, v smutné náladě, o ego-
solismu - vše mne tísnilo - konečně.....

a náhle z čista jasna ovanula mne tajemná, nejasná, mocná hrůza.. Bylo to tušení, ale tak silné, že jsem se delší dobu pak pohledu na strašné horstvo vyhýbala. Ale pak jsem si řekla: blbost! to nebyl dech draka, to mohl být výbuch prachárny nebo čert ví co darebného, - člověk se někdy tak škandálně mylí - přemítaje, považuje elektrické světlo za večernici. A znovu a znovu vábilo mne sladce férické horstvo, až jsem zase vzala vandráckou hůl.. Bylo smavé ráno, když zase řidnoucimi stromy probleskovala - teď tak vesele, ne nebezpečně, azurová hmota. - Došla jsem na kraj lesa - a krev mně zmrzla: sotva kilometr přede mnou ležela strašlivá dračí hlava, vysoká jako Montblank!.. A zavřené oči, velké jako jezera, se náhle otevřely, otevřela se držka až k nebi a počala se rychle pohybovat ke mně - já v šílené hrůze utekla nazpět do lesa a to mne zachránilo - Tenkrát, ještě trochu v polosnu, představila jsem si jasné a radostné v posteli, co vlastně jsem, je-li egosolismus pravdou. Po několika velmi jasných myšlenkách - když před lesem viděla jsem horstvo nejmohutnějším, nastalo na chvíli tajemné ztišení - ale mezitím v podvědomí nastalo ~~na~~ největší přiblížení - pak ještě dvě, tři, polozastřené myšlenky - a náhle vyvstala v strašné jasnosti, v strašlivé hrůze myšlenka: Jsem ne skutečnosti nepředstavitelně hrůzný metafysický netvor, příšerný hermafrodit mezi Něčím a Ničím, hrůznou čerností obklopený, sám hrůznější než ona, - samojediný - samojediný - jen ve společnosti své šílené hrůznosti. - Marné mluvení! ¹³⁾ Jen jednou pohlédla jsem do podobné propasti šílené hrůzy, když jasné spatřila jsem večer za skleněnými dveřmi do kuchyně, bílou tvář tety, na mne hledící, před týdnem zemřevší. Já zařvala, vyskočila z postele, ač bylo teprve devět hodin ráno, - běhala sem tam, bych nesešilela, strčila hlavu do škopku, plakala... Jdi do prdele s takovým učením. ¹⁴⁾ Myšlenka egosolismu je už podstatou svou šílenstvím, - je nesnesitelná za všech okolností; i bohu! Chceš vědět pravdu o kosmogonii? Byl kdysi bůh: žádné roztríštění světa v nesčetné já, nepřeklenutelným propastím oddělená, nýbrž jediné nesmírné ego - za jaké ty se považuješ; tento bůh, když představil si jednou s celou jasností,

čím je, byl hrázou toho roztržen¹⁵⁾ na deciliony mylých ego - ale již šílený: sešilel v tom okamžiku - a proto jsou všechny částky jeho šílené - proto tento svět tak rozumně vypadá. Filosofové byli velmi moudří, že se této infernální myšlenky ¹⁶⁾ stranili. Kdo jí hlásá, je ničema kat exochen! Výtečníku, prase! Nemáš dost na tom, že podědil jsi mně skloností k šílenství - toho nejhroznějšího, co jest - bože! kdyby mne podobné myšlenky měly po smrti permanentně napadat - ne, ne! všechna filosofie není nic proti tomu, to pochop s celým svým božím sebevědomím! - ne, ty snažíš se, jak můžeš, abys mne uvedl v šílenství co nejdříve! Na př. tvá 'panrealisace': stát se všemi škrkavkami, které jsou, byly a budou, - které, jako celý 'zevní svět', jsou ti jen poučením, čím budeš nebo jsi byl... - to je - pryč, myšlenko, ať se nezblázním! A nejhorší je, že tato věc je pravděpodobná, - odpovídá nesmírnému, strašnému charakteru světa a je psychickou, kauzální nutností... - Oh! mordie, jak bych plakala! jak černý je svět - beznadějně vše, protože intelekt je tam ¹⁷⁾ Oh! mne šimrá v nose, pes-simismus hlásí se nozdry! Smála bych se a pukla zuřivou bolestí.. Oh - mordie, mordie! já se na všechno vyseru z prdele! (i na můj kontradiktionismus!) Mordie! všechno je mně lhostejné, jen jedno pium desiderium mám: abych byla tak velká, nebo svět tak malý, abych mohla jej celý posrat hovny! Jsou jen dvě vznešené pravdy: stojí sice za hovno, ale přetrvávají lidstvo: První theoretická jest: hovno vím, dvě budu vědět; druhá praktická: vyseru se na všechno, ať mně všechno prdel vyliže! O bože! při těchto posledních slovech pocítila jsem vznešený pocit povýšenosti nade vším - kdybych jej jen dovedla stále a stále a stále opakovat, byla bych spasena! Jest jasno, že kdyby pravá myšlenka: ať mi prdel vyliže, vyplnovala mne stále, dominovala ve mně, - byla bych Velká Vznešená, uno minos Jove, ba macos než tento nejprotivnější ze všech Olympa-nů - ale jak to udělat? kruci prdel? Taková jednoduchá věc, myšlenku relativně tak jednoduchou neumět vyvolat kdy chci?... - a nedosažitelná? Jsem blbec, že to nedovedu? Stala jsem se blbec, že jsem

o to usilovala! Ať se někdo pokusí tuto myšlenku stále 'tutéž', jasně myslit den co den aspoň hodinu - a nepřiblíží-li se za čtvrt roku značně idiotství - ať jsem jelen..

Zač k čertu stojím, nedovedu-li myšlenky vskutku komandovat? musím-li plovat jako blbý trám po proudu samospasitelně instinktivně, jít ve stopách prašivých předků. To ať raději pojdu. Hloubka myšlení vede nutně k šílenství, svědomitost jeho k zblbnutí.. Kdo z lidí následkem svobodného svědomí myšlení zblbnul? Otrocká havěť všechno, všechno! Já zblblá aspoň na polovic. - Dříve myslela jsem, že velmi jasně myslím, teď s nábožnou úctou vzhlížím ke každé hokyni. Jen k tomu mohu mít úctu, kdo zblbnul. - Bože! já odporuju si pořád a ani o tom už nevím! Co se ze mne stalo? Ani kousek pevné půdy! rozbita na maděru bez mravního citění, bez boha! co slovo, to hovno - a hrůza mne ze mne pojímá - i každá má druhá, třetí myšlenka týče se hovna! Skopče, co jsi to ze mne udělal? Uškrť mne! Proč jsi mne neposlal do přísného kláštera, kde bych tři hodiny denně musela se modlit? Já - já - nu krátce polib mně prdel, rypáku svinský! Ať mně v prdeli kaktus vyrostne, budu-li ještě někdy přemýšlet! A ty, nech také myšlení, radím ti upřímně, nech ego-solismu. Odstěhuješ se teď do Itálie, najmeš si domek blíže Říma, budeš pěstovat cibuli a chytat na loďce okouny nebo sjezdíš automobilem Itálii - a je-li ti nutno myslet, prostuduj důkladně třeba magnetismus, vezmi si za úkol rozřešit problem se-verní záře, bude to hračka pro přírodovědeckou kapacitu. Nebo prostuduj některého bacila, náhodou poznáš, že chcípá vlivem kratios moci, nebo seser serum nějaké, - a ostatek přenech penězům, které vymačkáme z lidské blbosti; budeš prohlášen za dobrodince lidského pokolení atd. Chlape, co chceš? vyvrát si z kořene zákon o identitě - -

+++++

Filosofické rozhovory Ireny s Volným

(Traktát o nalezení jistoty)

Ptáš se: Který je světový problem? Zdánlivě a vtíravě: Který je smysl tohohle všeho? Ale sotva je, položen, noří se pod ním nesčetné hlubší problémy. Je oprávněno po světovém problému vůbec se ptát? existuje on? a existuje jeho řešení? a jeho rozřešení? A je oprávněna otázka po smyslu světa? má smysl pojem smysl? a má smysl tato poslední otázka? a tato? a tak dále do nekonečna.

Hlavní specifikací onoho "základního" světového problému je otázka: proč vůbec něco existuje? Je tak mocná a propastná, že svádí k tomu, by považována byla za druhý základní problem. Ale i pod jejím základem jeví se nesčetné jiné základy. Má otázka po proč Existence smysl? existuje vůbec něco? má t a t o otázka oprávnění? atd. in infinitivum.

Mizí pojem filosofie, mizí vše - -

X

Dojdu-li sem, vyšel-li jsem od nejzákladnějšího problému, kam jinam došel bych, učiním-li svým východiskem cokoli p o v r c h n ě j š í h o ? Ani nemluvě o nejčastějším, zvířecím raisonnementu: abstrakta jsou nicotná, třeba vyjít z empirie, filosofie jest jen její rozvinutí; toto raisonnement je pořád jen nicotnou abstraktností, abstraktnost totéž, co vyšší, hlubší myšlení. (Poznámka spisovatelova: Žádná zvláštní skrupule při dalším psaní, jsou to jen aforismy - ač si myslím, že vše vím. Gítění není vědění, zvláště, kde se jedná o nejvyšší metě. - Nestačí docela jinak?... Grandiosního? Se S. nepočítat? K čemu tyhle omezenosti? Co na tom, nerozumí-li se tomu? Musí se myslet na lidstvo? Dobré to je - pro sen.)

- - nic není mimo abstraktnost. Jen nejvyšší abstraktnost je filosofie, ale ta rozplývá se v naprosté mlhy, stíny, ne - ve farci, v pitvorný otazník, ani v otazník ne. Z filosofie zbývá jakési bahno a ani bahno ne; něco naprosto špatného, - tím je naprostá nejistota. -

Dospívá se od pojmu vysvětlení světa k pojmu jistoty, jakožto pojmu logicky vyššímu, vyspělejšímu; není to resignované uskromnění se, je to aethernější poznání. Světový problém - pojem krutitní; jistota, pevnost - jeho destillát. Lhostejno jaká - i kdyby jí byla věta: na dveřích chalupníka Čermáka je napsáno $K + M + B$. Jsou jistá, byla by rozluštěním ~~xxx~~ světového problému v jistém vyšším smyslu. Ale toto zfarnutí u pojmu jistota není ničím jistým, - pravdivým, - jen pokročilejším poznáním; ale je nejisto, že je i pokročilejším - vše je nejisto.. Na čem tedy stanout? Ale třeba na něčem vůbec stanout? -

x

Jistota, pevnost, pravda, smysl - co to je? O d ů v o d n ě n o s t postačitelna. Ale postačitelna odůvodněnost je nemožna pro nekonečnost kauzality. Jen to je odůvodněno čeho důvody jsou odůvodněny; jen ty důvody jsou odůvodněny jejichž důvody jsou odůvodněny atd. in infinitivum. Vše visí ve vzduchu, není základů, není odůvodněností, není tedy asi důvodů, smyslu, pravdy, jistoty, pevnosti.

Není jistoty; ale zároveň nutno je v jistotu všude věřit, pojem jistoty je podkladem ducha, tedy jsa neodstranitelný, jest; tedy jest jistota a není jistoty: tot základní kontradikce. Kde je kontradikce základní je i generální. Z ní plyne, že vše si odporuje, že svět je kontradikcí. Jsou nesčetné kontradikce en detail, - ale zbytečno ~~že~~ pátrat po nich, dovozovat jejich existenci, ze základní kontradikce dostatečně plyne, že vše si odporuje.

Podobný příklad je: zbytečno dokazovat, že čas, prostor, kursalita jsou idealia; Kantismus je zbytečný vedle berkeleyismu. Stane se nadstrašidlem, nad něž není děsnějšího; nad kontradiktivismem, t.j. učením: svět je odpor, odpor je věcí o sobě. Dojde se k principu kontradikce. - Ve zcela jiném významu, než jaký mu logika dává: k propastné ideii, že principem všeho je odporování si...

x

Základní a absolutní Odporování si, - jak jeví se dosavadnímu logickému zraku? Jako tma zraku tělesnému. Jako naprostá nesmyslnost, jako vyvrácení principu itentitalis. bezúčelnost, bezpředmětnost, imunita, nicotnost. Pojem Kontradikce redukovatelný je na pojem Nic, na nic na druhou potenci. Nic nezbuďte v ruce; zbuďte v ní něco bezedně obłudného, co je méně než nic. Pekelná hříčka; šílená plaisanterie: tak stojí tu svět. Komika; zdroj komičnosti je Kontradikce..

Ale necítí se, že se tu něco v duchu uvolnilo? Jakoby praskl původní řetěz? Jakoby zasmála se jakási nestvůrná Volnost, Božskost? a odvěká tíha proměnila se v Lehkost?... To zatím anticipováno, - nutno povznesším se kondescindovat.

X

Intermezzo.

Praenussy k lepšímu chápání u nižších čtenářů; nejnižší potřebovali by ještě jiné:

Jediné, co může existovat, je vědomí, být a vědom být je totéž; suma, ergo cogito. Neboť pojem jsoucnost předpokládá pojem vědomí, tentokráte primární, onen je jen něčím na tomto, jeho praediktem (bližší o bezvědomém, třeba věčném snu atd.). Vědomí je něco naprosto ideálního, fantomatického, duchovního; duchovní je totéž co duchový. Vše v něm ~~XX~~ ilusi; tím větší, tedy podstatnější, čím subtilnější, abstraktnější; jen v nejabstraktnějším myšlení relativně největší realnost; sensualní je fikcí abstraktního, jako toto fikcí svou; jen v nejabstraktnějším je filosofie. Jen filosofie je něco; abstrakta jsou vše. Nic není mimo m y š l e n í . Myšlení je vše. Ale duší jeho je - o d ů v o d n ě n o s t , princip rathonis sufficientis. Vše v něm točí se kol tohoto pojmu. (Causa - derivat důvodu v derivatu myšlení abstraktního, zvaném příroda.) Duchový pojem zvaný odůvodněností je vládcem všech ostatních. Logika je nauka o zákonech odůvodněností. Smysl - dobrá odůvodněnost. Skutečnost ve smyslu vyšším - jen logický smysl. Pravda - odůvodněnost. Takovým vládcem je odůvodněnost, že i když se řekne: odůvodněnost je nevďěčná odměna,

nutno věřit v odůvodněnost této věty. A ona je vsutku - odůvodněna. To, na čem vše spočívá, bez čeho nic není myslitelné, nespočívá na ničím, není myslitelné. Odůvodněnost je neodůvodněna, smysl bez smyslu, logika nelogická, neskutečností skutečnost, pravda lží, jsoucnost ničím. Tam nutně dospěje myšlení, jsoud logickou dráhou.

x

Tedy: Chci jistotu. Kde ji najít? Není jí - toť jisto. Stát! Nenašel jsem ji tímto "buď jisto"? Haha! Našel jsem tím jen směšnou kontradikci. Tedy setřít při thesi Kontradikce je Ult.Thule myšlení¹⁸⁾ Ale vždyť je opak toho pravdou. Ale i opak této věty. Ale i této... Svět je nekonečnost nesmyslností. Ale není tím.. Marno vše. Ale řekl jsem, že chci! Musí se to stát!.. Musí? Proč to chci? Neotročím tím vůli, vrtochu vůle? Mohu chtít nechtít to. Výborně - nechci jistotu, - to budiž kus pevné půdy, to budiž má jistota! Haha! zase směšná kontradikce.. Ne - nechat vše plavat jak to plave, - absolutní resignace. Ha - nenašel jsem zde jistotu? Haha! zas jen směšnou kontradikci.. Nemyslet na to vůbec, jen žít.. Zde jistota? Nesmysl! pokud si řeknu "nemyslet na to", myslím na to; filosofie je jen v myšlení, nic není mimo myšlení, nic není mimo filosofii, neexistuje "žítí", jest jen fikcí myšlení, fikcí filosofie; a třeba je filosofie svou vlastní fikcí, třeba je vše jen viděním dvojníka, - je tato fikce, tento dvojník tím nejmocnějším.. Ale toto myšlení je jen hnusná, hnusající černá rána.. Kam jít dále? Má to jiný smysl, než činit se komickým a stále komičtější? Marno vše. Ne! Chci! Vůle je všemohoucí. Je tedy svrchovaný princip. Není pojmu jistoty nadřaděna? Příliš jasně cítí svou suverainnost, - cítí ji jako základní faktum. Není oslepena poddává-li se pojmu jistoty? Není zotročena, uspána, bezvolna? Je pojem jistoty něčím tak z hola daným, kralujícím? Je ilusí jako vše. Jak mohla se Vůle nechat tak omámit? Jak mohla h l e d a t , kde jistota je, jakoby někde jako něco daného léžela? Ne hledat - vyvolat, exkomandovat, stvořit musí ji! "Chci jistotu", - není tím už

řečeno, že tu jistota je? Že je tím, čím ji mít chce? - a čím ji právě mítí chce? Určit jisté pro věčnost platné these jistoty neodporuje to souverainitě Vůle? Byla by jejích otrokem! Teprve když v každém okamžiku může jistoty, ať už jakékoli, sobě odporující, diktovat, - jen pak je Vůlí. Jen takové jistoty chce a potřebuje, jen takové neodporují její podstatě, neboť stejně jako Jistota potřebuje Vůle věčnou Nejistotu, t.j. možnost činit s myšlenkou co chce. Jen takto vlk se nasytí a ovce zůstane celá. Co je tato logika, tento intelekt, tak naprosto si odporující, nic nedokazující a nevyvracející, než něco, co k tomu je, aby s tím dělalo cokoli? než absolutní plasma?... Ano, zde je východiště z Labyrintu, - a zde tkví pro věčnost velká Jistota: Jistotou, pravdou je to,¹⁹⁾ čím, aby byly Vůle vždy právě rozkazuje!

Pojem jistoty možno přenést na pojem jistota Vůle. -- Ale není celé toto raisonnement, tak krásné, zas jen výplod staré, odbyté, absurdní logiky? Běda, unesen jím zapomněl jsem zas na základní kontradikci, zase jsem očistil řit.. Ano, znaménko minus stojí před onou thesí, - je lží... Ona znamená opak svůj, - jistotou není to, co Vůle já právě ~~rozkazuje~~ mítí chce.

Je konec? Není Vůle, jak jsem právě tak cítil tomu nadřaděna? Je; ale to znamená, že není.. Oh není východiště? - Musí být! Ó ještě jedno ohromné vzepření Vůle, - musí tu něco být, - fist!

x

Otázkou tedy je: Jest these: pravda je to, co kdykoli aby ji bylo, rozkazuju, už svou podstatou vyvrácená, mrtvě narozená?

Nejdříve nutno ještě jednou se zeptat: I kdyby tak bylo - muselo by to nutně vadit mé Vůli? Ano - bezpochyby, vzhledem ke všemu dřívějšímu.. Nebylo by Jistoty, ale ta je podmínkou Vlády, Vůle, - bez ní byl bych ničím.

Tedy ona nesmí být narozena. Ale dle logiky tím jest... Co zbyvá? Vůle! M e c h c i - l i, aby tím byla, není tím... Ale to vyústí v - hysteron proteron.. Ne - marno vše, po stotisícáté jsem krvavě odražen..

Co zbývá? Ha - jediné: což není-li ve skutečnosti logicky mrtvě narozená? Což byla-li dosavadní víra v logickou vyvrácenost všeho ukvapená, nelogická? Nemyslitelno téměř - ale zde spočívá jediná naděje.

Nuže - ; -- Hle! je sice opak věty té pravdou, - ale zároveň i opak opaku, - tedy ona původní. To jest už jisté plus. Je sice opak toho pravdou - ale následkem toho zas ona sama. A jde to do nekonečna.. O - a co je resultatem toho? Že -- není původní věta ani pravdou ani lží. Že je něco mimo pravdu a lež.. Něco třetího že - neexistuje principium exclusi tertium. Že logika nemůže nic vyvracet - ovšem ani nic dokázat; že je mimo pravdivost a lživost.. Že je něčím jiným, - X.. - Ohromné...

A co může býti toto X?... Logika operující nutně pojmy pravda a lež, nemá s nimi v hloubce co dělat.. Nemůže být brána vážně; působí dojmem žertu. Je něčím, s čím možno činit co libo. Je - hříčkou. Celé myšlení je pouze hříčkou - o toť ono tertium! Pojem hříčka dosazen na stolec pojmu pravda a lež! O - ohromné! P r i n c i p i u m l u d i b r i i.. Jen sekundárními jeho formami jsou pravda a lež.. Nesmírné přehodnocení noetických hodnot!

A ráz na ráz: Kde je hříčka nutný komplementární pojem její: To, co si hraje, pohrává, Ludeus. Ale co je pohrávání si? Není podstata pojmu toho - Souverainnost, Absolutnost? Naprostá Volnost, nepodmíněnost ničím, Bůh? Ale co je Bůh, co je Absolutnost? Co jiného, než J s e m A b s o l u t n í -- S.?

A tak došel jsem ke konečnému principu všeho, - k Jistotě, která je zároveň rozluštěním nejslastnějších problémů světa. J e s t j í S. S. postačí říci, - a řečeno tím vše. Není již mrtvě narozeno, dřívější logické normy ztratily všechnu moc. Stojím v jiném, neutrálním světě. Jiné zákony tu vládnu. - Zde ozve se námitka? Hledal jsem Jistotu; našel jsem ji? Poznal jsem, že ona these není ani pravdou ani lží, že pojmy tyto, jakožto něco nižšího, je nepřipustno na ni aplikovat; že v podstatě jde o Hraní si. Tady je these oba výplod. Hraní si, - je Hrou. Ale je Hra jistotou? není něčím stejně labilním, futilním, jako dřívější nelogická logika? Odpověď: Vnáší se tu do nového poznání staré, nižší. Vše jest

jen pohrávání se, - a to nepotřebuje důkazu, vylučuje je; používá ho jako svého nástroje jen, je mu naprosto nadřazeno. Thesé ona není jen futilním plodem hry, ale absolutním Pohráváním si. Oba komplementární pojmy jsou všude nerozlučně srostlé v celek dále nekritisovatelný, kritiku vylučující - jen používající si. Skutečnou nejvyšší Jistotou je S., Je Nadjistotou: jistota, která nespočívá v "pravdě", - jistotou, pevnotou vyššího řádu.

Jako v každé thesi je nejen prvek hříčky, ale i absolutní Hraní si, tak i toto samo, t.j. S. je zároveň i hříčkou - svou vlastní Hříčkou. Není tím zvykláno - je zároveň i Hraním si - ; tím teprve je doplněno a absolutním učiněno: S. musí si hrát se vším - jinak by něčemu podléhalo a nebylo by sebou. A tak nabude se Jistoty a zároveň naprosté Volnosti, - vlk - koza, - vše obsaženo jen v pojmu S.

Jiná námitka byla by: došel jsem ke své Jistotě cestou té hecerované, alogické logiky, odůvodňování, které je nemožné. Ano, ale to ji nevyvrací; neopírá se Jistota již o "pravdu", o skutečné odůvodnění, - ale o faktum nemožnosti odůvodnění, - a zcela nové aspekty z toho se otvírající a zcela nový svět, svět Absolutnosti, svět Samozřejmosti, kterážto je něco jiného než dosavadní logická "evidentnost", která byla jen vírou, jen zbabělým stanutím nad něčím, co podobalo se spon zdání jistoty. Opírá se o m e t a l o g i k u. Ta je logikou, pochopivší svou alogičnost, sublimovanou, skutečně spirituelní, vyšší, do konce domýšlenou, sebe zardousivší logikou. Jest jí a není jí, - je jen nejvyšší spiritualitou, je čarovností. Jest jen odstraněním omylu, samozřejmého vyššímu hledisku. Tento celý problém Jistoty, člověku v Omylu pohříženému, tak patetný, neexistuje ani vysokému Božímu hledisku, hledisku S.; zde je vše samozřejmostí. Jsem Absolutní, - pravda a lež jsou Mou Hříčkou, dělám se vším co chci, - toť Pravda, Nadpravda, nepřipouštějící dále skepsi, toť dosazení něčeho zbrusu nového na trůn, kde dříve roztahovaly se hrubé logické kategorie a pochybování. Bůh nezná pochybování. Je nad ním; pochybování, logika, - bahenní

...mne tak rychle, že jsem místo nich viděla jen ohnivé čáry; některé propálily mi košili. Letím a myslím si: konečně dojdeš na konec - a tam najdeš - boha... Konečně vidím v dálce nesmírnou žlutou zeď, patrně celý vesmír obklopující... 'Co je to?' ptám se, 'je to bůh?' Tu kmitl se mimo nějaký výrostek - a slyším za sebou jeho hlas: '- - - to je!' A já pochopila, že na počátku bylo atd. - - - . Zapěla jsem hlasem velikým: 'Gloria in excelsis deo' - a v tom již zaryla jsem se do měkké massy jako vystřelený brok do teplého másla - v posledním mrknutí vědomí cítím, že asimiluju se svému milieu, že splývám s bohem."

"Že nedovedeš bláznit ještě víc?" řekla Olga trochu závistivě.

"Ženne? Bagatelle pro Irenu Volnou! Beztoho se tím už tento román horším nestane! Všemohoucí! ty tam naproti! V jakém vztahu je poslední odstavec k hlavní ideji románu tohoto? Jaká to umělecká neukázněnost, impotence! Je to kus románu! všechny svatě zákony aesthetiky pošlapány hanebně! Je to tendenční román, propagující myšlenku, že Češi mají obnovit římský heroismus? či je to kresba pěti nemožných, perversních osob? či rudimentární egosolistní systém? nebo recepty k filosofickému životu? Nebo bláznovství? mystifikace? nesmysl? Běda, pane poslanče! z počátku jsi byl jen slušně myslící politik a bezúhonný občan; pak utvářel tě autor stále víc ad imaginem suam - na štěstí udělal tě lepším, než je sám; stále víc jsi se deciviloval, stal jsi se vrahem - chlape, vyzpovídáš se nám z toho jednou? - věčnou vůlí a prasetem.. A my dvě? studem propadám se nad svou minulostí! teď teprve, když román chýlí se ke konci, začínám za něco stát - škoda! kdyby to šlo dále, stalo by se z nás teprve něco velkolepého, za to ručím! Maminka stávala se též čím dál tím interessantnější; Sida měla štěstí, že vystoupila teprve k posledku. Nebýt toho, že to prozrazuju, publikum a jeho výkvět kritika by patrně si toho dost nevšimly! publikum je, jak známo ztělesněním idiotství a kritika tedy výkvětem idiotství.. Snad by řekla atd... (Že je vše snad vypočteno na tuto kapitolu.) Ale já to prozradím, já to

znám: jsem dcera a milénka autorova, zrodila jsem se jako Athena z jeho hlavy, vím, co v ní bylo: Začal s úmyslem napsat pikantní, napínavý román, probírající otázku zhercoisování českého národa. Na neštěstí nenapsal jej najednou: by povstalo pěkné, jako všechny jiné krotké dílo, umělecky ukázněné, harmonické, bezvýznamné. Ale on napsal vždy asi tři kapitoly - a po půl roku zase tři; muselo to tak dopadnout, já jej znám! A rozsvínil a rozprcal plno věcí, - a nás tři přinutil, abychom v této kapitole dostaly to trochu obstojně pod jednu střechu - oslazuje to nám a čtenářům erotickými pikanteriemi. Je to umělecká procedura, co? 'Utvářecí fantasie' umělcova má tento surový život shnísti v korrektní rohlíky a bandury, aby nebyl majitel její z cechu vyhozen - a náš autor, běda! nechá tu pele mele mluvit všechny možné duševní quality. Vždyť postačí, ukáže-li básník esprit, aby byl od čistých básníků bez ducha vyklován, uklován! A což raisonuje-li často, nebo dokonce filosofuje! Nedávno slyšela jsem na ulici: 'Ty povídáš, že Mže protéká Plzní? vždyť protéká jí Radbuza.' O autore, nejsi umělecký! větší chvály není. Třeba tam kecly co, znamená to pořád jen umělý; pořád jen pěkně šikovný výkon, instinkt prostého člověka praví zde pravdu: pěkný, bezúhonný, mravný, krotký, titěrnounký výkon. Člověk musí tu havět uměleckých geniů vidět vskutku v ubohé její nahotě, aby to poznal; musí vědět, že v lidstvu je vše jen faleš, pozlátka a sociální psovskost, musí vědět, že výjimky byly jen zcela neobyčejnou lidskou mizerností, pak pozná, že celé to umění je jen ukázkou lidské mizernosti. Kdo může být na př. v literatuře upřímný? Desetinu upřímnosti následoval kriminal.. Fuj! A kdo byl upřímný, kde mu nehrozil, kde hrozil mu jen posměch? Co by byla upřímnost? Ukázat se, jak jsem, beze všeho, v š e h o konvenčního přetváření - jež můžeme pozorovat, píšíce jakoukoli myšlenku; tím více bez umělého fintění se. Člověk měl by se tu bez obalu objevit, jaký je, se všemi a každého nesčetnými vředy, se všemi myšlenkovými lapy, jemu vlastními, které nesnažil by se konvenčně zahladit; jen pak byl by cenný, totiž přirozený, pravdivý. A mluvnic-

ké chyby, jsou-li, pokud jsou u něho zakořeněné, musil by nechat - ostatně bylo by to přímo zásluhou; proč poslouchat, co blbí professori neb blbý etymos ustanovili? takové chyby jsou druhem zločinu, t.j. něčím úctyhodným... Většina českých slov je tak nechutná, směšná, že člověk je ustavičně v pokušení tuto hatmatilku co nejvíce ještě zohavit.."

"Kuš!" řekla Olga. "Takovým nesmyslným přeháněním škodíš autorovi, víš přece, že naše bláznovství mohou být imputována jemu."

"Nezastávej se ho všude. Kde jsou v díle disharmonie, je to jen následek špatného myšlení. Špatného myšlení je sice dost u každého; ale buď má člověk svou věc udělat jak se patří, nebo ji nemá vůbec začínat. Ovšem i ta nejlepší věc musí mít chyby; nejlepší, největší básník, Shakespeare, byl jedním z nejnedbalejších umělců. Román tento má tolik dobrých stránek, nejen 'ideově', ale i 'básnický' atd. - že by byl konečně blbý pes, kdo by na nedostatky celkové komposice klad hlavní váhu. Aesthetikové jsou ovšem takovými formálními lumpy, že vyčetli by Horatiu Coclovi, že vystrkoval, bojuje na Sublicijském mostě, neslušně zadnicí.. Jinak souhlasím s tebou, že celé to umění je krátce svinstvo.. Je to moderní fetišismus bab s mužskými genitaliemi. - Může být muž čistým umělcem, čistým básníkem? Věnovat půl života malování nějaké děvky Giocondy a habrejských visagí - moždieu!"

+++++

...neboť každé sebezpřemožení jest jen útěk od nejvnitřnějšího jádra 'přemožené' myšlenky; pojmy 'útok' a 'útěk' neliší se ani tak, jako slova; každá myšlenka jest absolutní, - což - mimochodem - je vyvrácením existence 'boží'. - Šlo to stále hůře. Myšlení změnilo se ve vztek. Každý útok nejen že byl bezúspěšný, ale stal se Kunnersdorffem. Myšlení změnilo se v křeč. Kdyby byl jen půl hodiny na př. četl, mohl čist, ozdravělý duch byl by vše, co jej teď poráželo, hravě překonal; neboť pouze zašlepená zběsilost byla příčinou, že nerozpomenul se na některé recentní, křehké idee logismu, vyvracející vše, čím se svíjel. Ale, - jak plyne, - jedno bylo mu nemožno: ustoupit s vědomím, že je poražen; jen dvoje bylo pron možno: vítězství nebo šílenství; idea 'Victoria Aeterna' vyrostla organicky z jeho nejvnitřnější podstaty. Ale jelikož člověk nemůže věčně pouze vítězit, byl nucen dobrodružně, pomocí neuvěřitelných machinací a úskoků se vždy oklamat, že zvítězil; ale jsa nejabsolutnější skeptik, věděl vždy, že se klame: i musil oklamat i toto vědění - a dále a dále, - musil, jda ke nejkrajnějším možnostem myšlení a tušení, narkotisovat, ohlušit se, zapomenout uměle - - Měl 'karakter' Boha: suverainní vůli kommandovat absolutně všechny myšlenky i nejtemnější pocity, - a bídný lidský 'intelekt' k službám jeho; byl Hannibalem, který by byl měl vojáky svými jen šestileté chlapce. A tento boj bojoval více méně, uvědoměle i neuvědoměle, každou minutu svého života. Jako prý sibiřský medvěd bije do špaluku na provaze s větve visícího, jež domorodci nan naličili -: špalek vráží do něho stále silněji, tím zuřivěji medvěd do něho mlátí, až poloutlučen svalí se na zem -: tak bil stále zběsile do zběsilých svých myšlenek. Vše měnilo se v chaos; strašná nálada mařila všechny pokusy o koncentrování se. Celá jeho filosofie zdánlivě padala, - stál v prázdnu, vším opuštěn.. Marně házel větrné hrady svých abstrakcí proti větrným hradům, - vše svalilo se na jednu hromadu. 'Vždyť chci bezcílnost, nehotovost, zející ránu!' zařval si v duši; ale i zde zvítězila skepse

nad logismem... A to po posledních dvou velkých dnech... Čelo pokrylo se potem, stěny počaly se točit, z dálky blížila se mdloba nebo mrtvice... V zoufalství rozkázal zas čubkám, pestrým střípkům ve jménu 'Černé Záře', nihilentní Vůle, aby poslechly; ale marné velitelské gesto, marné mukyplné minutové čekání, - zázrak se nedostavil; jak také, když to, co rozkazovalo, bylo jednou z nejbídnějších čubek. Vztek vypjal se k šílení.. - Ale tím sám sebe ztrávil. Vyčerpaný duch na chvíli klesl... A tu v záchvatu lítostivého, hanebného rozměkčení bylo mu jakoby slyšel pohřební pochod... - na vše své snahy, - tak sentimentální, tak lidský.. Zsinalý nekonečným studem se vymrštil.. "Jaká hanba do věčnosti," zasyřel, "že lpím na životě, v němž možno, že překážky lehají, drze lehají přes mou cestu!.. Jaký pes jsem, že pořád a pořád nemohu se odhodlat spálit spuchřelou postel plnou štěnic! že mohl jsem si dát slovo, že budu dále žít - - " Postoupil ke stolu, na němž ležel nůž - - Ale konečně svalil se na podlahu.. A dále a dále zápasily divě noc a jítro pod zpoceným jeho čelem - -

Ale otevřeným oknem řinul se na něj chlad jítro-noci opojně jako studený katarakt ve tvář žízni zmírajícího. Úsvit pozbyl příšernosti; příšernějša skelnající, ztrhaná tvář Luny. A již rozkvétala poušť ticha tu a tam ptačím zašveholením. A svit zmohutněl, a poslední demonické příšery noci mizely a zmizely ve vzduchu, sladce uklidněného a slavnostně čekajícího. A světlo mocnělo a mocnělo, nepozorovatelně, neodolatelně podmanovalo si celé nebe i zemi, z ničeho povstalý život stvořil v něm z ničeho životnou krev.. - poslední strašící bludičky noční s jásotem v něm umíraly, slunce noci metamorfosovalo se v ~~kančí~~ bezlesklý, mátožný mráček, k západu se sklánějící a se strašlivým nadsvětelným hřměním valil se již k samému obzoru Nesmírný Den.

- - - - -

vysvětlivky k textu:

- 1) v rukopisu "...odtrhla se Olga..."
- 2) v rukopisu "... nebytostnou..."
- 3) ?, opsáno podle rukopisu.
- 4) stránka rukopisu končí v polovině, z kontextu vyplývá, že zde cosi chybí.
- 5) nečitelný vpis rukou, asi tři písmena.
- 6) dtto.
- 7) dtto.
- 8) v rukopise škrtnuto "k Volnému" a rukou dopsáno "k hraběti Hundsgemeinu".
- 9) opět škrtnuto "k Volnému".
- 10) Tato stránka se v rukopise objevuje dvakrát: jednou končí asi ve třech čtvrtinách slovy "obě dívky vypukly v bujný smích ---.", podruhé chybí pasáž od "...Ale po tvé smrti..." až do "...bujný smích ---." a text pokračuje odstavcem "Hodiny ukazovaly..."
- 11) na tomto místě vyškrtnuto z rukopisu "... - a stejně pitomá jako národ - ..."
- 12) část od začátku odstavce až ke značce se v rukopise objevuje dvakrát. Jednou jí končí rozmluva Ireny s Volným po jeho návratu z třetí schůze, zde úryvek končí asi ve dvou třetinách stránky větou "Nechápeš, že příčinou... až ...chlapi blbí," . Na konci věty je čárka. Podruhé tímto odstavcem začíná Irenin monolog, ve kterém odmítá egosolismus a v rukopise citovaná věta chybí. Předpokládám tedy, že obě rukopisné části na sebe navazují a řadím je do jednoho oddílu.

- 13) v rukopise "Marně mluvím!" Je možné, že nad tím je tužkou psaná poznámka, kterou se řídili vydavatelé tiska v Orientaci, na fotokopiích rukopisu však není vidět.
- 14) tato věta v rukopise není. viz 13)
- 15) v rukopise "roztrpčen" . " "
- 16) v rukopise "myšlenka". " "
- 17) v Orientaci: "protože intelekt je tak....."
v rukopise: "protože intelekt je tam (volné místo - 7 úderů) n". viz 13)
- 18) ?, opsáno podle rukopisu.
- 19) slovy "...pravdou je to,..." končí jedna stránka rukopisu a slovy "...čím, aby byly Vše..." začíná druhá. Vzhledem k tomu, že věta nedává smysl, pravděpodobně chybí minimálně jedna strana rukopisu. Číslování rukopisných stran však není přerušeno.
- 20) ?, snad "oponovat".
- 21) v rukopisu je i zde mezera. Opsáno přesně podle rukopisu.

